

PATVIRTINTA

Kauno rajono savivaldybės tarybos
2023 m. spalio 26 d.
sprendimu Nr. TS - 382

**KAUNO RAJONO SAVIVALDYBĖS ATLIEKŲ PREVENCIJOS IR TVARKYMO 2021-2027 M.
PLANAS**

Turinys

Savokos	5
Ivadas	6
1. ESAMOS ATLIEKŲ PREVENCIJOS IR TVARKYMO BŪKLĖS ANALIZĖ	7
1.1 Kauno rajono savivaldybės atliekų tvarkymo sistemos organizavimas	7
1.2 Kauno rajono savivaldybės komunalinių atliekų tvarkymo sistemos finansavimas	10
1.2.1 Principo „teršėjas moka“ įgyvendinimas	10
1.2.2 Įgyvendinti, įgyvendinami ir planuojami įgyvendinti investiciniai projektai	13
1.3 Atliekų prevencijos priemonių organizavimas	14
1.4 Komunalinių atliekų turėtojų aptarnavimas	15
1.5 Komunalinių atliekų šrautai ir jų tvarkymas	16
1.5.1 Komunalinių atliekų susidarymas	16
1.5.2 Mišrių komunalinių atliekų tvarkymas	18
1.5.3 Pirminio rūšiavimo būdu surinktų atliekų tvarkymas	23
1.6 Nustatytų užduočių įgyvendinimas	25
1.7 Kauno rajono savivaldybės atliekų tvarkymo 2014-2020 metų plane nustatytų priemonių įgyvendinimas	29
1.8 Stiprybių, silpnybių, galimybių ir grėsmių analizė	34
2. KOMUNALINIŲ ATLIEKŲ PREVENCIJOS IR TVARKYMO STRATEGIJA 2021-2027 m.	35
2.1 Komunalinių atliekų tvarkymo užduotys iki 2027 m.	35
2.2 Kauno rajono savivaldybės komunalinių atliekų tvarkymo tikslai ir uždaviniai	37
2.3 Komunalinių atliekų šrautų susidarymo ateityje vertinimas	38
2.4 Komunalinių atliekų šrautų tvarkymo ateityje vertinimas	40
2.4.1 Komunalinių atliekų prevencijos ir pakartotinio naudojimo ateityje vertinimas	45
2.4.2 Biologinių atliekų tvarkymo ateityje vertinimas	45
2.4.3 Pakuočių atliekų ir kitų antrinių žaliavų tvarkymo ateityje vertinimas	49
2.4.4 Kitų komunalinių atliekų tvarkymo ateityje vertinimas	50
2.4.5 Po pirminio rūšiavimo likusių mišrių komunalinių atliekų tvarkymo ateityje vertinimas	51
2.4.6 Šiukšlinimo mažinimo priemonės	52
2.5 Plano įgyvendinimo poveikio įmokų už atliekų tvarkymą dydžiui vertinimas	53
3. KAUNO RAJONO SAVIVALDYBĖS ATLIEKŲ PREVENCIJOS IR TVARKYMO PRIEMONĖS	54
3.1 Kauno rajono savivaldybės atliekų prevencijos ir tvarkymo priemonių planas 2021-2027 m.	54
3.2 Plano įgyvendinimo vertinimo kriterijai	66

Lentelės ir paveikslai

1 lentelė. Pakuočių atliekų tvarkymo organizavimo ir paslaugų teikimo sutartys	8
2 lentelė. Sutartys dėl papildančios atliekų surinkimo sistemos Kauno r. sav.	8
3 lentelė. Gyventojams taikomi VR dydžiai, 2021-2022 m.	11
4 lentelė. Vidutinės namų ūkių ir gyventojų vietinės rinkliavos išlaidos Kauno regione, 2021 m.	11
5 lentelė. Atlieku, kurioms taikomas gamintojo atsakomybės principas, surinkimo ir finansavimo sutartys	12
6 lentelė. Kiti įgyvendinti projektai	14
7 lentelė. Kauno r. sav. taikomos visuomenės švietimo ir informavimo priemonės ir jų sklaidos kanalai	15
8 lentelė. Komunalinių atliekų tvarkymo paslaugos prieinamumas Kauno r. sav.	15
9 lentelė. Komunalinių atliekų susidarymas, 2015-2021 m.	17
10 lentelė. Kauno r. sav. susidariusių komunalinių atliekų sudėtis 2016-2021 m., tonos	17
11 lentelė. Komunalinių atliekų surinkimo paslaugos Kauno r. sav. apimtys	18
12 lentelė. Mišrių komunalinių atliekų kiekis, 2015-2021 m.	19
13 lentelė. Mišrių komunalinių atliekų apdorojimas MBA / MAR įrenginiuose, tonos	21
14 lentelė. Atlieku panaudojimas po apdorojimo MBA / MAR įrenginiuose, tonos	22
15 lentelė. Komunalinių atliekų šalinimas, tonos	22
16 lentelė. Pakuočių atliekų surinkimo infrastruktūra Kauno r. sav.	23
17 lentelė. Konteinerinė sistema atskirai surenkamų pakuočių atliekų apimtys, 2015-2020 m., tonos	23
18 lentelė. Užstato sistema surinktas pakuočių atliekų kiekis, tonos	23
19 lentelė. DGASA surinktas pakuočių atliekų ir antrinių žaliavų kiekis, tonos	24
20 lentelė. Surinktos žaliosios atliekos, tonos	24
21 lentelė. Surinktos tekstilės atliekos, tonos	24
22 lentelė. DGASA ir apvažiavimo būdu surinktų kity atliekų surinkimo sudėtis	25
23 lentelė. Sutvarkytas bešeimininkų atliekų kiekis, tonos	25
24 lentelė. Atlieku tvarkymo sektoriui 2014-2020 m. nustatyti uždaviniai	25
25 lentelė. Biologiškai skaidžių atliekų šalinimo užduoties įgyvendinimas Kauno r. sav., tonos	26
26 lentelė. KA perdirbimo ir kt. panaudojimo užduoties įgyvendinimas Kauno r. sav., tonos	26
27 lentelė. Pakuočių atliekų ir AŽ panaudojimo / perdirbimo užduoties įgyvendinimas Kauno regione, tonos	27
28 lentelė. Kity VATP nustatytų užduočių įgyvendinimas	27
29 lentelė. Kauno r. sav. atlieku tvarkymo 2014-2020 metų plane nustatytų priemonių įgyvendinimas	29
30 lentelė. Kauno r. sav. atlieku tvarkymo sistemos SSGG analizė	34
31 lentelė. Valstybiniame atlieku prevencijos ir tvarkymo 2021-2027 metų plane nustatytos komunalinių atlieku tvarkymo užduotys ir planuojamas jų įgyvendinimas Kauno rajono savivaldybėje	35
32 lentelė. Prognozuojamas komunalinių atlieku susidarymas Kauno rajone iki 2027 m.	38
33 lentelė. Komunalinių atlieku kiekių ir sudėties prognozė Kauno rajone iki 2027 m. (su namudinio kompostavimo kiekiais), tonomis	39
34 lentelė. Prognozuojami komunalinių atlieku srautai Kauno rajone 2022-2027 m., tonomis	42
35 lentelė. Prognozuojami rūšiuojamuoju būdu surenkamų ir susidarymo vietoje sukompostuotų atlieku srautai Kauno rajone 2022-2027 m., tonomis	42
36 lentelė. Valstybinių komunalinių atlieku tvarkymo užduočių įgyvendinimas Kauno rajone iki 2027 m.	43
37 lentelė. Surenkamų komunalinių atlieku kiekiai vienam gyventojui Kauno rajone iki 2027 m.	43
38 lentelė. Esama ir planuojama žaliųjų atlieku kompostavimo namų sąlygomis infrastruktūra Kauno rajone	46
39 lentelė. Esama ir planuojama žaliųjų atlieku tvarkymo infrastruktūra (ŽAKA) Kauno rajone	46
40 lentelė. Kauno rajono gyvenvietės, kuriose planuojamas MVA surinkimas bei planuojami surinkti MVA kiekiai	46
41 lentelė. Preliminarus virtuvinių kibirėlių, maišelių bei MVA konteinerių poreikis Kauno rajono savivaldybėje	47
42 lentelė. Pakuočių atlieku ir kity antrinių žaliavų surinkimo konteinerių poreikis Kauno rajone	49

43 lentelė. Tekstilės atliekų surinkimo konteineriai Kauno rajone	51
44 lentelė. Kauno rajono savivaldybės atliekų tvarkymo plano įgyvendinimo 2021-2027 m. priemonės	55
45 lentelė. Valstybinio atliekų tvarkymo 2021-2027 metų plano įgyvendinimo vertinimo kriterijų ir jų siekiamų reikšmių sąrašas	66
1 paveikslas. Kauno r. sav. komunalinių atliekų tvarkymo sistemos organizacinė schema	9
2 paveikslas. Vidutinės namų ūkio KA tvarkymo išlaidos Lietuvos regionuose, 2020 m.	12
3 paveikslas. Esama Kauno r. sav. komunalinių atliekų tvarkymo sistema	16
4 paveikslas. Pirminio rūšiavimo (kompostavimo) ir mišrių komunalinių atliekų apimtys, 2015-2021 m.	18
5 paveikslas. Apibendrinta mišrių komunalinių atliekų sudėtis, 2016-2021 m.	19
6 paveikslas. Mišriose komunalinėse atliekose esančių biologiškai skaidžių atliekų sudėtis	20
7 paveikslas. Mišriose komunalinėse atliekose esančių pakuočių, pakuočių atliekų ir antrinių žaliavų sudėtis	20
8 paveikslas. Mišriose komunalinėse atliekose esančių inertinių ir kitų atliekų sudėtis	21
9 paveikslas. Rūšiuojamuoju būdu per KATS surenkamų komunalinių atliekų srautai Kauno rajone iki 2030 m. (įvertinant ir užstatinių pakuočių atliekų surinkimą)	40
10 paveikslas. Komunalinių atliekų tvarkymo srautai Kauno rajone, 2027 m.	44
11 paveikslas. MVA paruošimo perdirbimui depakeryje Zabieliškio MAR, anaerobinio apdorojimo ir aerobinio nusausinto raugo apdorojimo kartu su ŽA, maksimaliai panaudojant esamą infrastruktūrą, srautų diagrama ir principinė technologinė schema	48

Sąvokos

Santrumpa	Reikšmė
AAA	Aplinkos apsaugos agentūra
APA	Atliekų priėmimo aikštelė
APVA	Aplinkos projektų valdymo agentūra
AŽ	Antrinės žaliavos
BSA	Biologiškai skaidžios atliekos
DGA	Didelių gabaritų atliekos
DGASA	Didelių gabaritų atliekų surinkimo aikštelė
EEI	Elektros ir elektroninės įrangos atliekos
ES	Europos Sąjunga
KA	Komunalinės atliekos
KATS	Komunalinių atliekų tvarkymo sistema
LR	Lietuvos Respublika
LRATCA	Lietuvos regioninių atliekų tvarkymo centrų asociacija
MAR	Mechaninio atskyrimo ir rūšiavimo įrenginiai
MBA	Mechaninio biologinio apdorojimo įrenginiai
MKA	Mišrios komunalinės atliekos
MVA	Maisto ir virtuvės atliekos
NP	Naudotos padangos
PA	Pakuotės atliekos
PVM	Pridėtinės vertės mokestis
SPAV	Strateginio poveikio aplinkai vertinimas
SSGG analizė	Stiprybių, silpnybių, galimybių ir grėsmių analizė
TIPK leidimas	Taršos integruotos prevencijos ir kontrolės leidimas
Kauno RATC	Kauno regiono atliekų tvarkymo centras
USAD	Užstato sistemos administratorius
VATP	Valstybinis atliekų tvarkymo 2014-2020 metų planas
VAPTP	Valstybinis atliekų prevencijos ir tvarkymo 2021-2027 metų planas
VERT	Valstybinė energetikos reguliavimo taryba
VR	Vietinė rinkliava / įmoka
ŽA	Žaliosios atliekos
ŽAKA	Žaliųjų atliekų kompostavimo aikštelė

Ivadas

Kauno rajono savivaldybės atliekų prevencijos ir tvarkymo 2021–2027 m. plano tikslas – nustatyti komunalinių atliekų tvarkymo sistemų organizavimo priemones, kurios užtikrintų aplinkosaugos, techninius-ekonominius ir higienos reikalavimus atitinkančios komunalinių atliekų tvarkymo paslaugos pasiūlą visiems savivaldybės teritorijoje esantiems asmenims.

Kauno rajono savivaldybės atliekų prevencijos ir tvarkymo 2021–2027 m. planas atnaujina 2015 m. gegužės 15 d. Kauno rajono savivaldybės tarybos sprendimu Nr. TS-134 patvirtintą *Kauno rajono savivaldybės atliekų tvarkymo planą 2014–2020 metams*, numatant priemones, užtikrinančias Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2020 m. rugsėjo 9 d. nutarimu Nr. 998 patvirtintame *2021-2030 metų nacionaliniame pažangos plane*, Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2022 m. birželio 1 d. nutarimu Nr. 573 patvirtintame *Valstybiniame atliekų prevencijos ir tvarkymo 2021–2027 metų plane* ir Kauno regiono plėtros tarybos 2023 m. liepos 4 d. sprendimu Nr. 6KS-29 patvirtintame *Kauno regiono atliekų prevencijos ir tvarkymo 2021-2027 metų plane* nustatytų tikslų bei užduočių įgyvendinimą.

Vadovaujantis *Lietuvos Respublikos atliekų tvarkymo įstatymo* nuostatomis, savivaldybės lygmens atliekų prevencijos ir tvarkymo plano vykdymo laikotarpis sutampa su *Valstybinio atliekų prevencijos ir tvarkymo 2021-2027 metų plano* vykdymo laikotarpiu. *Kauno rajono savivaldybės atliekų prevencijos ir tvarkymo 2021–2027 m. planas* parengtas pagal *Lietuvos Respublikos atliekų tvarkymo įstatymo* ir 2022 m. rugpjūčio 19 d. LR aplinkos ministro įsakymo Nr. D1-274 *Dėl Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2010 m. gruodžio 16 d. įsakymo Nr. D1-1004 „Dėl Reikalavimų regioniniams ir savivaldybių atliekų tvarkymo planams patvirtinimo“ pakeitimo* nuostatas.

Kauno rajono savivaldybės atliekų prevencijos ir tvarkymo 2021–2027 m. planą sudaro šios pagrindinės dalys:

1. Esamos atliekų prevencijos ir tvarkymo būklės apžvalga;
2. Atliekų prevencijos ir tvarkymo strategija;
3. Atliekų prevencijos ir tvarkymo priemonių planas.

Už *Kauno rajono savivaldybės atliekų prevencijos ir tvarkymo 2021–2027 m. plano* rengimą ir įgyvendinimo koordinavimą yra atsakinga VšĮ Kauno regiono atliekų tvarkymo centras. Planą įgyvendina Kauno rajono savivaldybė.

Sprendimus dėl *Kauno rajono savivaldybės atliekų prevencijos ir tvarkymo 2021–2027 m. plano* įgyvendinimo įvertinimo ir plano pakeitimų priima Kauno rajono savivaldybės taryba, atsižvelgdama į VšĮ Kauno regiono atliekų tvarkymo centro ir Kauno rajono savivaldybės administracijos siūlymus.

Šiam planui, vadovaujantis *Planų ir programų strateginio pasekmių aplinkai vertinimo tvarkos apraše* numatyta tvarka, buvo atliktas strateginis pasekmių aplinkai vertinimas, įskaitant ir visuomenės informavimo procedūras. Visuomenės informavimo procedūros atliktos vadovaujantis 2015 m. kovo 9 d. aplinkos ministro įsakymu Nr. D1–208 patvirtintu *Visuomenės dalyvavimo planų ir programų strateginio pasekmių aplinkai vertinimo procedūrose ir vertinimo subjektų, Europos Sąjungos valstybių narių ir kitų užsienio valstybių informavimo tvarkos aprašu*.

1. ESAMOS ATLIEKŲ PREVENCIJOS IR TVARKYMO BŪKLĖS ANALIZĖ

Esama atliekų prevencijos ir tvarkymo būklės analizė parengta 2015-2021 m. laikotarpiui vadovaujantis VŠĮ Kauno regiono atliekų tvarkymo centro, Kauno rajono savivaldybės administracijos, Aplinkos apsaugos agentūros, Lietuvos statistikos departamento bei kitų oficialių šaltinių aprobuotais duomenimis.

1.1 Kauno rajono savivaldybės atliekų tvarkymo sistemos organizavimas

Kauno rajono savivaldybės komunalinių atliekų tvarkymo sistema apima komunalinių atliekų surinkimo, išvežimo, rūšiavimo, apdorojimo, naudojimo ir šalinimo paslaugas visiems savivaldybės teritorijoje esantiems komunalinių atliekų turėtojams (fiziniams ir juridiniams asmenims). Vadovaujantis *Lietuvos Respublikos atliekų tvarkymo įstatymo* nuostatomis, už savivaldybės komunalinių atliekų tvarkymo sistemos, būtinos jos teritorijose susidarančioms komunalinėms atliekoms tvarkyti, organizavimą atsakingos savivaldybių institucijos. Savivaldybės, didindamos atliekų tvarkymo sistemos efektyvumą, gali pavesti komunalinių atliekų tvarkymo sistemos organizavimo funkciją vienos ar kartu su kitomis savivaldybėmis įsteigtam juridiniam asmeniui – komunalinių atliekų tvarkymo sistemos administratoriui.

Kauno rajono savivaldybės atliekų tvarkymo sistema yra Kauno regiono komunalinių atliekų tvarkymo sistemos, kuri apima Kauno m., Kauno r., Kėdainių r., Kaišiadorių r., Jonavos r. ir Raseinių r. savivaldybių teritorijas (toliau – Kauno regionas), dalis. 2005 m. kovo 2 d. Kauno regiono savivaldybės ir UAB „Kauno švara“ įsteigė VŠĮ Kauno regiono atliekų tvarkymo centrą bei steigimo sutartimi įsipareigojo kurti vieningais principais paremtą regioninę atliekų tvarkymo sistemą.

Pagrindinis Kauno RATC veiklos tikslas yra regioninės komunalinių atliekų tvarkymo sistemos sukūrimas ir administravimas Kauno regiono teritorijoje, komunalinių atliekų sąvartynų bei kitų atliekų tvarkymo objektų statybos, plėtimo ir modernizavimo, rekultivavimo, saugaus jų eksploatavimo užtikrinimas. Kauno RATC veiklos sritys apima:

- Kauno regioninio nepavojingų atliekų (Lapių sąvartynas) ir Zabieliškio regioninio nepavojingų atliekų (Zabieliškio sąvartynas) sąvartynų eksploataciją bei trijų perkrovimo stočių eksploatuojančių įstaigų veiklos priežiūrą;
- trylikos atliekų priėmimo aikštelių (APA) ir trijų žaliųjų atliekų kompostavimo aikštelių (ŽAKA) Kauno regione eksploatavimą;
- Kauno komunalinių atliekų mechaninio - biologinio apdorojimo įrenginių (Kauno MBA) ir Zabieliškio komunalinių atliekų mechaninio atskyrimo ir rūšiavimo įrenginių (Zabieliškio MAR) eksploatavimą;
- investicinių projektų įgyvendinimą;
- bendradarbiavimą su Kauno regiono savivaldybėmis atstovaujant ir sprendžiant aplinkosauginius klausimus;
- kitų Kauno RATC dalininkų funkcijų ir užduočių vykdymą.

2017 m. gruodžio 21 d. Kauno r. sav. tarybos sprendimu TS-432 patvirtintos *Kauno rajono savivaldybės komunalinių atliekų tvarkymo taisyklės*, kurios reglamentuoja komunalinių atliekų tvarkymo paslaugų teikimą savivaldybės teritorijoje. Patvirtintų taisyklių pagrindu savivaldybė įsipareigoja įgyvendinti šias funkcijas:

- organizuoti savivaldybės teritorijoje susidarančių komunalinių atliekų surinkimą bei pervežimą į regioninius įrenginius ir nuo jų atskirtų kitų atliekų – antrinių žaliavų, pakuočių atliekų, pavojingų buities atliekų, elektros ir elektroninės įrangos atliekų, žaliųjų, bei didžiųjų ir kitų naudoti tinkančių atliekų surinkimą;
- vykdyti visuomenės informavimą ir švietimą;
- konkurso tvarka parinkti komunalinių atliekų tvarkytojus;

- tvirtinti atliekų tvarkymo taisykles ir atliekų tvarkymo planus, vietinės rinkliavos už komunalinių atliekų tvarkymą nuostatus bei vietinės rinkliavos dydžius, dydžių nustatymo metodiką.

Vietinės rinkliavos už komunalinių atliekų surinkimą ir tvarkymą administravimo funkciją 2013 m. rugsėjo 26 d. Kauno r. sav. tarybos sprendimu Nr. TS-357 „Dėl įgaliojimų suteikimo UAB Komunalinių paslaugų centrui vykdyti vietinės rinkliavos už komunalinių atliekų iš atliekų turėtojų surinkimą ir tvarkymą administratoriaus funkcijas“ savivaldybė yra patikėjusi UAB „Komunalinių paslaugų centras“.

Vadovaujantis *Lietuvos Respublikos atliekų tvarkymo įstatymo* nuostatomis siekdamas užtikrinti geros kokybės ir prieinamų komunalinių atliekų tvarkymo paslaugų teikimą visiems savivaldybės teritorijos gyventojams, organizuojamos komunalinių atliekų sraute susidarantių elektros ir elektroninės įrangos ir pakuočių atliekų tvarkymą, savivaldybės (arba savivaldybių pavedimu – komunalinių atliekų tvarkymo sistemos administratoriai) privalo su gamintojais ir importuotojais, jų įsteigtomis organizacijomis sudaryti *Pakuočių ir pakuočių atliekų tvarkymo įstatymo* 10 str. nurodytas bendradarbiavimo sutartis ir pakuočių atliekų tvarkymo organizavimo ir finansavimo sutartis.

Kauno r. sav. administracija yra pasirašiusi bendradarbiavimo sutartis su gamintojų ir importuotojų organizacijomis dėl pakuočių atliekų tvarkymo organizavimo ir paslaugų teikimo savivaldybės teritorijoje.

1 lentelė. Pakuočių atliekų tvarkymo organizavimo ir paslaugų teikimo sutartys

Organizacija	Sutartis
VšĮ „Žalioji taškas“	2013 m. liepos 18 d. Nr. S-960
VšĮ „Pakuočių tvarkymo organizacija“	2013 m. liepos 17 d. Nr. S-957
VšĮ „Gamtos ateitis“	2015 m. kovo 9 d. Nr. S-435

Šaltinis: Kauno r. sav. administracija

Lietuvos Respublikos atliekų tvarkymo įstatyme taip pat nustatyta, kad Vyriausybės gamintojams ir importuotojams nustatytų elektros ir elektroninės įrangos, baterijų ir akumuliatorių, apmokestinamųjų gaminių ir pakuočių atliekų tvarkymo užduotims įgyvendinti gali būti diegiamos savivaldybės organizuojama komunalinių atliekų tvarkymo sistema papildančios atliekų surinkimo sistemos.

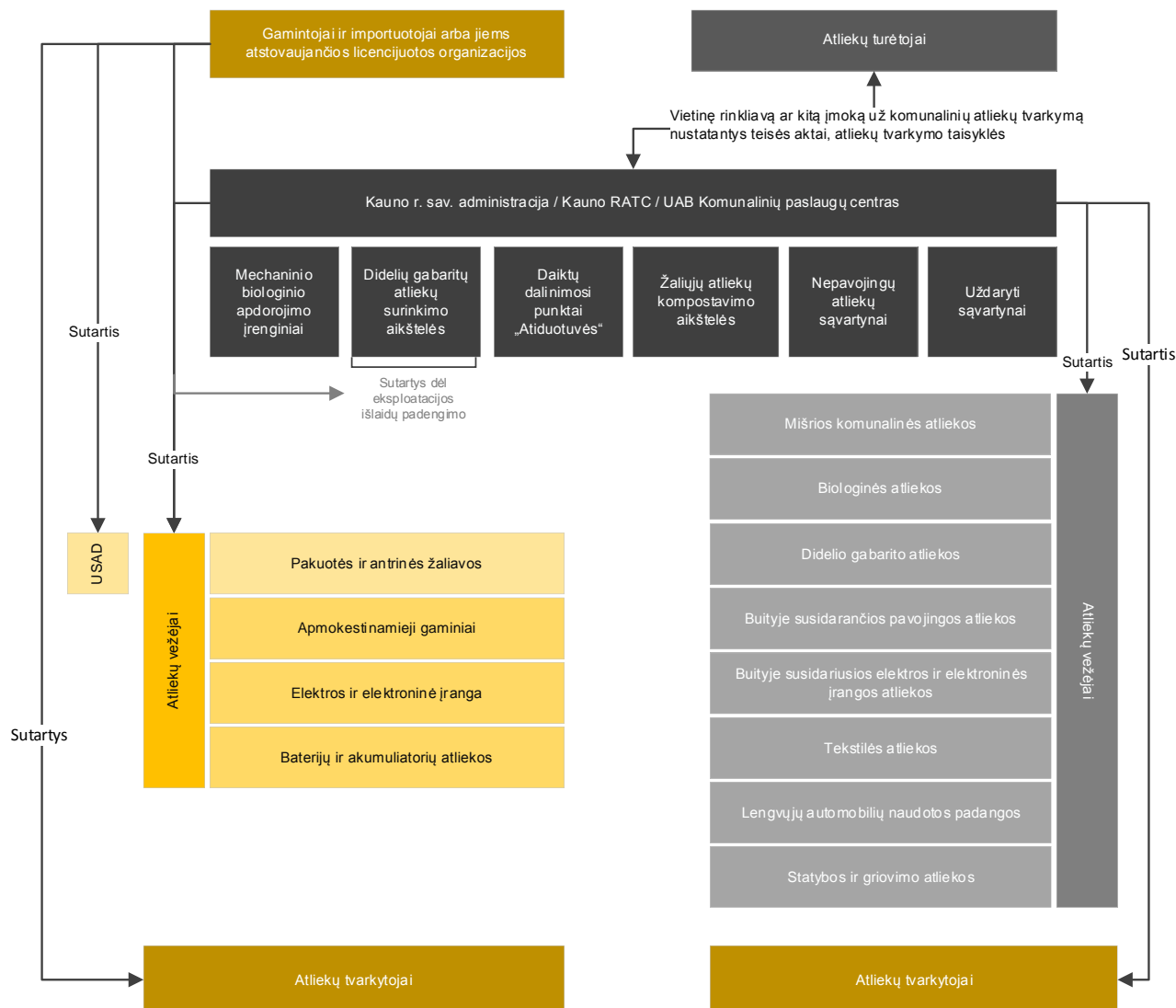
2 lentelė. Sutartys dėl papildančios atliekų surinkimo sistemos Kauno r. sav.

Organizacija	Kita sutarties šalis	Sutarties data	Sutarties Nr.	Sutarties dalykas
Asociacija „EEPA“	Kauno r. sav. administracija	2016-06-02	S-723	Dėl papildančios elektros ir elektroninės įrangos bei baterijų ir akumuliatorių atliekų surinkimo sistemos
Autogamintojų ir importuotojų asociacija	Kauno r. sav. administracija	2017-10-16	S-969	Sutartis dėl padangų, vidaus degimo variklių tepalo, kuro, oro filtrų, automobilių hidraulinės amortizatorių, baterijų ir akumuliatorių, ir alyvų atliekų surinkimo sistemos
VšĮ „Elektronikos gamintojų ir importuotojų organizacija“	Kauno r. sav. administracija	2013-09-30	S-1177	Dėl elektros ir elektroninės įrangos atliekų surinkimo bei visuomenės informavimo ir švietimo

Šaltinis: Kauno r. sav. administracija

Kauno rajono savivaldybės komunalinių atliekų tvarkymo sistemos organizacinė schema pavaizduota 1 paveiksle.

1 paveikslas. Kauno r. sav. komunalinių atliekų tvarkymo sistemos organizacinė schema

Šaltinis: sudaryta autorių

Kauno regiono savivaldybių veiksmai organizuojant komunalinių atliekų tvarkymo sistemą – suderinami regioninių ir savivaldybių atliekų prevencijos ir tvarkymo planų pagrindu, kaip tai nustato Lietuvos Respublikos atliekų tvarkymo įstatymas. Kauno r. sav. komunalinių atliekų tvarkymo sistemai organizuoti 2015 m. gegužės 15 d. Kauno r. sav. taryba sprendimu Nr. TS-134 patvirtino Kauno rajono savivaldybės atliekų tvarkymo planą 2014-2020 metams. Vadovaujantis Lietuvos Respublikos atliekų tvarkymo įstatymo nuostatomis ir siekiant įgyvendinti Valstybiniame atliekų prevencijos ir tvarkymo 2021–2027 m. plane nustatytas komunalinių atliekų tvarkymo užduotis, Kauno rajono savivaldybės atliekų tvarkymo planas 2014-2020 metams turi būti atnaujintas.

Komunalinių atliekų tvarkymo paslaugų teikimas Kauno r. sav. detalai reglamentuojamas 2017 m. gruodžio 21 d. Kauno rajono savivaldybės tarybos sprendimu Nr. TS-432 patvirtintose Kauno rajono savivaldybės komunalinių atliekų tvarkymo taisyklėse.

1.2 Kauno rajono savivaldybės komunalinių atliekų tvarkymo sistemos finansavimas

Kauno rajono savivaldybės komunalinių atliekų tvarkymo sistema finansuojama iš šių šaltinių: vietinės rinkliavos už komunalinių atliekų surinkimą ir tvarkymą, savivaldybės biudžeto, gamintojų ir importuotojų, ES, valstybės paramos bei kitų lėšų.

1.2.1 Principo „teršėjas moka“ įgyvendinimas

Atliekų tvarkymas finansuojamas vadovaujantis *Lietuvos Respublikos atliekų tvarkymo įstatyme* nustatytu principu „teršėjas moka“. Šis principas reiškia, kad atliekų tvarkymo išlaidas turi apmokėti pirminis atliekų darytojas arba dabartinis ar ankstesnis atliekų turėtojas ir (ar) produktų, dėl kurių naudojimo susidaro atliekos, gamintojas ar importuotojas (gamintojo atsakomybės principas).

Komunalinių atliekų tvarkymo paslaugų kainodara nustatoma vadovaujantis šiais principais:

- *sąnaudų susigrąžinimo* – visos būtinosios sąnaudos, susidarančios dėl atliekų tvarkymo arba kitaip susijusios su šia veikla, privalo būti padengtos atliekų turėtojų. Rinkliavos dydis už komunalinių atliekų surinkimą ir atliekų tvarkymą iš atliekų turėtojų turi užtikrinti, kad komunalinių atliekų turėtojai padengtų būtinąsias su komunalinių atliekų tvarkymu susijusias sąnaudas, kurios patiriamos siekiant užtikrinti, kad komunalinių atliekų tvarkymo sistema atitiktų teisės aktuose nustatytus reikalavimus;
- *„teršėjas (arba atliekų turėtojas) moka“* – atliekų tvarkymo išlaidas, įskaitant išlaidas, patirtas reikiamai atliekų tvarkymo infrastruktūrai įrengti ir jai eksploatuoti, turi apmokėti pirminis atliekų darytojas arba dabartinis ar ankstesnis atliekų turėtojas perduodantis atliekų tvarkytojams atliekas privalo padengti su atliekų tvarkymu susijusias sąnaudas ir (ar) produktų, dėl kurių naudojimo susidaro atliekos, gamintojas ir (ar) importuotojas;
- *nediskriminavimo* – nustatant rinkliavą už komunalinių atliekų surinkimą iš atliekų turėtojų ir atliekų tvarkymą tos pačios kategorijos komunalinių atliekų turėtojams taikomos vienodos apmokestinimo sąlygos, turi būti taikomi vienodi rinkliavos už komunalinių atliekų surinkimą iš atliekų turėtojų ir atliekų tvarkymą nustatymo ir apskaičiavimo metodai, tvarka ir dydžiai;
- *proporcingumo* – atliekų turėtojams nustatyta rinkliava už komunalinių atliekų surinkimą iš atliekų turėtojų ir atliekų tvarkymą turi būti proporcingas pas atliekų turėtoją galinčiam susidaryti ar susidarančiam komunalinių atliekų kiekiui dėl atliekų turėtojų nekilnojamojo turto ir jo panaudojimo paskirties ir (ar) veiklos;
- *solidarumo* – palankesnes sąlygas dėl ekonominių, gyvenamosios vietos, atstumo iki atliekų tvarkymo įrenginių ar kitų priežasčių turintys komunalinių atliekų turėtojai prisideda prie komunalinių atliekų tvarkymo finansavimo, kad būtų sudarytos prielaidos naudotis komunalinių atliekų tvarkymo paslaugomis komunalinių atliekų turėtojams, kurie tokių sąlygų neturi ir kuriems rinkliava už komunalinių atliekų surinkimą iš atliekų turėtojų ir atliekų tvarkymą tampa didesne našta.

Nustatyti principai įgyvendinami apskaičiuojant vietinę rinkliavą už KA tvarkymą vadovaujantis 2013 m. liepos 24 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu Nr. 711 *Dėl vietinės rinkliavos ar kitos įmokos už komunalinių atliekų surinkimą iš atliekų turėtojų ir atliekų tvarkymą dydžio nustatymo taisyklių patvirtinimo*. Taisyklės nustato bendruosius rinkliavos ar kitos įmokos dydžio nustatymo reikalavimus už komunalinių atliekų surinkimą iš atliekų turėtojų ir atliekų tvarkymą. Šiomis taisyklėmis remiasi savivaldybės nustatydamos rinkliavos ar kitos įmokos dydį. Taisyklių esmė – nustatyti pastovias bei kintamas būtinąsias komunalinių atliekų tvarkymo sąnaudas, kurias turi padengti kiekvienas nekilnojamojo turto objektas (objektų sąrašą nustato Aplinkos ministerija).

Pastovioji rinkliavos dedamoji nustatoma tokia, kad padengtų pastoviąsias, o kintamoji - kintamąsias su komunalinių atliekų tvarkymu susijusias sąnaudas. Pastovioji rinkliavos ar kt. įmokos dedamoji nustatoma pagal šias kintamąsias pasirinktinai: nekilnojamojo turto paskirtis ir plotas, nekilnojamojo

turto paskirtis ir objektų skaičius, gyventojų / darbuotojų skaičius. Kintamoji rinkliavos dedamoji nustatoma pagal šias kintamąsias pasirinktinai: naudojamų mišrių komunalinių atliekų konteinerių skaičius ir tūris (dydis), naudojamų mišrių komunalinių atliekų konteinerių skaičius, tūris (dydis) ir ištuštinimo dažnumas, atiduodamų mišrių komunalinių atliekų svoris.

Vietinė rinkliava už komunalinių atliekų surinkimą ir tvarkymą Kauno r. sav. yra nustatoma ir administruojama vadovaujantis 2021 m. vasario 25 d. Kauno rajono savivaldybės tarybos sprendimu Nr. TS-57 patvirtintais *vietinės rinkliavos už komunalinių atliekų surinkimą iš atliekų turėtojų ir atliekų tvarkymą Kauno rajono savivaldybėje nuostatais*.

Kauno r. sav. taikomas dvinarės vietinės rinkliavos už komunalinių atliekų surinkimą ir tvarkymą modelis, kai gyventojai butuose daugiabučiuose ir individualiuose namuose pastoviai rinkliavos dalimi apmokestinami priklausomai nuo nekilnojamojo turto vienetų skaičiaus, o kintamąją nuo:

- registruotų¹ gyventojų skaičiaus (butuose daugiabučiuose namuose);
- konteinerių tūrio, skaičiaus ir ištuštinimo dažnio (individualiuose namuose).

Juridiniai asmenys neturintys jiems priskirto konteinerio vietinės rinkliavos kintamąją ir pastoviąją dalį moka priklausomai nuo nekilnojamojo turto objekto paskirties ir ploto. Juridiniai asmenys, turintys priskirtą konteinerį kintamąją dalimi apmokestinami pagal konteinerių skaičių, tūrį ir ištuštinimo dažnį.

3 lentelė. Gyventojams taikomi VR dydžiai, 2021-2022 m.

Atliekų turėtojų grupė	Apmokestinamasis parametras		Vietinės rinkliavos dydis už apmokestinamąjį parametą	
	Pastovus parametras	Kintamas parametras	Pastovus VR dydis	Kintamas VR dydis
Daugiabučių gyvenamųjų namų butai	NT objektų sk.	Gyv. skaičius	16,58	25,99
Individualūs gyv. namai (kurie naudojami individualiais konteineriais ir turi antrinių žaliavų kont.)	NT objektų sk.	0,12 m ³ kont. ištuštinimas	16,58	1,18
		0,14 m ³ kont. ištuštinimas	16,58	1,38
		0,24 m ³ kont. ištuštinimas	16,58	2,36
		1,10 m ³ kont. ištuštinimas	16,58	10,82
Individualūs gyv. namai (kurie naudojami individualiais konteineriais ir neturi antrinių žaliavų kont.)	NT objektų sk.	0,12 m ³ kont. ištuštinimas	16,58	1,53
		0,14 m ³ kont. ištuštinimas	16,58	1,79
		0,24 m ³ kont. ištuštinimas	16,58	3,06
		1,10 m ³ kont. ištuštinimas	16,58	14,07

Šaltinis: viešai prieinami duomenys

2020 m. vidutinės namų ūkio komunalinių atliekų surinkimo ir tvarkymo išlaidos Kauno r. sav. sudarė ~44,81 Eur / m., t. y. buvo vidutiniškai ~15 proc. mažesnės nei Kauno regiono vidurkis.

4 lentelė. Vidutinės namų ūkių ir gyventojų vietinės rinkliavos išlaidos Kauno regione, 2021 m

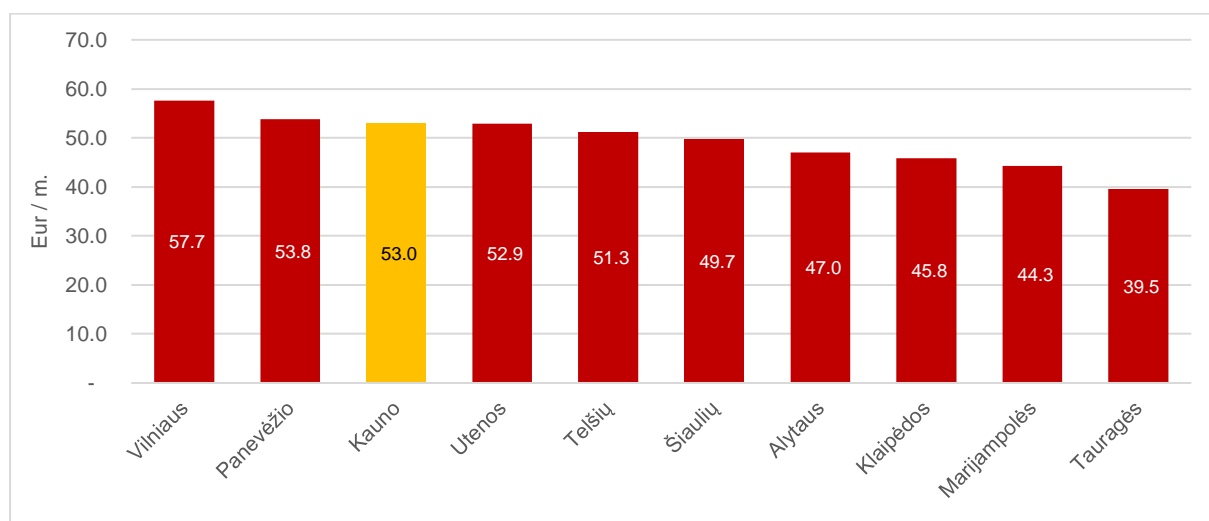
Savivaldybė	Vidutinės VR išlaidos, Eur/namų ūkis/m.	Vidutinės VR išlaidos, Eur/gyv./m.
Kauno m.	48,84	23,88
Kauno r.	44,81	27,50
Kaišiadorių r.	43,44	17,64
Kėdainių r.	47,64	21,96
Raseinių r.	65,88	25,96
Jonavos r.	44,76	38,40

Šaltinis: AAA

Remiantis Lietuvos regioninių atliekų tvarkymo centrų asociacijos pateikiamais 2020 m. duomenimis, Kauno regione vieno namų ūkio išlaidos komunalinių atliekų tvarkymui siekė 53 Eur/m., t. y. 2-9 proc. mažiau nei Panevėžio bei Vilniaus regionuose, tačiau iki 25 proc. daugiau nei likusiuose regionuose.

¹ Gyventojams pateikus prašymus vietinė rinkliava gali būti perskaičiuota pagal faktinį NT objekte gyvenančių asmenų skaičių

2 paveikslas. Vidutinės namų ūkio KA tvarkymo išlaidos Lietuvos regionuose, 2020 m.

Šaltinis: LRATCA

Principas „teršėjas moka“ reikalauja, kad atliekų tvarkymo išlaidas apmokėtų ne tik atliekų turėtojas, bet ir (arba) medžiagų ir gaminių, dėl kurių naudojimo susidaro atliekos, gamintojas arba importuotojas. Lietuvoje gamintojo atsakomybės principas taikomas pakuočių, elektros ir elektroninės įrangos, netinkamų eksploatuoti transporto priemonių, alyvos, ir kitų apmokestinamųjų gaminių (pvz., naudotų padangų) atliekų tvarkymui. Šių atliekų tvarkymo sąnaudos pagal gamintojo atsakomybės principą turi būti dengiamos šių gaminių gamintojų / importuotojų ir neįskaitomos į vietinę rinkliavą už komunalinių atliekų tvarkymą (naudotų padangų – dalinai).

Atsižvelgiant į tai, kad tam tikros atliekos, kurioms taikomas gamintojo atsakomybės principas, yra surenkamos regioninėje komunalinių atliekų tvarkymo sistemos infrastruktūroje, šios infrastruktūros eksploatavimo išlaidos yra dalinai finansuojamos gamintojų ir importuotojų organizacijų, pagal su Kauno RATC sudarytas dvišales sutartis.

5 lentelė. Atliekų, kurioms taikomas gamintojo atsakomybės principas, surinkimo ir finansavimo sutartys

Organizacija	Sutarties dalykas	Sutarties data	Sutarties Nr.
VšĮ „Elektronikos gamintojų ir importuotojų asociacija“	Sutartis dėl buityje naudojamos elektros ir elektroninės įrangos atliekų surinkimo savivaldybių įrengtose didelių gabaritų atliekų surinkimo aikštelėse ir šių aikštelių eksploatavimo dalinio finansavimo	2015 m. sausio 5 d.	Nr. 14
Viešoji įstaiga „Padangų importuotojų organizacija“	Laikinoji sutartis dėl padangų atliekų surinkimo savivaldybių įrengtose didelių gabaritų atliekų surinkimo aikštelėse ir šių aikštelių eksploatavimo dalinio finansavimo	2019 m. gruodžio 30 d.	Nr. 19-131
Asociacija „EEPA“	Buityje naudojamos elektros ir elektroninės įrangos atliekų surinkimo savivaldybių įrengtose didelių gabaritų atliekų surinkimo aikštelėse ir šių aikštelių eksploatavimo dalinio finansavimo	2017 m. birželio 7 d.	Nr. 17-52
Gamintojų ir importuotojų asociacija	Dėl gaminių atliekų surinkimo bei visuomenės informavimo ir švietimo	2018 m. sausio 8 d.	Nr. 18-07
Gamintojų ir importuotojų asociacija	Laikinoji sutartis dėl padangų atliekų surinkimo savivaldybių įrengtose didelių gabaritų atliekų surinkimo aikštelėse ir šių aikštelių eksploatavimo dalinio finansavimo	2020 m. sausio 23 d.	Nr. 20-10K
VšĮ PATS LT	Laikinoji sutartis dėl padangų atliekų surinkimo savivaldybių įrengtose didelių gabaritų atliekų surinkimo aikštelėse ir šių aikštelių eksploatavimo dalinio finansavimo	2021 m. gruodžio 27 d.	Nr. 21-199K

Organizacija	Sutarties dalykas	Sutarties data	Sutarties Nr.
Autogamintojų ir importuotojų asociacija	Laikinoji sutartis dėl padangų atliekų surinkimo savivaldybių įrengtose didelių gabaritų atliekų surinkimo aikštelėse ir šių aikštelių eksploatavimo dalinio finansavimo	2019 m. gruodžio 30 d.	Nr. 19-132

Šaltinis: Kauno RATC

1.2.2 Įgyvendinti, įgyvendinami ir planuojami įgyvendinti investiciniai projektai

Projektinė veikla yra neatsiejama Kauno regiono ir Kauno r. sav. komunalinių atliekų tvarkymo infrastruktūros plėtros dalis. Nuo regioninės komunalinių atliekų tvarkymo sistemos sukūrimo pradžios Kauno RATC bei regiono savivaldybės įgyvendino daugiau kaip dešimtį projektų, kuriais sukurta didžioji dalis esamos komunalinių atliekų tvarkymo infrastruktūros ir sudarytos tinkamos atliekų surinkimo, apdorojimo ir šalinimo sąlygos.

Kauno regiono atliekų tvarkymo sistemos sukūrimas

Lapių regioninio sąvartyno statyba, kurios metu buvo atlikti šie darbai: įrengtas buitinių atliekų sąvartyno 2-asis kaupimo laukas apie 8,8 ha; rekultivuotas 1-asis kaupimo laukas; 3-iajame lauke užbaigti dalies sekcijos statybos darbai; perkelta aptarnaujančio transporto stoginė; sumontuotos naujos automobilinės svarstyklės bei pastatyta automobilių ratų plovykla ir kt.

Projektas įgyvendintas 2007-2009 m. laikotarpiu. Projekto vertė ~35,2 mln. Lt.

Zabališkio sąvartynas pradėtas eksploatuoti 2003 m. Iki Kauno regiono atliekų tvarkymo sistemos sukūrimo projekto įgyvendinimo pradžios Zabališkio sąvartyne atliekos buvo pilamos pirmoje kaupimo lauko sekcijoje (2,12 ha). Įgyvendinant investicinį projektą I etape, įrengta antra atliekų kaupimo sekcija, sudaryta iš dviejų dalių, kurių bendras užimamas plotas 2,57 ha.. Bendras visų kaupimo sekcijų pajėgumas sudaro apie 610 tūkst. m³, t.y. galima šalinti apie 495 tūkst. tonų atliekų. Sąvartyne taip pat įrengta atliekų kompostavimo aikštelė, kurios paskirtis atskirai surinkti sodo (žalia masė) atliekas. Bendras aikštelės pajėgumas – 1.000 t/metus. Pagamintas kompostas - naudojamas sąvartyno poreikiams arba miesto žaliųjų plotų priežiūrai.

Projektas įgyvendintas 2007-2009 m. laikotarpiu. Projekto vertė ~14,8 mln. Lt.

Uždarant senus sąvartynus buvo siekiama sumažinti gruntinio vandens ir dirvožemio (aplinkos) taršą, neigiamą poveikį žmonių sveikatai. Projekto veiklos apėmė: Kauno regiono senųjų sąvartynų uždarymą bei Kauno regiono užterštų teritorijų (šiukšlynų) sutvarkymą. Projekto metu regiono teritorijoje buvo uždaryti 58 vidutiniai ir maži sąvartynai.

Projektas įgyvendintas 2008-2009 m. laikotarpiu. Projekto vertė ~19,4 mln. Lt.

Kauno regiono komunalinių atliekų tvarkymo sistemos plėtra

Projekto tikslas – užtikrinti, kad būtų perdirbama ir kitaip panaudojama ne mažiau kaip 50% visų Kauno regiono teritorijoje susidarančių komunalinių atliekų, iki 2020 metų sąvartynuose šalinamos komunalinės biologiškai skaidžios atliekos sudarytų ne daugiau kaip 35% 2000 metų biologiškai skaidžių komunalinių atliekų kiekio.

Projekto veiklos apėmė: mechaninio-biologinio apdorojimo įrenginių statybą Kauno m. sav., kurių metinis galingumas ~ 220 tūkst. t/m. Įrenginiuose planuota tvarkyti Kauno m., Jonavos, Kaišiadorių, Raseinių ir Kauno rajono savivaldybėse susidarančias komunalines atliekas. Kėdainių rajone susidarančias mišrias komunalines atliekas nuspręsta tvarkyti naujai įrengiamuose mechaninio atskyrimo ir rūšiavimo įrenginiuose Zabališkio sąvartyne, kurių galingumas ~ 20 tūkst. t/m. Planuota, kad iš surinktų komunalinių atliekų atskirtos antrinės žaliavos bus nukreiptos perdirbimui ar kitokiam pakartotiniam panaudojimui, o biologiškai skaidžios atliekos bus kompostuojamos.

Projektas įgyvendintas 2010-2015 m. laikotarpiu, o įrenginiai pradėti eksploatuoti 2016 m. Projekto vertė ~ 34,5 mln. Eur.

Kauno regiono didelių gabaritų atliekų surinkimo bei kompostavimo aikštelių įrengimas

Projekto tikslai – teikti Kauno apskrities gyventojams visuotinas, prieinamas ir kokybiškas viešąsias komunalinių atliekų tvarkymo paslaugas; sukurti komunalinių biologiškai skaidžių atliekų kiekio Kauno apskrities sąvartynuose, mažinimo pajėgumus.

Projekto įgyvendinimo metu pastatytos 5 didelių gabaritų ir pavojingų atliekų surinkimo aikštelės (Kuršių g. 9E, Kaunas; Palemono g. 12E, Kaunas; Chemijos g. 4E, Kaunas; Vandžiolgos g. 92B, Kaunas; Darbininkų g. 19, Jonava) ir 2 žaliųjų atliekų kompostavimo aikštelės (Nemajūnų g. 15A, Kaunas; Juozapavos k., Vandžiolgos sen., Kauno r.). Naujai įrengtose didelių gabaritų atliekų priėmimo aikštelėse gyventojai gali palikti senus baldus, padangas, panaudotą alyvą, užterštas pakuotes, medieną, metalą, buitinę techniką ir kt. atliekas, kurios susidaro namuose, bet netinka išmetimui į buitinių atliekų konteinerius.

Projektas įgyvendintas 2010-2015 m. laikotarpiu. Projekto vertė ~11 mln. Lt.

Komunalinių atliekų rūšiuojamojo surinkimo infrastruktūros plėtra Kauno rajono savivaldybėje

Projekto tikslas — plėtoti komunalinių atliekų rūšiuojamojo surinkimo infrastruktūrą Kauno rajono savivaldybėje, siekiant sumažinti sąvartynuose šalinamų atliekų kiekį. Projekto vykdymo metu pertvarkytos esamos ir įrengtos naujos komunalinių atliekų aikštelės su rūšiavimo konteineriais.

Projektas pradėtas 2017 m., įgyvendintas – 2021 m. Projekto vertė ~ 1,95 mln. Eur.

Kiti įgyvendinti projektai

6 lentelė. Kiti įgyvendinti projektai

Projekto pavadinimas	Projekto tikslai, veiklos
Individualaus naudojimo pakuočių atliekų surinkimo konteinerių įsigijimas ir išdalinimas gyventojams.	Projekto tikslas – plėtoti komunalinių atliekų rūšiuojamojo surinkimo infrastruktūrą Kauno rajono savivaldybėje, siekiant sumažinti sąvartynuose šalinamų atliekų kiekį. Projekto įgyvendinimo laikotarpis 2018-2019 m., vertė ~ 253 tūkst. Eur (11.000 vnt.)

Šaltinis: Kauno r. sav. administracija

1.3 Atliekų prevencijos priemonių organizavimas

Atliekų hierarchijoje pagrindinis prioritetas skiriamas atliekų prevencijai, kurios tikslas – vengti atliekų susidarymo, mažinti susidarančių ir nenaudojamų atliekų kiekį, neigiamą poveikį aplinkai ir visuomenės sveikatai, kenksmingų medžiagų kiekį medžiagose ir produktuose. Kauno r. sav. šis prioritetas įgyvendinamas taikant kompleksą organizacinių, administracinių, ekonominių bei kt. priemonių. Savivaldybėje ypatingai didelis dėmesys skiriamas visuomenės informavimui ir švietimui, kaip tai numatyta *Kauno regiono atliekų tvarkymo 2014-2020 metų plane* bei *Kauno rajono savivaldybės 2014-2020 m. komunalinių atliekų tvarkymo plane*.

7 lentelė. Kauno r. sav. taikomos visuomenės švietimo ir informavimo priemonės ir jų sklaidos kanalai

Savivaldybė	Taikomos švietimo informavimo priemonės ir jų sklaidos kanalai
Kauno r.	Išleista 3.500 vnt. lankstinukų „Kaip tvarkyti pakuočių atliekas, jei gyvenate individualioje valdoje“ Šviečiamieji seminarai daugiabučių namų gyventojų bendruomenėms

Akcijos, skatinančios tausojantį vartojimą ir atliekų vengimą: 2 dienų renginys Neveronių seniūnijoje; paskaitos Kačerginės seniūnijos gyventojams

Seminaras Kauno rajono seniūnaičiams „Šiandieninė Lietuvos atliekų tvarkymo sistema: reikalavimai, aktualijos, aktyvaus visuomenės įsitraukimo ir dalyvavimo svarba“

Informacinis lankstinukas „Komunalinių atliekų tvarkymas – atmintinė Kauno rajono gyventojams“ (22.500 vnt.). Lankstinukas išplatintas 25 (visose) seniūnijose

Antrinio daiktų panaudojimo idėjų konkursas, kuriame buvo pakviesti dalyvauti visų Kauno rajono seniūnijų gyventojai

Šaltinis: Kauno r. sav. administracija

Kauno regiono atliekų tvarkymo 2014-2020 metų plane taip pat numatyta, kad turi būti siekiama skatinti ne tik atliekų prevencijos, bet ir gaminių pakartotinio naudojimo ir paruošimo naudoti pakartotinai veiklas. Atsižvelgiant į tai Kauno r. sav. gyventojai gali naudotis kaimyninių savivaldybių teritorijose esančiose (Kauno r. sav. priskirta didelių gabaritų atliekų surinkimo aikštelė, Vandžiogalos g. 92, Kaune) didelių gabaritų atliekų surinkimo aikštelėmis, kuriose sukurta daiktų paruošimo naudoti pakartotinai infrastruktūra, t. y. įrengta daiktų dalijimosi stotelės „Atiduotuvė“, kurioje sudaryta galimybė žmonėms dalintis nereikalingais, bet dar tinkamais naudoti daiktais.

Kauno r. sav. savivaldybėje taip pat taikoma dvinarės vietinės rinkliavos ar kitos įmokos už komunalinių atliekų surinkimą ir tvarkymą sistema, kuri individualių namų gyventojus skatina mažinti išmetamų atliekų kiekį ir tokiu būdu sumažinti už konteinerio ištuštinimą mokamos vietinės rinkliavos dydį.

1.4 Komunalinių atliekų turėtojų aptarnavimas

Valstybiniame atliekų tvarkymo 2014-2020 metų plane nustatyta, jog savivaldybės iki 2016 m. privalo užtikrinti, kad visiems savivaldybės teritorijoje esantiems komunalinių atliekų turėtojams būtų sudarytos sąlygos naudotis viešąja komunalinių atliekų tvarkymo paslauga. Remiantis Aplinkos apsaugos agentūros pateikiama apibendrinta informacija apie komunalinių atliekų tvarkymo sistemas Lietuvos savivaldybėse už 2020 m., komunalinių atliekų tvarkymo paslauga teikiama visiems atliekų turėtojams.

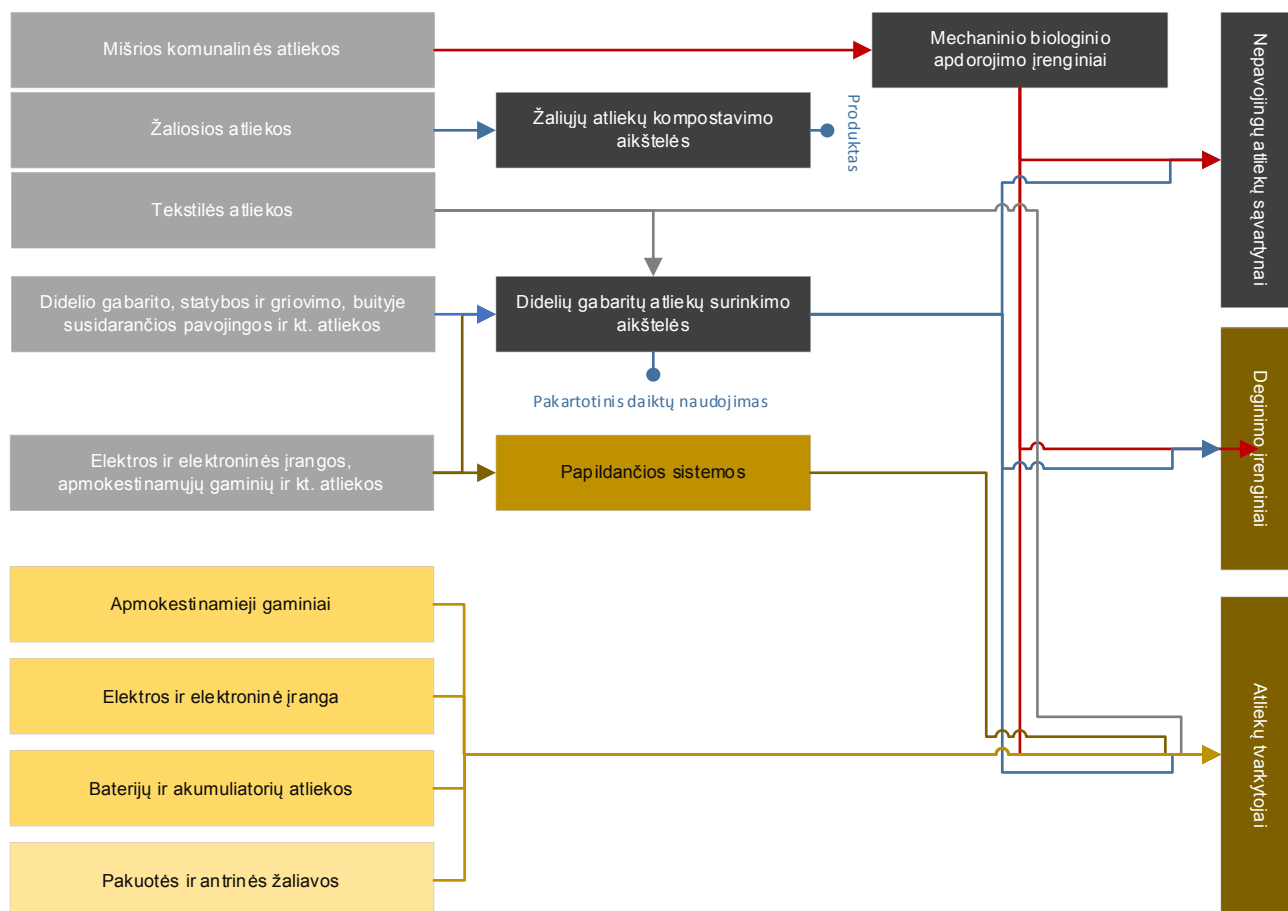
8 lentelė. Komunalinių atliekų tvarkymo paslaugos prieinamumas Kauno r. sav.

Atliekų turėtojai	Atliekų turėtojų skaičius / dalis, kuriems teikiama paslauga	
	Vnt.	%
Gyventojų skaičius / dalis, kuriems teikiama paslauga	102.271	100,00
Juridinių asmenų skaičius / dalis, kuriems teikiama paslauga	3.769	100,00

Šaltinis: AAA

Komunalinių atliekų turėtojams teikiamos šių komunalinių atliekų tvarkymo paslaugos: mišrių komunalinių atliekų, pakuočių atliekų ir antrinių žaliavų, žaliųjų, tekstilės atliekų, elektros ir elektroninės įrangos, buities pavojingų, didžiųjų atliekų, naudotų padangų bei statybos ir griovimo atliekų.

3 paveikslas. Esama Kauno r. sav. komunalinių atliekų tvarkymo sistema

Šaltinis: sudaryta autorių

1.5 Komunalinių atliekų srautai ir jų tvarkymas

1.5.1 Komunalinių atliekų susidarymas

Vertinant komunalinių atliekų susidarymą nagrinėti 2015-2021 m. atliekų kiekių bei 2016-2021 m. komunalinių atliekų sudėties duomenys. Atitinkami laikotarpiai pasirinkti atsižvelgiant į Kauno r. sav. atliekų tvarkymo 2014-2020 m. plano taikymo laikotarpį bei egzistuojančių duomenų struktūrą. Vertinimui naudojami komunalinių atliekų, kurios patenka į savivaldybių organizuojamas komunalinių atliekų tvarkymo bei jas papildančias sistemas, kiekių duomenys.

2015-2021 m. Kauno r. sav. vidutiniškai per metus susidarė 33,8 tūkst. t. komunalinių atliekų. Daugiausiai jų susidarė 2021 m. (42,7 tūkst. t.), mažiausiai - 2015 m. (27,8 tūkst. t.). Vertinamu laikotarpiu komunalinių atliekų susidarymas kiekvienais metais augo vidutiniškai 7,5%. Reikšmingą poveikį komunalinių atliekų susidarymui darė ir augantis savivaldybės gyventojų skaičius.

9 lentelė. Komunalinių atliekų susidarymas, 2015-2021 m.

Teritorija	Vnt.	Susidaręs komunalinių atliekų kiekis						
		2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Kauno r. sav.	gyv.	88.396	89.516	91.073	92.644	95.120	96.423	92.400
	t.	27.808	28.448	31.128	33.242	34.491	38.570	42.739
	kg/gyv.	315	318	342	359	363	400	463
Kauno regionas	gyv.	550.495	545.352	538.500	532.452	531.201	532.969	540.157
	t.	206.468	229.703	239.159	249.951	239.126	237.182	271.012
	kg/gyv.	375	421	444	469	450	445	502

Šaltinis: sudaryta autorių

Savivaldybės komunalinių atliekų sudėtyje 2021 m. didžiausią komunalinių atliekų dalį sudarė biologiškai skaidžios (45%) bei pakuočių, pakuočių atliekų ir antrinių žaliavų (34%) atliekos, inertinių ir kitų atliekų kiekis sudarė 21% visų susidarančių komunalinių atliekų.

Kaip ir ankstesniais metais 2021 m. plastikas (66%) ir stiklas (25%) sudarė didžiąją (91%) pakuočių, pakuočių atliekų ir antrinių žaliavų dalį, o biologiškai skaidžiose atliekose dominavo kitos komunalinės biologiškai skaidžios atliekos (43%), žaliosios (20%) bei maisto ir virtuvės (19%) atliekos, kurios kartu sudarė 82% visų biologiškai skaidžių atliekų.

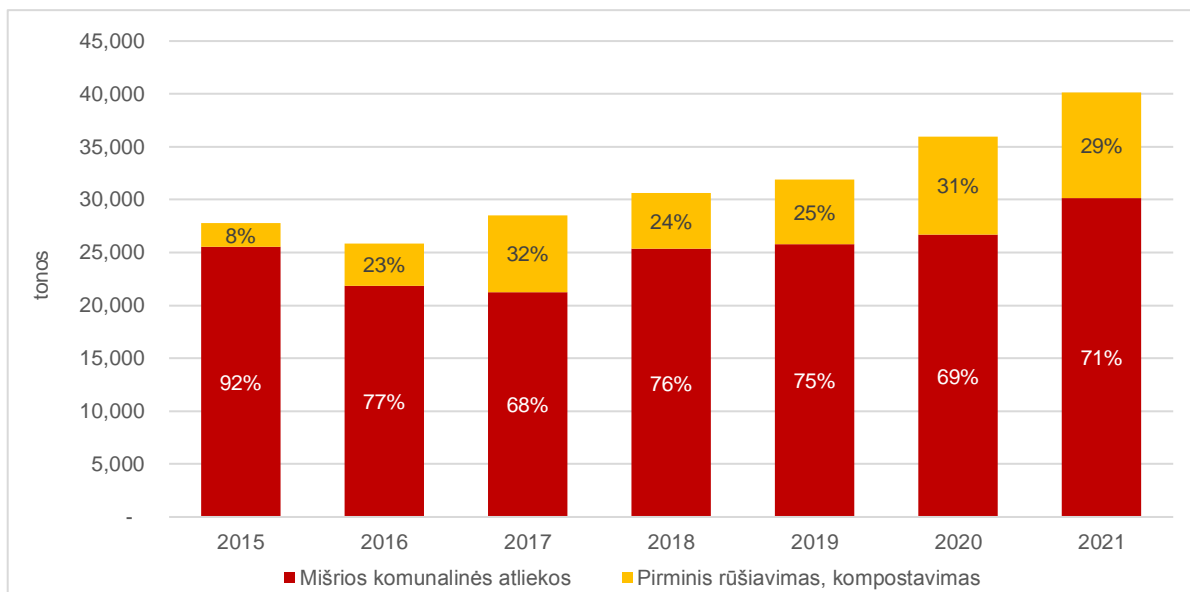
10 lentelė. Kauno r. sav. susidariusių komunalinių atliekų sudėtis 2016-2021 m., tonos

Atliekų kategorija	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Susidarančios KA	28.448	31.128	33.242	34.491	38.570	42.739
Popieriaus ir kartono, įskaitant pakuotes, atliekos	2.960	3.393	3.328	3.531	2.610	2.398
Žaliosios atliekos	3.498	4.016	3.957	4.649	4.774	3.916
Medienos, įskaitant pakuotes, atliekos	234	135	169	44	22	-
Biologiškai skaidžios maisto ir virtuvės atliekos	1.637	1.147	1.415	1.948	2.955	3.720
Tekstilės atliekos	803	463	614	98	933	980
Kitos komunalinės biologiškai skaidžios atliekos	6.348	5.484	7.435	7.079	6.312	8.269
Biologiškai skaidžios atliekos	15.481	14.638	16.918	18.148	17.606	19.283
Plastikų įskaitant pakuotes, atliekos	4.903	7.017	6.850	7.755	9.981	9.731
PET pakuočių atliekos	167	118	211	144	201	176
Kombinuotų pakuočių atliekos	251	354	256	338	374	271
Metalų, įskaitant pakuotes, atliekos	514	431	586	531	775	801
Stiklo, įskaitant pakuotes, atliekos	1.030	1.925	1.836	2.410	2.740	3.668
Pakuotės, pakuočių atliekos ir antrinės žaliavos	6.865	9.845	9.739	11.179	14.071	14.647
Inertinės atliekos	2.047	3.709	2.277	1.558	1.835	2.327
Kitos atliekos	4.054	2.936	4.308	3.603	5.058	6.482
Inertinės ir kitos atliekos	6.102	6.645	6.585	5.161	6.893	8.809

Šaltinis: Kauno RATC

2015-2021 m. pirminio rūšiavimo būdu surinktų atliekų kiekis išaugo nuo 2,3 iki 9,9 tūkst. t. 2021 m. pirminio rūšiavimo būdu surinktos atliekos sudarė 29% visų susidariusių komunalinių atliekų, kai 2015 m. tik 8%.

4 paveikslas. Pirminio rūšiavimo (kompostavimo) ir mišrių komunalinių atliekų apimtys, 2015-2021 m.

Šaltinis: AAA, Kauno RATC

1.5.2 Mišrių komunalinių atliekų tvarkymas

MKA tvarkymo paslauga Kauno r. sav. apima konteinerio, atitinkančio atliekų turėtojo poreikį MKA kaupimui, pateikimą, kolektyvinio naudojimo konteinerių periodišką plovimą ir dezinfekavimą (individualius konteinerius ir juridinių asmenų konteinerius plauna atliekų turėtojai), surinktų MKA pristatymą į mechaninio biologinio apdorojimo įrenginius, šių atliekų apdorojimą bei vėlesnį panaudojimą deginimo įrenginiuose ir (ar) šalinimą sąvartyne.

MKA surinkimas Kauno r. sav. organizuojamas *Lietuvos Respublikos atliekų tvarkymo įstatymo* bei kitų teisės aktų pagrindu parenkant atliekų vežėją, kuris teikia viešąsias komunalinių atliekų surinkimo paslaugas pagal *Lietuvos Respublikos aplinkos ministro įsakymo dėl minimalių komunalinių atliekų tvarkymo paslaugos kokybės reikalavimų bei savivaldybių atliekų tvarkymo taisyklių* nuostatas, Kauno r. sav. mišrias komunalines ir kitas atliekas surenkantys subjektai pateikiami lentelėje žemiau.

11 lentelė. Komunalinių atliekų surinkimo paslaugos Kauno r. sav. apimtys

Savivaldybė	Atliekų vežėjas	Surenkamos komunalinės atliekos						
		MKA	BSA	DGA	PA	EEJ	NP	Tekstilė
Kauno r.	Kauno švara, UAB	+	+	+	-	+	-	-
	UAB Ekonomus	-	-	-	+	-	-	-
	UAB Gopala (nuo 2023 m.)							+

Šaltinis: komunalinių atliekų surinkimo ir transportavimo sutartys

Savivaldybėje po pirminio rūšiavimo likusios MKA surenkamos prie daugiabučių gyvenamųjų namų esančiose kolektyvinėse MKA surinkimo antžeminėse, pusiau požeminėse konteinerinėse aikštelėse. MKA iš daugiabučių gyvenamųjų namų, įstaigų, įmonių ir organizacijų surinkti dažniausiai naudojami 1,1 m³; 1,6 m³; 2 m³; 3 m³; 5 m³ talpos konteineriai, kurie aptarnaujami savivaldybių lygmens atliekų tvarkymo taisyklėse nustatytu dažnumu. MKA iš individualių namų, esančių savivaldybės teritorijoje, surenkamos individualiais 0,12; 0,14; 0,24; 1,1 m³ konteineriais.

2015-2021 m. MKA kiekis Kauno r. sav. padidėjo nuo 25,6 iki 30,2 tūkst. t. Vienam gyventojui atitinkamu laikotarpiu tenkantis susidarantių MKA kiekis išaugo nuo 289 iki 326 kg/gyv.

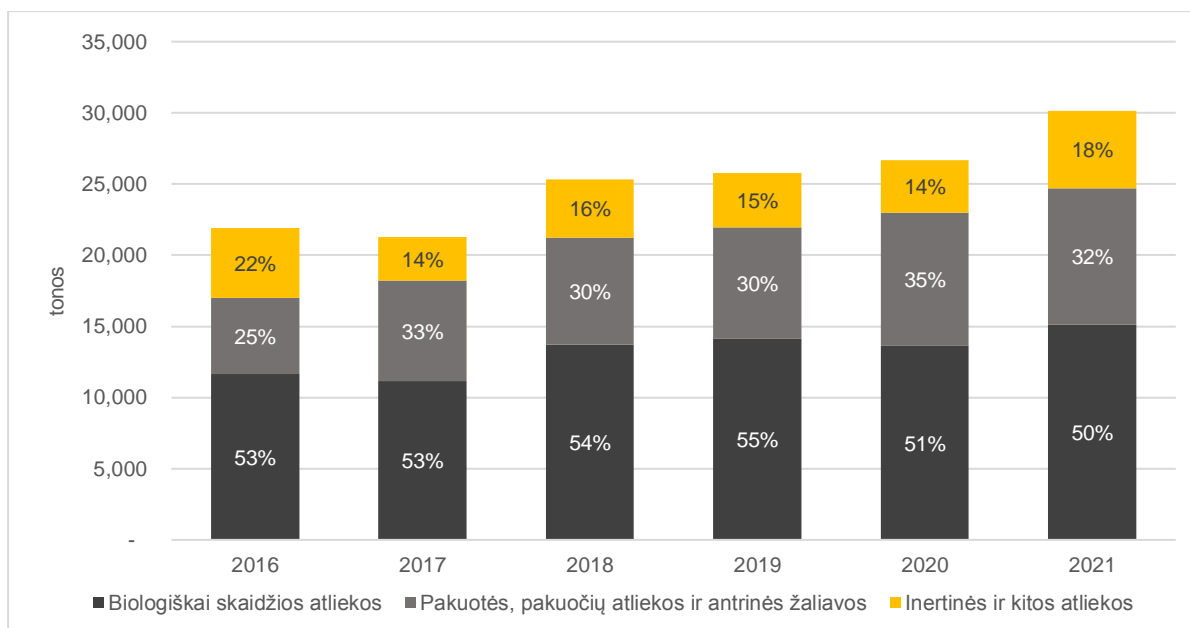
12 lentelė. Mišrių komunalinių atliekų kiekis, 2015-2021 m.

Teritorija	Vnt.	Mišrių komunalinių atliekų kiekis. t						
		2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Kauno r. sav.	gyv.	88.396	89.516	91.073	92.644	95.120	96.423	92.400
	t.	25.551	21.885	21.261	25.346	25.768	26.673	30.159
	kg/gyv.	289	244	233	274	271	277	326

Šaltinis: Kauno r. sav. administracija

MKA sudėties tyrimų rezultatai rodo, kad nuo 2016 iki 2021 m. Kauno r. sav. MKA struktūroje esančių biologiškai skaidžių atliekų dalis nežymiai sumažėjo (nuo 53 iki 50%), pakuočių, pakuočių atliekų ir antrinių žaliavų kiekis padidėjo (nuo 25 iki 32%), o inertinių ir kitų atliekų sumažėjo (nuo 22 iki 18%).

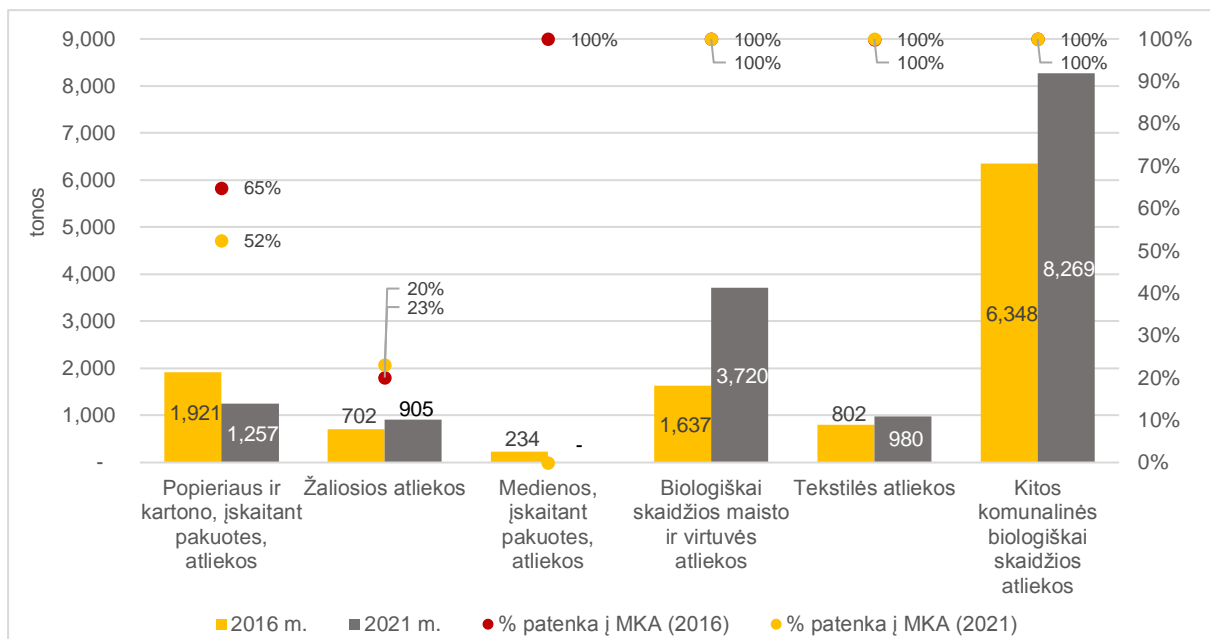
5 paveikslas. Apibendrinta mišrių komunalinių atliekų sudėtis, 2016-2021 m.

Šaltinis: AAA, Kauno RATC

2021 m. į mišrias komunalines atliekas pateko 78 proc. visų susidariusių biologiškai skaidžių atliekų, lyginant su 2016 m., patenkančių atliekų kiekis liko praktiškai nepakitęs. Didžiausią jų dalį sudarė kitos komunalinės biologiškai skaidžios atliekos (55%) ir maisto ir virtuvės atliekos (25%). Į mišrias komunalines atliekas pateko visos savivaldybėje susidariusios kitos komunalinės biologiškai skaidžios, maisto ir virtuvės, tekstilės atliekos bei daugiau nei pusė popieriaus ir kartono (52%) atliekų. Mažiausiai į mišrias komunalines atliekas patenka žaliųjų atliekų (23%).

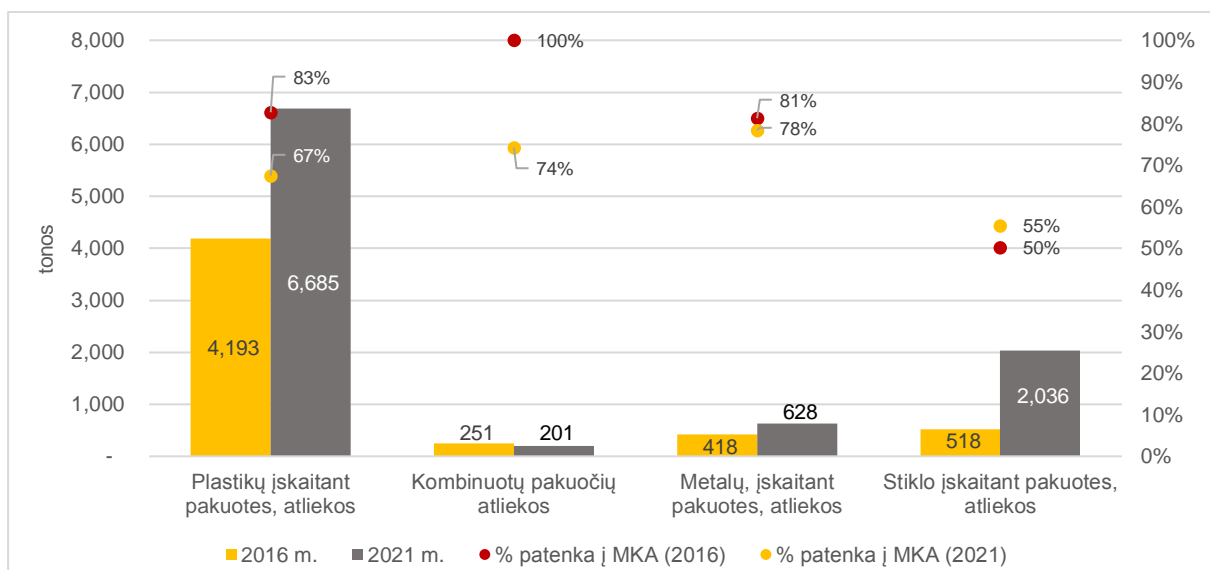
6 paveikslas. Mišriose komunalinėse atliekose esančių biologiškai skaidžių atliekų sudėtis

Šaltinis: AAA, Kauno RATC

2016 m. į mišrias komunalines atliekas pateko 78% visų susidariusių pakuočių ir antrinių žaliavų, tuo tarpu 2021 m. jų dalis sudarė 65%. Į mišrias komunalines atliekas pateko 67% viso savivaldybėje susidarancio plastiko, įskaitant pakuotes, atliekų. Stiklo atliekų pateko 55% nuo viso susidarancio kiekio.

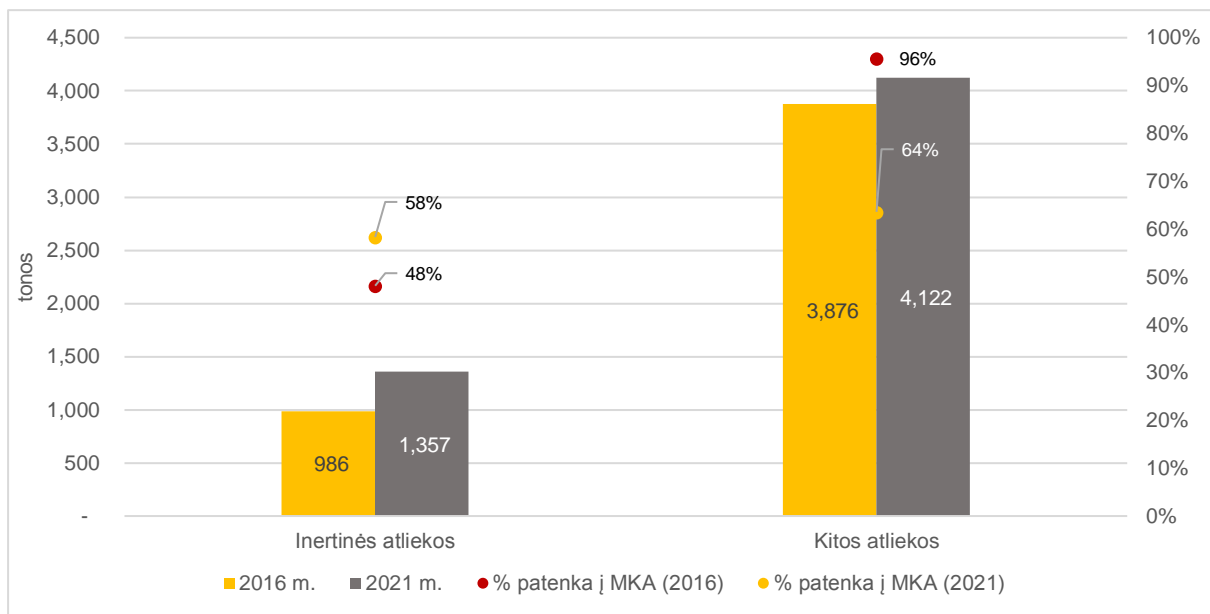
7 paveikslas. Mišriose komunalinėse atliekose esančių pakuočių, pakuočių atliekų ir antrinių žaliavų sudėtis

Šaltinis: AAA, Kauno RATC

Inertinių ir kitų atliekų kiekis patenkantis į mišrias komunalines atliekas 2016-2021 m. padidėjo nuo 4,9 iki 5,5 tūkst. t., lyginant su susidarymu, jų dalis MKA sumažėjo nuo 22% iki 18%. Analizuojamu laikotarpiu kitų atliekų (higienos atliekų, avalynės, gumos bei kt. nepavojingų atliekų) kiekis patenkantis į mišrias komunalines atliekas (lyginant su susidarymu) sumažėjo nuo 96% iki 64%, o inertinių atliekų padidėjo nuo 48% iki 58%.

8 paveikslas. Mišriose komunalinėse atliekose esančių inertinių ir kitų atliekų sudėtis

Šaltinis: AAA, Kauno RATC

Kauno r. sav. surinktos MKA yra tiesiogiai pristatomos apdorojimui į Kauno mechaninio biologinio apdorojimo įrenginius. Kauno mechaninio biologinio apdorojimo įrenginius sudaro dvi identiškos mechaninio rūšiavimo linijos, kurių kiekvienos pajėgumai – 31,2 t/val. Atvežtos į priėmimo bunkerį MKA yra patikrinamos, t. y. atskiriamos visos rūšiavimui netinkamos atliekos (padangos, pavojingos atliekos ir kt.). Į rūšiavimo liniją pateiktos atliekos yra susmulkinamos ir konvejeriais paduodamos į būgninį separatorių, kuris atliekų srautą pagal dydį suskirsto į tris frakcijas: smulkią (<80 mm), vidutinę (80-250 mm), stambią (>250 mm). Smulki frakcija – perduodama į biologinį apdorojimą. Vidutinė frakcija balistiniame separatoriuje suskirstoma į kitus tris srautus: smulkią (<80 mm), plokščią (2D), tūrinę (3D). Iš vidutinės frakcijos gauta smulki frakcija taip pat nukreipiama į biologinį apdorojimą. Iš 2D ir 3D frakcijų toliau optinių, metalo separatorių bei rankinio rūšiavimo pagalba išrūšiuojamos antrinės žaliavos (metalai, plastikai ir kt.). Atskirta biologiškai skaidi frakcija yra sukompostuojama tranšėjose.

Regione taip pat veikia Zabieliškio mechaninio atskyrimo ir rūšiavimo įrenginiai, kuriuos sudaro 1 mechaninio rūšiavimo ~6,5 t/ val. pajėgumo linija. Atvežtos ir nuo netinkamų rūšiavimui atskirtos MKA po smulkinimo būgninio separatoriaus pagalba yra suskirstomos į dvi frakcijas: smulkią (<80 mm), stambią (>80 mm). Smulki frakcija nukreipiama į biologinį apdorojimą, o stambi nukreipiama į rankinio rūšiavimo liniją, kurioje atrenkamos antrinės žaliavos (metalas, plastikas ir kt.).

2017-2021 m. Kauno mechaninio biologinio apdorojimo ir Zabieliškio mechaninio atskyrimo ir rūšiavimo įrenginiuose per metus vidutiniškai buvo apdorojama atitinkamai ~127.6 ir 16,6 tūkst. t. MKA. 2021 m. iš viso įrenginiuose apdorota daugiau kaip 144,8 tūkst. t. MKA, t. y. ~60% apdorojimo įrenginių pajėgumų (Kaunas – 220 tūkst. t., Zabieliškis – 20 tūkst. t.).

13 lentelė. Mišrių komunalinių atliekų apdorojimas MBA / MAR įrenginiuose, tonos

Kategorija	2017	2018	2019	2020	2021
Kauno MBA įrenginiai	119.535	135.069	129.197	126.863	127.406
Kauno m.	98.399	108.093	99.896	86.990	84.483
Kauno r.	10.974	12.474	14.675	26.525	30.183
Kaišiadorių r.	7.251	7.560	7.036	6.863	6.794
Kėdainių r.	-	-	-	848	-
Raseinių r.	2.911	6.942	7.590	5.637	4.554
Jonavos r.	-	-	-	-	1.392
Zabieliškio MAR įrenginiai	19.962	15.511	14.441	15.725	17.422
Kauno m.	-	-	-	459	-
Kauno r.	-	-	-	148	-
Kaišiadorių r.	-	-	-	87	22
Kėdainių r.	13.877	13.594	13.161	12.365	13.019
Raseinių r.	6.066	1.916	1.280	2.666	3.242
Jonavos r.	19	-	-	-	1.139

Kategorija	2017	2018	2019	2020	2021
Iš viso Kauno regione	139.497	150.580	143.638	142.588	144.828

Šaltinis: Kauno RATC

Mechaninio apdorojimo metu iš MKA srauto išskiriama ~1,2-2,1% visų į mišrias komunalines atliekas patekusių pakuočių ir antrinių žaliavų (2021 m. 1,3 tūkst. t. iš 46,5 tūkst. t.). Priklausomai nuo laikotarpio 12-41% komposto, pagaminto biologinio apdorojimo metu, panaudojama sąvartynų perdengimui. Likusios po apdorojimo atliekos – perduodamos į deginimo įrenginius (15-49%) arba pašalinamos sąvartyne (10-72%).

14 lentelė. Atliekų panaudojimas po apdorojimo MBA / MAR įrenginiuose, tonos

Kategorija	2017	2018	2019	2020	2021
Kauno MBA įrenginiai	106.040	126.297	123.812	117.412	121.610
Perduota energijai gauti	35.321	19.783	19.131	53.433	60.949
Kitos mechaninio rūšiavimo atliekos 19 12 12 pašalintos sąvartyne	59.441	89.245	76.994	25.543	10.593
Komposto kiekis panaudotas sąvartyne perdengimui	10.329	16.540	26.589	37.576	48.990
Pakuotė/antrinės žaliavos (perduota perdirbėjams)	948	730	1.099	860	1.079
Zabielišio MAR įrenginiai	15.336	10.934	11.429	12.838	14.121
Perduota energijai gauti	1.052	198	458	2.506	4.376
Kitos mechaninio rūšiavimo atliekos 19 12 12 pašalintos sąvartyne	9.778	9.035	7.129	4.553	3.393
Komposto kiekis panaudotas sąvartyne perdengimui	4.287	1.692	3.688	5.635	6.158
Pakuotė/antrinės žaliavos (perduota perdirbėjams)	218	8	154	144	195
Kauno regione iš viso	121.375	137.231	135.241	130.250	135.731
Perduota energijai gauti	36.373	19.981	19.589	55.940	65.325
Kitos mechaninio rūšiavimo atliekos 19 12 12 pašalintos sąvartyne	69.219	98.280	84.122	30.096	13.986
Komposto kiekis panaudotas sąvartyne perdengimui	14.616	18.232	30.276	43.211	55.148
Pakuotė/antrinės žaliavos (perduota perdirbėjams)	1.166	737	1.253	1.004	1.273

Šaltinis: Kauno RATC

Komunalines atliekas pradėjus apdoroti MBA ir MAR įrenginiuose šalinamų atliekų kiekis ženkliai sumažėjo. 2021 m. sąvartyne pašalinta 10% visų susidariusių komunalinių atliekų, tuo tarpu, kai 2017 m. – 33%. Šalinamų atliekų kiekį iš esmės nulėmė tai, kad didesnė atliekų dalis po apdorojimo pristatoma į deginimo įrenginius arba panaudojama sąvartyno eksploatacijoje.

15 lentelė. Komunalinių atliekų šalinimas, tonos

Kategorija	2017	2018	2019	2020	2021
Susidaręs komunalinių atliekų kiekis	239.159	249.951	239.244	237.089	270.496
Pašalinta komunalinių atliekų nuo susidarymo	33%	43%	39%	19%	10%
Pašalintas komunalinių atliekų kiekis	78.254	107.426	93.162	44.234	26.229
Komunalinės atliekos po apdorojimo MBA	69.219	98.280	84.122	30.096	13.986
Pašalintos Jonavos r. sav. atliekos po apdorojimo	6.006	4.340	3.660	3.175	1.163
Po pirminio rūšiavimo likusios atliekos	3.029	4.806	5.380	10.963	11.080
Sąvartyno eksploatacijoje panaudotas techninis kompostas	14.616	18.232	30.276	43.211	55.148
Pašalintų ir eksploatacijoje panaudotų komunalinės atliekos	92.870	125.658	123.438	87.445	81.377
Pašalintų ir eksploatacijoje panaudotų komunalinių atliekų dalis lyginant su komunalinių atliekų susidarymu	39%	50%	52%	37%	30%

Šaltinis: Kauno RATC

Visos komunalinės atliekos yra šalinamos Lapių ir Zabielišio regioniniuose nepavojingų atliekų sąvartynuose, esančiuose Kauno r. ir Kėdainių r. sav. Projektinė sąvartynų talpa (be uždengimo) – ~3.010.400 t. 2021 m. laisvi sąvartynų pajėgumai sudarė 15-17% visos sąvartynų talpos.

1.5.3 Pirminio rūšiavimo būdu surinktų atliekų tvarkymas

Pakuočių atliekų ir antrinių žaliavų surinkimas ir tvarkymas

Kauno r. sav. pakuočių atliekos ir kitos antrinės žaliavos renkamos individualiais ir bendro naudojimo konteneriais. Pakuočių atliekų ir kitų antrinių žaliavų surinkimo būdas – stiklo, popieriaus / kartono ir plastiko atliekų surinkimo konteneriais. Pakuotės atliekos ir antrinės žaliavos surenkamos 0.12 m³, 0.24 m³, 1.6 m³, 1.8 m³ ir 3 m³, 5 m³ talpos konteneriais, kurie aptarnaujami savivaldybių lygmens atliekų

tvarkymo taisyklėse nustatytu dažnumu. Savivaldybėje individualiais pakuočių atliekų konteineriais aprūpinta didžioji dalis namų valdos dalis (82%)², o viena konteinerinė aikštelė butuose daugiabučiuose namuose tenka vidutiniškai 242 gyventojams.

16 lentelė. Pakuočių atliekų surinkimo infrastruktūra Kauno r. sav.

	Matavimo vnt.	Rodiklis
Infrastruktūra tenkanti individualioms valdoms		
Individualių valdų skaičius	vnt.	30.376
Individualios valdos, kurioms sudarytos tinkamos pakuočių atliekų pirminio rūšiavimo sąlygos	vnt.	24.780
Pakuočių ir antrinių žaliavų konteineriais aprūpintų individualių valdų dalis	proc.	82%
Infrastruktūra tenkanti butams daugiabučiuose namuose		
Gyventojų butuose daugiabučiuose namuose skaičius	gyv.	61.833
Kolektyvinių konteinerių aikštelių skaičius, kuriose yra konteineriai pakuočių atliekoms ir antrinėms žaliavoms	vnt.	256
Gyventojų skaičius, kuriems tenka viena konteinerių aikštelė kartu su pakuočių atliekų ir antrinių žaliavų surinkimui skirtais konteineriais	gyv. / vnt.	242

Šaltinis: AAA, Kauno r. sav. administracija

2015-2021 m. atskiras pakuočių atliekų surinkimas išaugo daugiau nei 3,7 karto. t. y. nuo 1,5 iki 5,6 tūkst. t. Nagrinėjamu laikotarpiu didžiausią konteinerine sistema surenkamų pakuočių dalį sudarė stiklo (34-25%) bei plastiko (42-53%) atliekos.

17 lentelė. Konteinerine sistema atskirai surenkamų pakuočių atliekų apimtys, 2015-2020 m., tonos

Atliekų kategorija	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Popieriaus ir kartono atliekos	316	1.035	445	140	803	1.007	1.101
Stiklo atliekos	506	401	1.095	641	1.112	1.505	1.380
Metalo atliekos	58	45	60	59	79	160	75
Plastiko atliekos	628	698	1.216	1.017	1.501	2.347	2.988
Mišrios pakuočių atliekos, antrinės žaliavos	-	-	-	-	-	-	-
Kombinuotos pakuotės atliekos	-	-	-	66	131	196	70
Viso	1.509	2.178	2.816	1.923	3.627	5.215	5.614

Šaltinis: AAA ataskaitų duomenys

Kaip ir visoje Lietuvoje užstato sistema Kauno r. sav. pradėjo veikti nuo 2016 m. Nuo sistemos eksploatacijos pradžios iki 2021 m. surenkamų pakuočių kiekis išaugo 58%, t. y. nuo 313 iki 495 t. Užstato sistema surenkamų pakuočių kiekio augimą daugiausiai lėmė augančios stiklo surinkimo apimtys, kurios per visą sistemos gyvavimo laikotarpį išaugo daugiau kaip 2 kartus.

18 lentelė. Užstato sistema surinktas pakuočių atliekų kiekis, tonos

Atliekų kategorija	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Plastikų (PET), įskaitant pakuotes, atliekos	-	177	229	232	229	198	221
Metalų, įskaitant pakuotes, atliekos	-	46	60	69	67	68	84
Stiklo, įskaitant pakuotes, atliekos	-	90	121	135	143	138	190
Viso	-	313	409	436	440	405	495

Šaltinis: USAD

Pakuočių atliekos ir antrinės žaliavos taip pat yra surenkamos didelių gabaritų atliekų surinkimo aikštelėse, tačiau tokiu būdu surenkamų atliekų kiekis nėra reikšmingas, t. y. vidutiniškai per metus surenkama ~62 t. pakuočių atliekų ir antrinių žaliavų.

19 lentelė. DGASA surinktas pakuočių atliekų ir antrinių žaliavų kiekis, tonos

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Kauno r.	15	34	23	42	93	101	129

Šaltinis: Kauno RATC

Biologiškai skaidžių atliekų surinkimas ir tvarkymas

² Planuojama, kad 2023 m. pakuočių atliekų surinkimo konteineriais bus aprūpinti visi individualių namų gyventojai.

Kauno r. sav. individualių valdų gyventojams sudarytos sąlygos tvarkyti žaliąsias atliekas jų susidarymo vietoje, kadangi 2012-2016 m. išdalinta 3.389 vnt. 0,9 m³ kompostavimo dėžių. Kompostavimo dėžėmis šiuo metu aprūpinta ~12% savivaldybėje esančių individualių valdų, kurios preliminariu vertinimu per metus vidutiniškai sukompustuojama ~1.2-2,6 tūkst. t. žaliųjų atliekų. Dalis individualių valdų gyventojų žaliąsias atliekas kompostuoja nuosavuose pačių įsigytuose ar savadarbiuose namudinio kompostavimo įrenginiuose. Gyventojai taip pat gali žaliąsias atliekas už atskirą mokestį perduoti atliekų tvarkytojams.

Žaliąsias atliekas Kauno r. sav. gyventojai gali pristatyti į žaliųjų atliekų priėmimo aikštelėje adresu Juozapavos k., Vandžiogalos sen., Kauno r, kurios bendras žaliųjų atliekų priėmimo pajėgumas 2.400 t. Lyginant su 2015 m. šiuo metu aikštelėse surenkamų žaliųjų atliekų kiekis 2021 m. išaugo ~10 kartų, t. y. nuo 41 t. (2015 m.) iki 417 t. (2021 m.).

20 lentelė. Surinktos žaliosios atliekos, tonos

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Žaliųjų atliekų priėmimo ir dumblo kompostavimo aikštelėse surinktos žaliosios atliekos	41	156	337	189	252	356	417

Šaltinis: AAA, Kauno r. sav. administracija

Tekstilės atliekų surinkimas ir tvarkymas

Kauno r. sav. tekstilės atliekų surinkimas konteineriais vykdomas nuo 2023 m., įrengti 24 vnt. konteinerių, artimiausiu metu planuojama infrastruktūros priemonių skaičių padidinti iki 50. Tekstilės atliekos surenkamos ir didelių gabaritų atliekų surinkimo aikštelėse, kuriose vidutiniškai jų surenkama tik 1,5 t. per metus.

21 lentelė. Surinktos tekstilės atliekos, tonos

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Didelių gabaritų atliekų surinkimo aikštelėse surinktos tekstilės atliekos	2	1	3	1	2	-	-

Šaltinis: AAA, Kauno RATC

Kitų atliekų surinkimas ir tvarkymas

Kauno r. sav. apvažiavimo būdu, didelių gabaritų atliekų surinkimo aikštelėse atskirai surenkamos šios komunalinės atliekos:

- didelio gabarito atliekos;
- buityje susidarančios pavojingos atliekos;
- antrinės žaliavos;
- elektros ir elektroninė įranga;
- naudotos padangos;
- statybos ir griovimo atliekos.

Kauno r. sav. gyventojai turi galimybę naudotis aštuoniomis Kaune esančiomis didelių gabaritų atliekų surinkimo aikštelėmis. 2021 m. iš savivaldybės atliekų turėtojų surinkta daugiau kaip 3,3 tūkst. t. didelio gabarito, statybinių, pavojingų bei kitų atliekų. Didžioji dalis jų (~85%) surenkama didelių gabaritų atliekų surinkimo aikštelėse, likusios – apvažiavimo būdu.

22 lentelė. DGASA ir apvažiavimo būdu surinktų kitų atliekų surinkimo sudėtis

Kategorija	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
DGASA surinktas kitų atliekų kiekis, tonos							
Didelių gabaritų atliekos	70	120	88	121	91	600	820
Metalo atliekos	-	6	8	14	14	14	14
EEI	9	12	15	17	9	26	16
Naudotos padangos	23	22	19	43	58	60	83
Statybos ir griovimo atliekos	97	381	729	995	847	752	896
Statybinės atliekos turinčios asbesto	4	30	34	39	46	83	73
Kitos atliekos	2	4	3	4	8	1.156	896

Iš viso	224	575	897	1.232	1.082	2.691	2.798
Apvažiavimo būdu surinktas kitų atliekų kiekis, tonos							
Didelių gabaritų atliekos	136	15	590	638	287	380	276
Metalo atliekos	-	-	-	-	-	-	-
EEJ	0	0	-	-	-	168	270
Naudotos padangos	4	5	9	10	-	-	-
Statybos ir griovimo atliekos	232	651	2.120	589	-	-	-
Statybinės atliekos turinčios asbesto	26	-	-	-	-	-	-
Kitos atliekos	21	-	-	12	-	-	-
Iš viso	466	717	2.773	1.493	646	548	545

Šaltinis: Kauno RATC

Bešeimininkių atliekų tvarkymas

2015-2021 m. laikotarpiu Kauno r. sav. sutvarkomų bešeimininkių atliekų kiekis vidutiniškai buvo 469 t., daugiausia bešeimininkių atliekų susidarė 2015 m. – 638 t. Didžiausią dalį visų atliekų sudarė naudotos padangos bei statybos ir griovimo atliekos.

23 lentelė. Sutvarkytas bešeimininkių atliekų kiekis, tonos

	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Bešeimininkės atliekos	638	459	410	350	423	533

Šaltinis: AAA

1.6 Nustatytų užduočių įgyvendinimas

Siekiant įvertinti Kauno r. sav. komunalinių atliekų tvarkymo sistemos vystymąsi, remiantis esamos situacijos analizės rezultatais, analizuojami ES direktyvose, *Valstybiniame atliekų tvarkymo 2014-2020 m. plane, Kauno regiono atliekų tvarkymo 2014-2020 m. ir Kauno rajono savivaldybės 2014-2020 m. komunalinių atliekų tvarkymo plane* nustatytų uždavinių įgyvendinimo rezultatai.

24 lentelė. Atliekų tvarkymo sektoriui 2014-2020 m. nustatyti uždaviniai

Direktyva	Atliekų kategorija	Laikotarpis	Sritis	VATP	
			Minimalios panaudojimo apimtys	Minimalios perdirbimo apimtys	Minimalus surinkimo lygis
2008/98/EB	Komunalinės atliekos	2015 m. 2020 m.	Atskiras popieriaus, metalo, stiklo, plastiko surinkimas 50%	-	-
1999/31/EB	Biologiškai skaidžios atliekos	2010 m. 2013 m. 2020 m.	Šalinimą sumažinti iki 75% 2000 m. lygio Šalinimą sumažinti iki 50% 2000 m. lygio Šalinimą sumažinti iki 35% 2000 m. lygio	-	-
1994/62/EB	Pakuočių atliekos	2008 m.	60%	55%	-
	Stiklinės	-	-	60%	-
	Popierinės	-	-	60%	-
	Metalinės	-	-	50%	-
	Plastikinės	-	-	22.5%	-
	Medinės	-	-	15%	-

Šaltinis: sudaryta autorių

VATP 230.1 p.: užtikrinti, kad sąvartynuose šalinamos komunalinės biologiškai skaidžios atliekos iki 2020 m. sudarytų ne daugiau kaip 35 proc. 2000 m. susidariusių komunalinių biologiškai skaidžių atliekų

Savivaldybių į MBA, MAR įrenginius pristatytos komunalinės atliekos yra apdorojamos bendrai, todėl neįmanoma nustatyti tikslaus šalinamų atliekų sudėtyje esančių biologiškai skaidžių atliekų kiekio vienos savivaldybės masteliu. Siekiant nustatyti sąvartyne pašalintų Kauno r. sav. biologiškai skaidžių atliekų kiekį atlikti preliminarūs skaičiavimai.

25 lentelė. Biologiškai skaidžių atliekų šalinimo užduoties įgyvendinimas Kauno r. sav., tonos

	2017	2018	2019	2020	2021
--	------	------	------	------	------

Į MKA patenkančių BSA kiekis regione	121.422	125.268	114.727	107.990	112.760
Į MKA patenkančių BSA kiekis Kauno r. sav.	14.638	16.918	18.148	17.606	19.283
Kauno r. sav. BSA dalis visame į MBA pristatytame MKA kiekyje	12%	14%	16%	16%	17%
Po MKA apdorojimo pašalintas BSA atliekų kiekis	103.926	98.260	84.123	30.096	17.458
Preliminarus maksimalus pašalintas Kauno r. sav. komunalinių BSA kiekis	12.529	13.271	13.307	4.907	2.985
Maksimalus leistinas šalinti Kauno r. sav. komunalinių BSA kiekis	9.879	8.781	8.781	7.684	7.684
Užduoties įgyvendinimas	Ne	Ne	Ne	Taip	Taip

Šaltinis: sudaryta autorių

VATP 230.2-230.3 p.: iki 2016 / 2020m. perdirbti, pakartotinai ar kitaip panaudoti (pavyzdžiui energijai gauti) ne mažiau kaip 45 / 65proc. komunalinių atliekų (įvertinant pagal atliekų kiekį)

Užduoties įgyvendinimas įvertintas atsižvelgiant į susidarancių komunalinių atliekų bei pašalintų atliekų kiekio santykį. Vertinant šalinamų komunalinių atliekų kiekį neatsižvelgta į techninį komposto kiekį, kuris buvo panaudojamas sąvartyne eksploatacijoje.

26 lentelė. KA perdirbimo ir kt. panaudojimo užduoties įgyvendinimas Kauno r. sav., tonos

	2017	2018	2019	2020	2021
Susidaręs KA kiekis Kauno r. sav.	31.128	33.242	34.491	38.570	42.739
Užduotis	45%	45%	45%	65%	65%
	14.008	14.959	15.521	25.070	27.780
Regione susidaręs MKA kiekis pristatytas MBA	139.497	150.580	143.638	142.588	144.828
Kauno r. sav. MKA kiekis pristatytas apdorojimui į MBA įrenginius	10.974	12.474	14.675	26.673	30.183
Kauno r. sav. MKA dalis visame pristatytame kiekyje	8%	8%	10%	19%	21%
Po apdorojimo MBA pašalintas KA kiekis	69.219	98.280	84.122	30.096	13.986
Preliminarus po apdorojimo MBA pašalintas KA kiekis susidaręs Kauno r. sav.	5.445	8.142	8.594	5.630	2.915
Atskirai DGASA ir apvažiavimo būdu surinktų atliekų kiekis regione	38.243	41.819	45.214	49.145	79.005
Atskirai DGASA ir apvažiavimo būdu surinktų atliekų kiekis Kauno r. sav.	4.047	2.943	2.061	3.682	3.876
Kauno r. sav. atskirai DGASA ir apvažiavimo būdu surinktų atliekų dalis	11%	7%	5%	7%	5%
Regione atskirai DGASA ir apvažiavimo būdu surinktų atliekų kiekis pašalintas sąvartyne	3.029	4.806	5.380	10.963	11.080
Preliminarus Kauno r. sav. atskirai DGASA ir apvažiavimo būdu surinktų atliekų kiekis pašalintas sąvartyne	321	338	245	821	544
Preliminarus bendras sąvartyne pašalintas KA kiekis susidaręs Kauno r. sav.	5.766	8.480	8.839	6.451	3.458
Preliminarus perdirbtas ar kitaip panaudotas KA kiekis susidaręs Kauno r. sav.	25.362	24.762	25.651	32.118	39.280
Perdirbtų arba kitaip panaudotų KA dalis Kauno r. sav.	81%	74%	74%	83%	92%

Šaltinis: sudaryta autorių

VATP 230.4 p.: užtikrinti, kad iki 2020 m. mažiausiai 50 proc. (įvertinant pagal atliekų kiekį) komunalinių atliekų sraute esančių popieriaus ir kartono, metalų, plastikų ir stiklo atliekų būtų paruošiama naudoti pakartotinai ir perdirbti

Vertinant užduoties įgyvendinimą susiduriama su problema, kad šiuo metu nėra tikslių duomenų apie tai kiek pakuočių atliekų ir antrinių žaliavų perduotų atliekų tvarkytojams yra perdirbta, todėl laikomasi prielaidos, kad visos surinktos pakuočių atliekos ir antrinės žaliavos – perduotos perdirbimui ir perdirbtos.

27 lentelė. Pakuočių atliekų ir AŽ panaudojimo / perdirbimo užduoties įgyvendinimas Kauno regione, tonos

	2017	2018	2019	2020	2021
PA ir AŽ susidarymas	13.238	13.067	14.709	16.681	17.045
Perdirbėjams perduotų pakuočių atliekų kiekis	3.340	2.462	4.288	5.908	6.504

Užduoties įgyvendinimas, kai perdavimas prilyginamas perdirbimui	25%	19%	29%	35%	38%
--	-----	-----	-----	-----	-----

Šaltinis: sudaryta autorių

Pastebėtina tai, kad šiuo metu net ir perdirbus visas surinktas pakuočių atliekas ir antrines žaliavas užduotis Kauno r. sav. būtų nepasiekta, kadangi atskirai surenkama 38% visų susidarantių pakuočių atliekų bei antrinių žaliavų.

Kitų VATP nustatytų užduočių įgyvendinimas

28 lentelė. Kitų VATP nustatytų užduočių įgyvendinimas

VATP	Užduotis	Įgyventa (Taip / Ne)	Pastaba
Sąvartynuose šalinamų biologiškai skaidžių atliekų kiekio mažinimo užduotys			
239.1	Iki 2016 metų gyventojams ir kitiems asmenims (pvz., gėlių parduotuvėms, kapinėms ir kt.), kurių atliekų tvarkymą organizuoja savivaldybės, užtikrinti žaliųjų atliekų surinkimą ir tvarkymą arba tokių atliekų tvarkymą jų susidarymo vietoje.	Taip	Daliai individualių namų gyventojų išdalintos kompostavimo dėžės, skatinamas namudinis kompostavimas savo įrenginiuose; atliekų pridavimas į ŽAKA
239.2.	Iki 2016 metų baigti įrengti mechaninio biologinio apdorojimo įrenginius, kuriuose būtų atskiriamos ir apdorojamos biologiškai skaidžios atliekos, arba mechaninio apdorojimo įrenginius, kuriuose biologiškai skaidžios atliekos būtų apdorojamos, prieš jas perduodant naudoti energijai gauti.	Taip	-
239.3.	Iki 2019 metų įdiegti maisto / virtuvės atliekų rūšiuojamąjį surinkimą ir įrengti pakankamus pajėgumus atskirai surinkti maisto / virtuvės atliekoms apdoroti.	Ne	Remiantis 2016 m. atlikta galimybių studija, įrengimas – netikslingas.
239.4.	Biologiškai skaidžių atliekų tvarkymo infrastruktūros plėtrą pagal galimybes suderinti su komunalinių nuotekų dumblo tvarkymo infrastruktūra.	Ne	Užduotis neaktuali
Rūšiuojamojo atliekų surinkimo plėtros užduotys			
246.1.	Iki 2015 m. sausio 1 d. patvirtinti konteinerių aikštelių išdėstymo schemas, o pasikeitus teisės aktuose nustatytiems antrinių žaliavų surinkimo reikalavimams – jas atnaujinti.	Taip	Užduotis Kauno r. sav. įgyvendinta vėliau nei 2015 m.
246.2.1- 246.2.2	Užtikrinti, kad būtų pastatyti specialūs konteineriai, skirti antrinėms žaliavoms surinkti, pagal šiuos minimalius reikalavimus: Kauno miesto savivaldybės gyvenamuosiuose daugiabučių namų rajonuose ne mažiau kaip po vieną antrinių žaliavų surinkimo konteinerių aikštelę 600 gyventojų, o kitose Kauno regiono savivaldybėse – 800 gyventojų, šalia mišrių komunalinių atliekų konteinerių ar kitose gyventojams patogiose, estetiškai įrengtose ir visuomenės sveikatos saugos reikalavimus atitinkančiose vietose;	Taip	Savivaldybėje viena aikštelė vidutiniškai tenka 242 daugiabučių namų gyventojams.
246.2.3	Užtikrinti, kad būtų pastatyti specialūs konteineriai, skirti antrinėms žaliavoms surinkti, pagal šiuos minimalius reikalavimus: vidutiniai atstumai iki antrinių žaliavų surinkimo konteinerių aikštelių nustatomi rengiant (atnaujinant) ir tvirtinant konteinerių aikštelių išdėstymo schemas;	Taip	-
246.2.4	Užtikrinti, kad būtų pastatyti specialūs konteineriai, skirti antrinėms žaliavoms surinkti, pagal šiuos minimalius reikalavimus: savivaldybių gyvenamuosiuose individualių namų kvartaluose, kai individualių namų savininkai neaprūpinti individualiais pakuočių ir stiklo atliekų surinkimo konteineriais, ir miesteliuose, sodų ir garažų savininkų bendrijų teritorijose įrengti ne mažiau kaip po vieną antrinių žaliavų surinkimo konteinerių aikštelę prie pagrindinio išvažiavimo iš tokio kvartalo ar bendrijos teritorijos arba įvažiavimo į juos, šalia mišrių komunalinių atliekų konteinerių ar kitose gyventojams (bendrijų nariams) patogiose, estetiškai įrengtose ir visuomenės sveikatos saugos reikalavimus atitinkančiose vietose.	Iš dalies	Rūšiavimo konteineriai prieinami ne visose sodų teritorijose.
246.3	Pastatyti specialius antrinių žaliavų surinkimo konteinerius viešosiose vietose, kuriose dėl dažno	Taip	-

VATP	Užduotis	Įgyventa (Taip / Ne)	Pastaba
246.4	gyventojų lankymosi ir aptarnavimo specifikos susidaro daug antrinių žaliavų, taip pat laikinuosius specialius konteinerius viešųjų renginių metu. Jeigu nėra techninių galimybių pastatyti specialių konteinerių arba juos naudoti ekonomiškai netikslinga, taikyti kitas priemones ir būdus (pavyzdžiui, antrinių žaliavų surinkimas į specialius maišus, antrinių žaliavų turėtojų apvažiavimas ar kita).	Iš dalies	Raginama naudotis seniūnijose esančiais rūšiavimo konteineriais
246.5	Atsižvelgdamos į savivaldybių teritorijų ir atliekų tvarkymo specifiką ir faktinį antrinių žaliavų surinkimo konteinerių poreikį, taikyti griežtesnius už nustatytuosius specialių konteinerių, skirtų antrinėms žaliavoms surinkti, pastatymo reikalavimus.	Taip	-
246.6	Atliekų rūšiavimui skatinti ne rečiau kaip kartą per metus informuoti gyventojus apie antrinių žaliavų ir pakuočių atliekų surinkimą savivaldybės teritorijoje – pateikti informaciją apie surinktą kiekį ir surinkimo kaitą, taip pat informuoti apie numatomas per artimiausius metus įdiegti ir (ar) vykdyti antrinių žaliavų ir pakuočių atliekų rūšiuojamojo surinkimo priemones. Pastaroji prievolė pagal sutartį gali būti pavesta gamintojų ir importuotojų organizacijoms.	Taip.	Vietinės rinkliavos mokėjimo pranešimuose nurodoma informacija apie sutvarkytus / išrūšiuotus atliekų kiekius.

Šaltinis: sudaryta autorių

1.7 Kauno rajono savivaldybės atliekų tvarkymo 2014-2020 metų plane nustatytų priemonių įgyvendinimas

29 lentelė. Kauno r. sav. atliekų tvarkymo 2014-2020 metų plane nustatytų priemonių įgyvendinimas

Priemonė	Veiksmai	Vykdytojai	Įvykdymo terminas	Įgyvendinta (Taip / Ne)	Komentaras
1 tikslas. Mažinti sąvartynuose šalinamų atliekų kiekį – plėtoti racionalų atliekų medžiaginių ir energinių išteklių naudojimą					
1.1. uždavinys. Sukurti komunalinių biologiškai skaidžių atliekų tvarkymo pajėgumus					
1.1.1. Pastatyti Mechaninio biologinio apdorojimo įrenginius	Bendradarbiauti su Kauno RATC ir kitomis savivaldybėmis planuojant ir statant Mechaninio biologinio apdorojimo įrenginius	Kauno RATC	2015 m.	Taip	Mechaninio-biologinio apdorojimo įrenginiai pradėti eksploatuoti 2016 m.
1.1.2. Mechaninio biologinio apdorojimo įrenginių eksploatacija	Mechaninio biologinio apdorojimo įrenginių operatoriaus kontrolė	Kauno RATC	Nuo 2015 m. spalio mėn.	Taip	
1.1.3. Priimti savivaldybės sprendimą dėl komunalinių atliekų apdorojimo/tvarkymo įrenginių (pvz. maisto atliekų apdorojimo įrenginius) įrengimo reikalingumo	Savivaldybės tarybos sprendimas	Savivaldybė, Kauno RATC	2015-2016 m.	Taip	-
1.1.4. Išanalizuoti atskiro maisto atliekų surinkimo ir perdirbimo galimybes Savivaldybės ar Kauno regiono savivaldybių teritorijoje	Parengti savivaldybės ar Kauno regiono savivaldybių (bendrą ar kooperuojantis atskiroms savivaldybėms) galimybių studiją nustatant technines ir ekonomines tokio maisto atliekų srauto tvarkymo galimybes	Savivaldybė, Kauno RATC	2015-2016 m.	Taip	-
1.1.5. Remiantis galimybių studijos dėl atskirai surinktų maisto atliekų infrastruktūros poreikio rezultatais, sukurti reikiamus maisto atliekų perdirbimo pajėgumus	Bendradarbiauti su Kauno RATC ir kitomis savivaldybėmis planuojant ir statant maisto atliekų apdorojimo įrenginius	Kauno RATC, Savivaldybė	2017-2018 m.	Ne	-
1.1.6. Organizuoti maisto/virtuvės atliekų rūšiuojamąjį surinkimą ir (ar) individualų kompostavimą, įrengti pakankamus pajėgumus šioms maisto / virtuvės atliekoms apdoroti	Bendradarbiauti su Kauno RATC ir kitomis savivaldybėmis parenkant šių atliekų surinkėją (operatorių)	Kauno RATC, Savivaldybė	2018 m.	Ne	-
1.1.7. Užtikrinti pastovų žaliųjų atliekų kompostavimo dėžių, pakuotės atliekų bei antrinių žaliavų kiekį		Savivaldybė, Kauno RATC, Atliekų surinkėjas, Gamintojų ir importuotojų organizacija	Nuolat	Taip	Kauno r. sav. individualių namų gyventojams išdalinta 3.389 vnt. kompostavimo dėžių. Artimiausiu metu planuojama aprūpinti visus individualių

Priemonė	Veiksmai	Vykdytojai	Įvykdymo terminas	Įgyvendinta (Taip / Ne)	Komentaras
1.1.8. Gyventojams ar kitiems asmenims (pvz. gėlių parduotuvėms, kapinėms ir kita), kurių atliekų tvarkymą organizuoja savivaldybės, užtikrinti žaliųjų atliekų surinkimą ir tvarkymą susidarymo vietoje		Kauno RATC, Savivaldybė	2015-2016 m.	Taip	namų gyventojus PA ir AŽ rūšiuojamojo surinkimo konteineriais. Kauno r. sav. individualių namų gyventojams išdalinta 3.389 vnt. kompostavimo dėžių. Gyventojai taip pat skatinami kompostuoti žaliąsias atliekas savo gamybos ar įsigytuose kompostavimo įrenginiuose. Žaliosios taip pat gali būti pristatytos į ŽAKA arba perduotos (už atskirą mokestį) atliekų tvarkytojams.
1.1.9. Aprūpinti individualių namų gyventojus biologinių atliekų kompostavimo dėžėmis ar konteineriais	Papildyti esamas sutartis su komunalinių atliekų surinkimo operatoriumi ir nustatyti prievolę aprūpinti naujus Rinkliavos mokytojus kompostavimo dėžėmis	Kauno RATC, Savivaldybė, Atlieku surinkėjas	Nuolat pagal poreikį	Taip	
1.1.10. Žaliųjų atliekų surinkimo plėtra	Aprūpinti naujus individualių namų gyventojus kompostavimo dėžėmis arba paskatinti gyventojus kompostuoti savos gamybos kompostavimo įrenginiuose ir pan. Užtikrinti sklandų bendradarbiavimą tarp dėžių dalintojo (atliekų surinkėjas) bei Kauno RATC (užduoties vykdytojo) bei finansuotojo	Kauno RATC, Savivaldybė	2015-2020 m.	Taip	
1.2. uždavinys. Plėtoti rūšiuojamojo atliekų surinkimo sistemas					
1.2.1. Pastatyti konteinerius antrinėms žaliavoms surinkti viešosiose vietose	Esant galimybei papildomai įrengti aikšteles sodų bendrijose	Savivaldybė, Kauno RATC, Gamintojų ir importuotojų organizacija	2015-2020 m.	Taip	-
1.2.2. Papildančių sistemų diegimas	Sudaryti sutartis su Gamintojų ir importuotojų asociacijomis dėl papildančių sistemų plėtos	Savivaldybė, Kauno RATC, Gamintojų ir importuotojų asociacija	2014-2015 m.	Taip	-
1.2.3. Pavojingųjų atliekų (išskyrus baterijų ir akumuliatorių atliekas) surinkimas apvažiavimo būdu	Papildyti esamas sutartis su komunalinių atliekų surinkėju ir nustatyti prievolę	Savivaldybė, Atlieku surinkėjas	Ne rečiau kaip du kartus per metus	Taip	-
1.2.4. Didelių gabaritų atliekų surinkimas apvažiavimo būdu	Papildyti esamas sutartis su komunalinių atliekų surinkėju ir nustatyti prievolę	Savivaldybė, Atlieku surinkėjas	Ne rečiau kaip du kartus per metus	Taip	-
1.2.5. Plėtoti elektros ir elektroninės įrangos atliekų surinkimą	Sutartyse su Gamintojų ir importuotojų asociacijomis nustatyti prievolę dėl šio kiekio surinkimo	Kauno RATC, Gamintojai ir importuotojai, Savivaldybė, Savivaldybė,	2015-2015 m.	Taip	-
				Ne	

Priemonė	Veiksmai	Vykdytojai	Įvykdymo terminas	Įgyvendinta (Taip / Ne)	Komentaras
1.2.6. Numatyti ir taikyti tekstilės atliekų surinkimo priemonės (konteineriai)	Papildyti Antrinių žaliavų konteinerių aikštelių išdėstymo schemas numatant tekstilės konteinerius praplečiant antrinių žaliavų aikšteles.	Kauno RATC	2015-2020 m.		2023 m. įrengta 24 vnt. tekstilės atliekų konteinerių. Artimiausiu metu planuojama infrastruktūros priemonių skaičių padidinti iki 50.
1.2.7. Plėtoti atskirų atliekų surinkimą	Papildyti Atliekų tvarkymo taisykles prievole įmonėms bei gyventojams dėl atskiro įvairių atliekų srautų rūšiavimo	Savivaldybė, Kauno RATC	Iki 2015 m. sausio 1 d.	Taip	-
2 tikslas. Užtikrinti visuomenės sveikatai ir aplinkai saugų visų atliekų srautų tvarkymą, tobulinti esamas atliekų tvarkymo sistemas					
2.1. uždavinys. Užtikrinti, kad visiems atliekų turėtojams būtų sudarytos sąlygos naudotis viešąja komunalinių atliekų tvarkymo paslauga					
2.1.1. Komunalinių atliekų tvarkymo infrastruktūros plėtra (įrengti konteinerių aikšteles)	Bus įrengtos 187 aikštelės	Savivaldybė	2016–2018 m.	Taip	Įgyvendintas projektas „Komunalinių atliekų infrastruktūros plėtra Kauno rajono savivaldybėje“
2.1.2. Aprūpinti individualių namų gyventojus konteineriais Pakuotės atliekoms surinkti	Sutartyse su Gamintojų ir importuotojų organizacijomis (tarp Kauno RATC, atliekų surinkėjo ir Gamintojų ir importuotojų organizacijų) nustatyti prievolę dėl atliekų turėtojų aprūpinimo trūkstamais konteineriais	Kauno RATC, Savivaldybė, Gamintojų ir importuotojų organizacijos	Nuolat pagal poreikį	Ne	Aprūpintų individualių namų gyventojų dalis – 82%. Artimiausiu laikotarpiu planuojama aprūpinti 100% individualių namų gyventojų.
2.1.3. Pagal poreikį atnaujinti ir /papildyti konteinerių išdėstymo schemą pagal galimus teisės aktų pakeitimus	Savivaldybės tarybos sprendimas	Savivaldybė	Nuolat pagal poreikį 2016–2020 m.	Taip	-
2.2. uždavinys. Didinti visuomenės sąmoningumą atliekų tvarkymo srityje					
2.2.1. Informuoti visuomenę apie teikiamas komunalinių atliekų tvarkymo paslaugas	Papildyti esamas sutartis komunalinių atliekų tvarkytojams nustatyti prievolę dėl visuomenės informavimo	Savivaldybė, Kauno RATC, Atliekų surinkėjai	Du kartus per metus	Taip	-
2.2.2. Šviesti ir informuoti visuomenę: pristatyti komunalinių atliekų tvarkymo sistemą, esamą surinkimo ir tvarkymo infrastruktūrą, pasirinktą apmokestinimą, gyventojų teises ir pareigas, galimybes rūšiuoti atliekas		Savivaldybė, Kauno RATC	2015-2020 m.	Taip	-
2.2.3. Informuoti visuomenę apie antrinių žaliavų ir pakuotės atliekų surinkimą savivaldybės teritorijoje	Sutartyse su GIO nustatyti prievolę dėl visuomenės informavimo	Savivaldybė, Kauno RATC, Gamintojai ir importuotojai	Du kartus per metus	Taip	-
2.2.4. Informuoti visuomenę apie EEJ atliekų tvarkymą	Sutartyse su EEJ tvarkytojais nustatyti prievolę dėl visuomenės informavimo	Savivaldybė, Kauno RATC, Gamintojai ir importuotojai	Du kartus per metus	Taip	-
2.2.5. Informuoti visuomenę apie pavojingųjų atliekų tvarkymą	Sutartyse su pavojingųjų atliekų surinkėjais nustatyti prievolę dėl visuomenės informavimo	Savivaldybė, Atliekų surinkėjai	Du kartus per metus	Taip	-

Priemonė	Veiksmai	Vykdytojai	Įvykdymo terminas	Įgyvendinta (Taip / Ne)	Komentaras
2.2.6. Visuomenės informavimo programa	Visuomenės informavimo programos parengimas kitiems metams.	Savivaldybė	Kiekvienais metais	Taip	-
2.2.7. Dalyvauti tarptautiniuose renginiuose ir konferencijose, seminaruose ar mokymuose komunalinių atliekų tvarkymo tematika		Savivaldybė	2015-2020 m.	Taip	-
3 tikslas. Didinti visuomenės sąmoningumą, tobulinti valstybės ir savivaldybės institucijų darbuotojų kvalifikaciją atliekų tvarkymo srityje					
3.1. uždavinys. Tobulinti atliekų tvarkymo užduočių įvertinimo teisinį reguliavimą ir stiprinti atliekų tvarkymo metodinę bazę					
3.1.1. Vykdyti mišrių komunalinių atliekų sudėties tyrimus, siekiant įvertinti biologiškai skaidžių atliekų šalinimo sąvartyne mažinimo užduoties vykdymą		Kauno RATC	2014–2020 m.	Taip	-
3.1.2. Įvesti mokesčius už sąvartyne šalinamas atliekas ir mechaninio biologinio apdorojimo įrenginiuose apdorojamas atliekas	Dokumentų parengimas	Kauno RATC	Iki 2016 m. įvesti	Taip	-
3.1.3. Parengti ir patvirtinti diferencijuotos vietinės rinkliavos už komunalinių atliekų surinkimą iš atliekų turėtojų ir atliekų tvarkymą nuostatų pakeitimus	Dokumentų parengimas	Kauno RATC	Iki 2016	Taip	-
3.2. uždavinys. Tobulinti atliekų tvarkymo sistemų efektyvumo ir duomenų patikimumo vertinimą					
3.2.1. Gerinti mišrių komunalinių atliekų surinkimo kokybę įdiegiant konteinerių ir (ar) kitų surinkimo priemonių identifikavimo ir paslaugos teikimo vykdant komunalinių atliekų surinkimo elektroninį identifikavimą	Techninėje užduotyje numatyti komunalinių atliekų surinkėjui nurodyti minimalius kokybės reikalavimus nurodytus Aplinkos ministerijos dokumentuose	Savivaldybė, Atliekų surinkėjas	2015 m.	Taip	Įgyvendinta 2019 m.
3.3. uždavinys. Griežtinti atsakomybę ir atskaitomybę už atliekų tvarkymą					
3.3.1. Vykdyti nuolatinį atliekų surinkėjų veiklos monitoringą		Savivaldybė	Pastoviai	Taip	-
3.3.2. Reguliariai vykdyti savivaldybių komunalinių atliekų tvarkymo taisyklių vykdymo kontrolę	Esant galimybei įsteigti papildomus etatus savivaldybėje, kurių pareigybės būtų susietos su komunalinių atliekų tvarkymo monitoringu savivaldybėje	Kauno RATC, Savivaldybės administracijos atstovai, aplinkos apsaugos agentūros darbuotojai	2015-2020 m.	Taip	-

Šaltinis: sudaryta autorių

1.8 Stiprybių, silpnybių, galimybių ir grėsmių analizė

30 lentelė. Kauno r. sav. atliekų tvarkymo sistemos SSGG analizė

1. Stiprybės	
1.1	Kuriama, modernizuojama komunalinių atliekų surinkimo infrastruktūra prisideda ne tik prie efektyvesnio komunalinių atliekų surinkimo ir aptarnaujamų gyventojų dalies augimo, tačiau ir sprendžia su vizualine teritorijų tarša susijusias problemas.
1.2	Nuolatinė pirminio atliekų rūšiavimo infrastruktūros priemonių plėtra nuosekliai didina pirminio rūšiavimo būdu surenkamų atliekų kiekį.
1.3	Depozito sistemos įvedimas plastikinėms, stiklinėms ir metalinėms pakuotėms padidino surenkamų PA kiekį, kuris ir toliau kiekvienais metais auga.
2. Silpnybės	
2.1	Augant vartojimui taip pat auga komunalinių atliekų susidarymas vienam gyventojui Kauno r. sav. Didėjant gyventojų skaičiui bei besivystant statyboms, ženkliai auga statybos ir griovimo atliekų, maisto-virtuvės atliekų, plastiko, įskaitant pakuotes atliekas, susidarymas.
2.2	Augant pirminiam rūšiavimui savivaldybėje MKA kiekis nemažėja, o auga.
2.3	MKA sudėties tyrimai yra nereprezentatyvūs / per mažos apimties.
2.4	Kauno r. sav. labai didelė dalis PA ir AŽ vis patenka į mišrias komunalines atliekas. Pagal atliekų susidarymą į mišrias komunalines atliekas patenka ~65% visų susidariusių PA ir AŽ: ~67% plastiko, ~52% popieriaus ir kartono bei ~78% metalo atliekų.
2.5	Maisto-virtuvės atliekų pirminio rūšiavimo sistema Kauno r. sav. nėra sukurta.
2.6	Didelė dalis DGASA surinktų atliekų – vis dar šalinamos sąvartynuose.
2.7	Žaliųjų atliekų kompostavimo aikštelių pajėgumas – nepakankamas.
2.8	DGASA tinklas nepakankamas siekiant skatinti pirminį gyventojų rūšiavimą.
3. Grėsmės	
3.1	Ilguoju laikotarpiu augant ekonomikai atliekų susidarymas dar labiau didės.
3.2	Nesutarimas tarp gamintojus ir importuotojus atstovaujančių organizacijų bei savivaldybių dėl PA ir AŽ surinkimo sistemų finansavimo ir toliau stabdys PA ir AŽ surinkimo infrastruktūros plėtrą.
3.3	Tekstilės atliekų atskiro surinkimo ir tvarkymo infrastruktūros plėtrą stabdys šių atliekų perdirbimo ir (ar) panaudojimo galimybių trūkumas.
3.4	Techninio komposto talpinimą sąvartynuose prilyginus šalinimui Kauno MBA ir Zabieliškio MAR renginių eksploatavimas (neatlikus jų modernizacijos) taps neefektyvus uždavinių įgyvendinimo atžvilgiu.
3.5	Suplanuotas nepakankamas komunalinių atliekų tvarkymo infrastruktūros (MBA ir MAR modernizavimo, maisto-virtuvės atliekų tvarkymo ir kt.) poreikio valstybinis finansavimas
3.6	Valstybinės maisto-virtuvės atliekų tvarkymo strategijos nebuvimas stabdys šių atliekų tvarkymo sistemos vystymąsi
4. Galimybės	
4.1	Atliekų tvarkymo sistemoje yra sukuriama didžiulis duomenų kiekis. Tinkamai renkant bei saugant šiuos duomenis galėtų būti sukuriama galimybė kurti naujas žinias ir jas panaudoti priimant geresnius sprendimus. Taip pat būtų sudarytos sąlygos tinkamai atverti bei viešinti šiuos duomenis siekiant padidinti visuomenės informuotumą bei paskatinti atskirų visuomenės grupių ar atskirtų teritorijų tarpusavio spaudimą siekiant įgyvendinti sektoriui nustatytus uždavinius.
4.2	MKA jų surinkimo metu nėra sveriamos, todėl nėra sukaupiami reikšmingi duomenys, kurie galėtų pasitarnauti kontroliuojant ir prižiūrint atliekų turėtojus, jų rūšiavimo įgūdžius bei atliekant vykdomų atliekų prevencijos priemonių efektyvumo empirinius tyrimus.
4.3	Atskiro maisto-virtuvės atliekų surinkimo sistemos plėtra, mechaninio rūšiavimo įrenginių modernizavimas sudarytų sąlygas tam tikras pakuočių atliekas bei antrines žaliavas efektyviai išrūšiuoti MBA ir MAR įrenginiuose.
4.4	Esamų Kauno MBA ir Zabieliškio MAR įrenginių modernizacija, atnaujinant tiek mechaninio, tiek biologinio apdorojimo dalis sudarytų palankias sąlygas efektyvesniam veiklos vykdymui bei žiedinės ekonomikos principus atitinkančiam atliekų tvarkymui.

Šaltinis: sudaryta autorių

2. KOMUNALINIŲ ATLIEKŲ PREVENCIJOS IR TVARKYMO STRATEGIJA 2021-2027 m.

Kauno rajono savivaldybės komunalinių atliekų tvarkymo užduotys, tikslai ir uždaviniai iki 2027 m. nustatyti, vadovaujantis *Valstybinių atliekų prevencijos ir tvarkymo 2021-2027 metų planu*. Plėtojant Kauno rajono savivaldybės komunalinių atliekų tvarkymo sistemą, siekiama mažinti komunalinių atliekų šalinimo lygį, didinti atliekų perdirbimą ir įgyvendinti aukštesnio prioriteto atliekų prevencijos ir tvarkymo būdus.

Laikantis nustatytųjų prioritetų, pirmiausia turi būti vengiama komunalinių atliekų susidarymo, o atliekos, kurių neįmanoma išvengti, turi būti paruošiamos naudoti pakartotinai ir perdirbamos. Tik perdirbimui netinkančios atliekos turėtų būti naudojamos energijos gamybai, o šalinamos – naudojimui nebetinkančios atliekos.

2.1 Komunalinių atliekų tvarkymo užduotys iki 2027 m.

Kauno rajono savivaldybės atliekų prevencijos ir tvarkymo 2021-2027 m. plane numatomos įgyvendinti komunalinių atliekų tvarkymo užduotys, kurias kaip pareigą savivaldybėms nustato *Valstybinis atliekų prevencijos ir tvarkymo 2021-2027 metų planas (VAPTP)*, pateiktos 31 lentelėje. Šioje lentelėje taip pat numatyta, kurios komunalinių atliekų tvarkymo užduotys bus vykdomos per savivaldybių organizuojamas komunalinių atliekų tvarkymo sistemas, o kurios – savivaldybėms bendradarbiaujant – per sukurtą regioninę komunalinių atliekų tvarkymo sistemą.

31 lentelė. Valstybiniame atliekų prevencijos ir tvarkymo 2021-2027 metų plane nustatytos komunalinių atliekų tvarkymo užduotys ir planuojamas jų įgyvendinimas Kauno rajono savivaldybėje

Eil. Nr.	VAPTP punktas	Valstybiniame atliekų prevencijos ir tvarkymo 2021–2027 metų plane nustatytos komunalinių atliekų tvarkymo užduotys	Planuojamas komunalinių atliekų tvarkymo užduoties įgyvendinimas Kauno rajone
Valstybinės komunalinių atliekų tvarkymo užduotys			
260. Komunalinių atliekų tvarkymo sistema kiekvienoje Lietuvos savivaldybėje, planuojant įrenginių plėtrą ir pajėgumus, turi būti organizuojama atskirai surenkant atliekas taip, kad būtų įgyvendintos šios valstybinės užduotys			
1.	260.1.	– iki 2025 m. padidinti pakartotinai naudoti paruošiamų ir perdirbamų komunalinių atliekų kiekį, kad jis sudarytų ne mažiau kaip 55 proc. susidariusių komunalinių atliekų (pagal svorį);	Atsakinga Lietuvos valstybė, šios valstybinės užduotys bus pasiektos savivaldybėms įgyvendinus 261.1 p. nustatytas užduotis
2.	260.2	– iki 2030 m. padidinti pakartotinai naudoti paruošiamų ir perdirbamų komunalinių atliekų kiekį, kad jis sudarytų ne mažiau kaip 60 proc. susidariusių komunalinių atliekų (pagal svorį);	
3.	260.3	– iki 2030 m. sumažinti sąvartynuose šalinamų komunalinių atliekų kiekį, kad jis sudarytų ne daugiau kaip 5 proc. visų susidariusių komunalinių atliekų (pagal svorį).	
Rūšiuojamojo atliekų surinkimo plėtros užduotys savivaldybėms ir regionams			
4.	261.1	– atliekų susidarymo vietoje sutvarkytų biologinių atliekų ir rūšiuojamuoju būdu surinktų komunalinių atliekų kiekis 2023 m. turi sudaryti ne mažiau kaip 60 proc., 2024 m. – 65 proc., 2025 m. – 70 proc., 2026 m. – 75 proc., 2027 m. – 80 proc. susidariusių komunalinių atliekų kiekio.	Savivaldybės/ Kauno RATC Savivaldybė plėtos rūšiuojamąjį surinkimą konteineriais bei bendradarbiaujant su Kauno RATC plėtojant DGASA tinklą
5.	261.2	– iki 2024 m. aprūpinti namų ūkius biologinių atliekų surinkimo priemonėmis urbanizuotose vietovėse, kuriose gyventojų – daugiau nei 2000, arba užtikrinti kompostavimą šių atliekų susidarymo vietose, taip pat užtikrinti, plėtoti ir skatinti kompostavimo bendruomenių daržuose sistemą.	Savivaldybė

Eil. Nr.	VAPTP punktas	Valstybiniame atliekų prevencijos ir tvarkymo 2021–2027 metų plane nustatytos komunalinių atliekų tvarkymo užduotys	Planuojamas komunalinių atliekų tvarkymo užduoties įgyvendinimas Kauno rajone
6.	261.3.	– sudaryti galimybę buityje susidarantiems išrūšiuotoms statybinėms atliekoms surinkti;	Savivaldybė / Kauno RATC
7.	261.4	– atskirai surinkti baldų, elektros ir elektroninės įrangos, baterijų ir akumuliatorių atliekas. Savivaldybės privalo užtikrinti, kad jų organizuojamos komunalinių atliekų tvarkymo sistemos neatsisakytų priimti baterijų ir akumuliatorių atliekų iš gyventojų arba suteikti galimybę atliekų tvarkytojams aprūpinti gyventojus šiomis priemonėmis;	Savivaldybė / Kauno RATC
9.	261.5	– iki 2025 m. aprūpinti gyventojus surinkimo priemonėmis buityje susidarantiems tekstilės atliekoms surinkti arba suteikti galimybę atliekų tvarkytojams aprūpinti gyventojus šiomis priemonėmis;	Savivaldybė
10.	261.6	– iki 2025 m. užtikrinti galimybę atiduoti atskirai surinktas buityje susidarantiems pavojingąsias atliekas (išskyrus baterijų ir akumuliatorių atliekas).	Savivaldybė / Kauno RATC
	261.7	užtikrinti, kad gyventojai būtų aprūpinti tinkamomis priemonėmis atliekoms surinkti pagal šiuos minimalius reikalavimus:	
11.		– 261.7.1. gyvenamuosiuose daugiabučių namų rajonuose, atliekų surinkimo aikštelėse, šalia mišrių komunalinių atliekų konteinerių pastatyti antrinių žaliavų (popieriaus ir kartono, stiklo, plastiko, metalų, įskaitant pakuočių atliekas) konteinerius vadovaujantis aplinkos ministro nustatyta tvarka;	Savivaldybė
12.		– 261.7.2. kolektyviniuose soduose pastatyti, jei trūksta, kolektyvinius antrinių žaliavų (popieriaus ir kartono, stiklo, plastiko, metalų, įskaitant pakuočių atliekas) konteinerius ir užtikrinti, kad jie būtų ištuštinami laiku;	Savivaldybė
13.		– 261.7.3. individualių gyvenamųjų namų gyventojams pastatyti individualius antrinių žaliavų (popieriaus ir kartono, stiklo, plastiko, metalų, įskaitant pakuočių atliekas) surinkimo konteinerius arba užtikrinti kitas gyventojams patogias antrinių žaliavų surinkimo priemones, taip pat užtikrinti, kad konteineriai būtų ištuštinami laiku;	Savivaldybė
14.		– 261.7.4. pastatyti specialius konteinerius tekstilės, pavojingosioms, statybinėms atliekoms surinkti arba užtikrinti gyventojams kitas priemones ir būdus buityje susidarantioms tekstilės, pavojingosioms ir statybinėms atliekoms atskirai surinkti (apvažiuojamasis surinkimas ne rečiau kaip 4 kartus per metus, individuali atliekų išvežimo paslauga pagal gyventojų užsakymą, specialūs maišai ar kitos priemonės);	Savivaldybė / Kauno RATC
15.		– 261.7.5. iki 2027 m. išplėsti DGASA tinklą – kaimo vietovėse įrengti po vieną DGASA ne didesniu kaip 15 km atstumu nuo gyvenamųjų teritorijų, o miestuose – vieną DGASA 10 km atstumu tarp tokių aikštelių arba aprūpinančią bent 40 000 gyventojų;	Savivaldybė / Kauno RATC
16.		– 263.3. plėsti atliekų, tinkamų paruošti pakartotinai naudoti, priėmimo vietų (stotelių) tinklą;	Kauno RATC

2.2 Kauno rajono savivaldybės komunalinių atliekų tvarkymo tikslai ir uždaviniai

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos atliekų tvarkymo įstatymo 28 straipsniu, pagrindinis savivaldybės atliekų prevencijos ir tvarkymo plano tikslas – nustatyti savivaldybės komunalinių atliekų tvarkymo sistemos organizavimo priemones, kurios užtikrintų aplinkosaugos, techninius-ekonominius ir higienos

reikalavimus atitinkančios komunalinių atliekų tvarkymo paslaugos pasiūlą visiems savivaldybės teritorijoje esantiems asmenims.

Kauno rajono savivaldybės atliekų prevencijos ir tvarkymo 2021–2027 m. planas atnaujina 2015 m. gegužės 15 d. Kauno rajono savivaldybės tarybos sprendimu Nr. TS-134 patvirtintą *Kauno rajono savivaldybės atliekų tvarkymo 2014–2020 metų planą*. Šiame plane numatytos 2021–2027 m. planavimo laikotarpio priemonės, užtikrinančios *Nacionaliniame pažangos plane* nustatytų strateginių atliekų prevencijos ir tvarkymo tikslų ir pažangos uždavinių, *Valstybiniame atliekų prevencijos ir tvarkymo 2021–2027 m. plane* bei *Kauno regiono atliekų prevencijos ir tvarkymo 2021–2027 m. plane* nustatytų uždavinių įgyvendinimą.

Vadovaujantis atliekų prevencijos ir tvarkymo prioritetais ir siekiant įgyvendinti komunalinių atliekų tvarkymo uždavimus, nustatomi šie **Kauno rajono savivaldybės atliekų prevencijos ir tvarkymo tikslai ir uždaviniai iki 2027 metų**:

1 tikslas. Bendradarbiaujant su atliekų turėtojais, ugdyti jų sąmoningumą ir atliekų prevencijos ir tvarkymo prioritetų supratimą (permašyti, sumažinti, naudoti pakartotinai ir perdirbti, naudoti energijos gamybai)

1.1. uždavinys. Padidinti visuomenės įsitraukimą įgyvendinant atliekų prevencijos ir tvarkymo prioritetus per partnerystes, didesnę komunalinių atliekų tvarkymo paslaugų prieinamumą ir įvairias žiniasklaidos priemones

1.2. uždavinys. Stiprinti Kauno rajono savivaldybės darbuotojų administracinius gebėjimus žiedinės ekonomikos, atliekų prevencijos ir efektyvaus tvarkymo srityse

2 tikslas. Mažinti susidarančių komunalinių atliekų kiekį ir šiuokšlinimą

2.1. uždavinys. Padėti gyventojams keisti elgesį, siekiant sumažinti maisto švaistymą

2.2. uždavinys. Padėti gyventojams keisti elgesį, siekiant sumažinti susidarančių komunalinių atliekų kiekį ar jų pavojingumą

2.3. uždavinys. Plėtoti ir vystyti paruošimo naudoti pakartotinai veiklą

2.4. uždavinys. Užtikrinti šiuokšlinimo prevenciją, tvarkyti šiuokšles

3 tikslas. Didinti komunalinių atliekų rūšiuojamąjį surinkimą ir mažinti mišrių komunalinių (nerūšiuotų) atliekų kiekius

3.1. uždavinys. Skatinti atliekų turėtojus kompostuoti biologines atliekas namų ūkio sąlygomis

3.2. uždavinys. Plėsti biologinių atliekų (žaliųjų ir maisto atliekų) rūšiuojamojo surinkimo apimtį

3.3. uždavinys. Plėsti pakuočių atliekų ir kitų antrinių žaliavų atskiro surinkimo (pirminio rūšiavimo) apimtį

3.4. uždavinys. Plėtoti kitų paruošimui naudoti pakartotinai ir perdirbimui tinkamų atliekų rūšiuojamojo surinkimo infrastruktūrą ir paslaugas

3.5. uždavinys. Vystyti buitėje susidarančių pavojingųjų atliekų rūšiuojamojo surinkimo infrastruktūrą ir paslaugas

4 tikslas. Užtikrinti aplinkos apsaugos ir visuomenės sveikatos saugos reikalavimus atitinkantį komunalinių atliekų tvarkymą

4.1. uždavinys. Užtikrinti viešąją komunalinių atliekų tvarkymo paslaugą

4.2 uždavinys. Plėtoti Kauno rajono savivaldybės ir Kauno regiono komunalinių atliekų tvarkymo infrastruktūrą

4.3 uždavinys. Aplinkai ir visuomenės sveikatai saugiu būdu eksploatuoti regioninę ir Kauno rajono savivaldybės komunalinių atliekų tvarkymo infrastruktūrą, optimizuoti jos darbą ir poveikį aplinkai

4.4 uždavinys. Vykdyti atliekų monitoringą

2.3 Komunalinių atliekų srautų susidarymo ateityje vertinimas

Susidarančių komunalinių atliekų kiekis ateityje priklausys nuo gyventojų skaičiaus kitimo, ekonominio augimo ir vartojimo pokyčių. Ekonominio augimo prognozės gali kisti nuo geopolitinės situacijos ir kitų priežasčių, kurias prognozuoti šiuo metu yra sudėtinga. Analizuojant pastarųjų metų gyventojų skaičiaus pokytį Kauno rajono savivaldybėje matyti, kad per pastaruosius 8 metus gyventojų skaičius kasmet didėjo vidutiniškai po 1,2 proc. Lietuvos statistikos departamento duomenimis, 2022 m. Kauno rajone gyveno beveik 95,5 tūkst. gyventojų. Kaip buvo minėta 1.5.1 skyriuje, analizuojamu laikotarpiu komunalinių atliekų susidarymas kiekvienais metais augo vidutiniškai 7,5 %. Reikšmingą poveikį komunalinių atliekų susidarymui darė ir augantis savivaldybės gyventojų skaičius. Tikėtina, kad panašios demografinės bei komunalinių atliekų susidarymo tendencijos išliks ir iki 2027 m.

Atsižvelgiant į gyventojų skaičiaus pokyčio tendencijas, prognozuojamas komunalinių atliekų susidarymas pateiktas 32 lentelėje.

32 lentelė. Prognozuojamas komunalinių atliekų susidarymas Kauno rajone iki 2027 m.

	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Nuolatinių gyventojų skaičius Kauno regione	95 491	96 586	97 693	98 814	99 947	101 093
Komunalinės atliekos, t (įskaitant namudinį kompostavimą ir USAD sistemoje surenkamas užstatinių pakuočių atliekas)	43 213	43 674	44 126	44 571	45 009	45 434
Susidarančių KA kiekis tenkantis vienam gyventojui, Kauno rajone, kg/metus	453	452	452	451	450	449

Vertinant komunalinių atliekų sudėtį buvo daroma prielaida, kad šių atliekų sudėtis planavimo laikotarpiu nesikeis. Prognozuojama, kad per savivaldybių organizuojamą komunalinių atliekų tvarkymo sistemą surenkamų atliekų kiekiai kasmet neženkliai didės (dėl gyventojų kiekio didėjimo ir taip pat sąlyginai didesnio vartojimo). Taip pat dėl skatinimo gali augti biologinių atliekų namudinis kompostavimas, bus sukurta jo apskaitos sistema (33 lentelė).

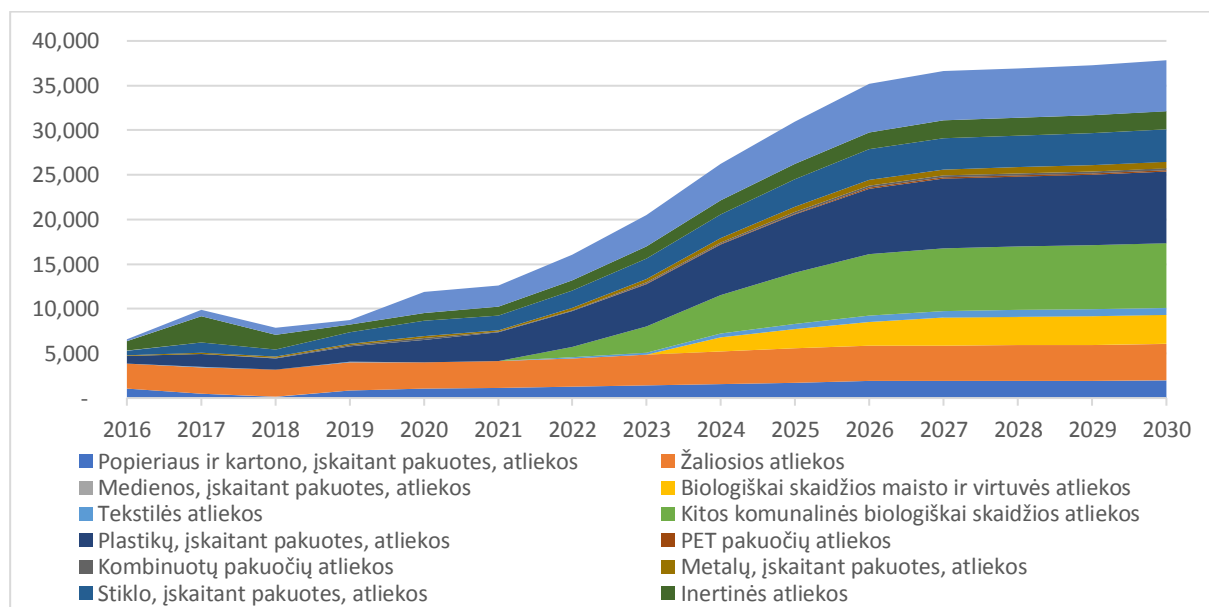
33 lentelė. Komunalinių atliekų kiekių ir sudėties prognozė Kauno rajone iki 2027 m. (su namudinio kompostavimo kiekiais), tonomis

Komunalinių atliekų frakcijos	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Susidarantių KA sudėtis su namudinio kompostavimo kiekiais	43 213	43 674	44 126	44 571	45 009	45 434
<i>Popieriaus ir kartono, įskaitant pakuotes, atliekos</i>	2 425	2 451	2 476	2 501	2 526	2 549
<i>Žaliosios atliekos</i>	3 960	4 002	4 044	4 084	4 124	4 163
<i>Medienos, įskaitant pakuotes, atliekos</i>	-	-	-	-	-	-
<i>Biologiškai skaidžios maisto ir virtuvės atliekos</i>	3 761	3 801	3 840	3 879	3 917	3 954
<i>Tekstilės atliekos</i>	991	1 002	1 012	1 022	1 032	1 042
<i>Kitos komunalinės biologiškai skaidžios atliekos</i>	8 360	8 450	8 537	8 623	8 708	8 790
Visos biologiškai skaidžios atliekos	19 497	19 705	19 909	20 110	20 307	20 499
<i>Plastikų įskaitant pakuotes, atliekos</i>	9 839	9 944	10 047	10 148	10 248	10 345
<i>PET pakuočių atliekos</i>	178	180	182	183	185	187
<i>Kombinuotų pakuočių atliekos</i>	274	277	280	282	285	288
<i>Metalų, įskaitant pakuotes, atliekos</i>	810	819	827	836	844	852
<i>Stiklo įskaitant pakuotes, atliekos</i>	3 709	3 748	3 787	3 825	3 863	3 899
Pakuotės, pakuočių atliekos ir antrinės žaliavos	14 810	14 968	15 122	15 275	15 425	15 571
<i>Inertinės atliekos</i>	2 352	2 378	2 402	2 426	2 450	2 473
<i>Kitos atliekos</i>	6 554	6 624	6 692	6 760	6 826	6 891
Inertinės ir kitos atliekos	8 906	9 001	9 094	9 186	9 276	9 364

2.4 Komunalinių atliekų srautų tvarkymo ateityje vertinimas

Valstybiniame atliekų tvarkymo 2021-2027 metų plane savivaldybėms numatyta užduotis – atliekų susidarymo vietoje sutvarkytų biologinių atliekų ir rūšiuojamuoju būdu surinktų komunalinių atliekų kiekis 2023 m. turi sudaryti ne mažiau kaip 60 proc., 2024 m. – 65 proc., 2025 m. – 70 proc., 2026 m. – 75 proc., o 2027 m. – 80 proc. susidariusių komunalinių atliekų kiekio. Atsižvelgiant į šią užduotį ir pagal ją modeliuojamus prognozinis atliekų srautus (9 paveikslas, 34 lentelė), savivaldybei intensyviai plėtojant rūšiuojamojo surinkimo sistemą (35 lentelė), 2027 m. prognozuojamas labai ženklus (daugiau nei 3 kartus) mišrių komunalinių kiekių mažėjimas bei ženklus per savivaldybės organizuojamą komunalinių atliekų tvarkymo sistemą atskirai surenkamų atliekų srautų kiekių išaugimas (beveik 3 kartus). Norint pasiekti 2027 m. 80 proc. atskiro surinkimo užduotį, turės būti maksimaliai išnaudojama jau sukurta rūšiuojamojo surinkimo infrastruktūra (antrinių žaliavų ir pakuočių atliekų konteineriai, žaliųjų atliekų, tekstilės konteineriai, DGASA, ŽAKA, surinkimas apvažiavimo būdu, papildančios sistemos, USAD sistema ir pan.) bei plėtojama nauja (maisto atliekų surinkimo konteineriai, tankinamas pakuočių atliekų ir antrinių žaliavų konteinerių tinklas, DGASA tinklas).

9 paveikslas. Rūšiuojamuoju būdu per KATS surenkamų komunalinių atliekų srautai Kauno rajone iki 2030 m. (įvertinant ir užstatinių pakuočių atliekų surinkimą)

Numatytų komunalinių atliekų rūšiavimo ir tvarkymo priemonių įgyvendinimo ir planuojamo pasiekti efekto vertinimas pateiktas 2.4.1-2.4.5 skyriuose. Informacija apie iki 2027 m. planuojamus pasiekti komunalinių atliekų rūšiavimo ir tvarkymo rodiklius Kauno rajone pateikta 34 lentelėje ir 36 lentelėje.

Planuojant komunalinių atliekų tvarkymą, atsižvelgta į nustatytas valstybines komunalinių atliekų tvarkymo užduotis (31 lentelė). Vertinama, kad įgyvendinus numatytas *Kauno rajono savivaldybės atliekų prevencijos ir tvarkymo 2021-2027 m. plano* priemones, 2027 m. atliekų susidarymo vietoje sutvarkytų biologinių atliekų ir rūšiuojamuoju būdu surinktų komunalinių atliekų kiekis pasieks 80 proc. susidariusių komunalinių atliekų kiekio rajone (36 lentelė). Prognozuojama, kad sąvartyne šalinamų komunalinių atliekų kiekis ir toliau mažės ir 2027 m. sudarys apie 4-5 proc. nuo visų į komunalinių atliekų tvarkymo sistemą patekusių komunalinių atliekų kiekio (darant prielaidą, kad bus šalinamos tik atliekos po apdorėjimo MBA įrenginiuose, netinkamos nei perdirbimui, nei energijos gamybai).). Labiausiai keisis perdirbamų ir kitais būdais tvarkomų atliekų kiekių santykis. 2027 m. pavykus pasiekti 80 proc. rūšiuojamojo surinkimo užduotį, perdirbimui ir pakartotiniam naudojimui turėtų būti paruošiama 57 proc. komunalinių atliekų, o panaudojama (energijos gamybai, sąvartyno reikmėms, užpildams ir kt. tikslais) – 38-39 proc. Kauno regione jau šiuo metu perdirbama santykinai daug komunalinių atliekų, nes visos MBA įrenginiuose iš MKA srauto atskirtos BSA yra apdorojamos biologinio apdorėjimo įrenginiuose, ir šie sutvarkyti BSA kiekiai (kas sudaro ženklų MKA srauto dalį) laikomi perdirbtomis atliekomis. 2018 m.

gegužės 30 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2018/851, kuria iš dalies keičiama Direktyva 2008/98/EB dėl atliekų, kol kas leidžia taip skaičiuoti atliekų perdirbimo užduotis, tačiau minėta direktyva numato, kad nuo 2027 m. sausio 1 d. valstybės narės biologines komunalines atliekas, patekusias į aerobinio ar anaerobinio apdorojimo operaciją, gali laikyti perdirbtomis atliekomis tik tada, jeigu jos surinktos atskirai. Taigi, vertinant 2027 m. perdirbimo rodiklius, daroma prielaida, kad iš MKA srauto atskirtos BSA bus apdorojamos ir panaudojamos, bet ne perdirbamos.

34 lentelė. Prognozuojami komunalinių atliekų srutai Kauno rajone 2023-2027 m., tonomis

	2023	2024	2025	2026	2027
Rūšiuojamuoju būdu (per KATS), per USAD sistemą surinktos KA ir sukompostuotos biologinės atliekos susidarymo vietoje, t, tame tarpe:	20 469	26 262	31 000	35 183	36 613
<i>Biologinės ir biologiškai skaidžios atliekos, t</i>	8 026	11 550	14 020	16 137	16 792
<i>Pakuočių atliekos ir antrinės žaliavos³, t</i>	7 587	9 023	10 460	11 728	12 329
<i>Inertinės ir kitos atliekos, t</i>	4 856	5 688	6 520	7 319	7 491
MKA, t	23 205	17 864	13 572	9 825	8 821
Iš viso:	43 674	44 126	44 571	45 009	45 434

35 lentelė. Prognozuojami rūšiuojamuoju būdu surenkamų ir susidarymo vietoje sukompostuotų atliekų srutai Kauno rajone 2023-2027 m., tonomis

	2023	2024	2025	2026	2027
Komunalinių atliekų frakcijos					
Rūšiuojamuoju būdu surenkamų atliekų sudėtis ir kiekis, t	20 469	26 262	31 000	35 183	36 613
<i>Popieriaus ir kartono, įskaitant pakuotes, atliekos</i>	1 424	1 578	1 732	1 886	1 912
<i>Žaliosios atliekos, tame tarpe</i>	3 405	3 641	3 877	3 995	3 955
<i>Medienos, įskaitant pakuotes, atliekos</i>	-	-	-	-	-
<i>Biologiškai skaidžios maisto ir virtuvės atliekos</i>	-	1 582	2 109	2 636	3 163
<i>Tekstilės atliekos</i>	267	413	559	705	729
<i>Kitos komunalinės biologiškai skaidžios atliekos</i>	2 930	4 336	5 743	6 915	7 032
Visos biologiškai skaidžios atliekos	8 026	11 550	14 020	16 137	16 792
<i>Plastikų įskaitant pakuotes, atliekos</i>	4 734	5 641	6 549	7 305	7 759
<i>PET pakuočių atliekos</i>	50	75	100	125	150
<i>Kombinuotų pakuočių atliekos</i>	123	150	177	204	230
<i>Metalu, įskaitant pakuotes, atliekos</i>	359	461	563	648	681
<i>Stiklo įskaitant pakuotes, atliekos</i>	2 321	2 696	3 071	3 447	3 509
Pakuotės, pakuočių atliekos ir antrinės žaliavos ³	7 587	9 023	10 460	11 728	12 329
<i>Inertinės atliekos</i>	1 340	1 541	1 743	1 911	1 979
<i>Kitos atliekos</i>	3 516	4 147	4 777	5 408	5 513
Inertinės ir kitos atliekos	4 856	5 688	6 520	7 319	7 491

³ Popieriaus ir kartono, įskaitant pakuotes, atliekos įvertintos prie biologinių ir biologiškai skaidžių atliekų

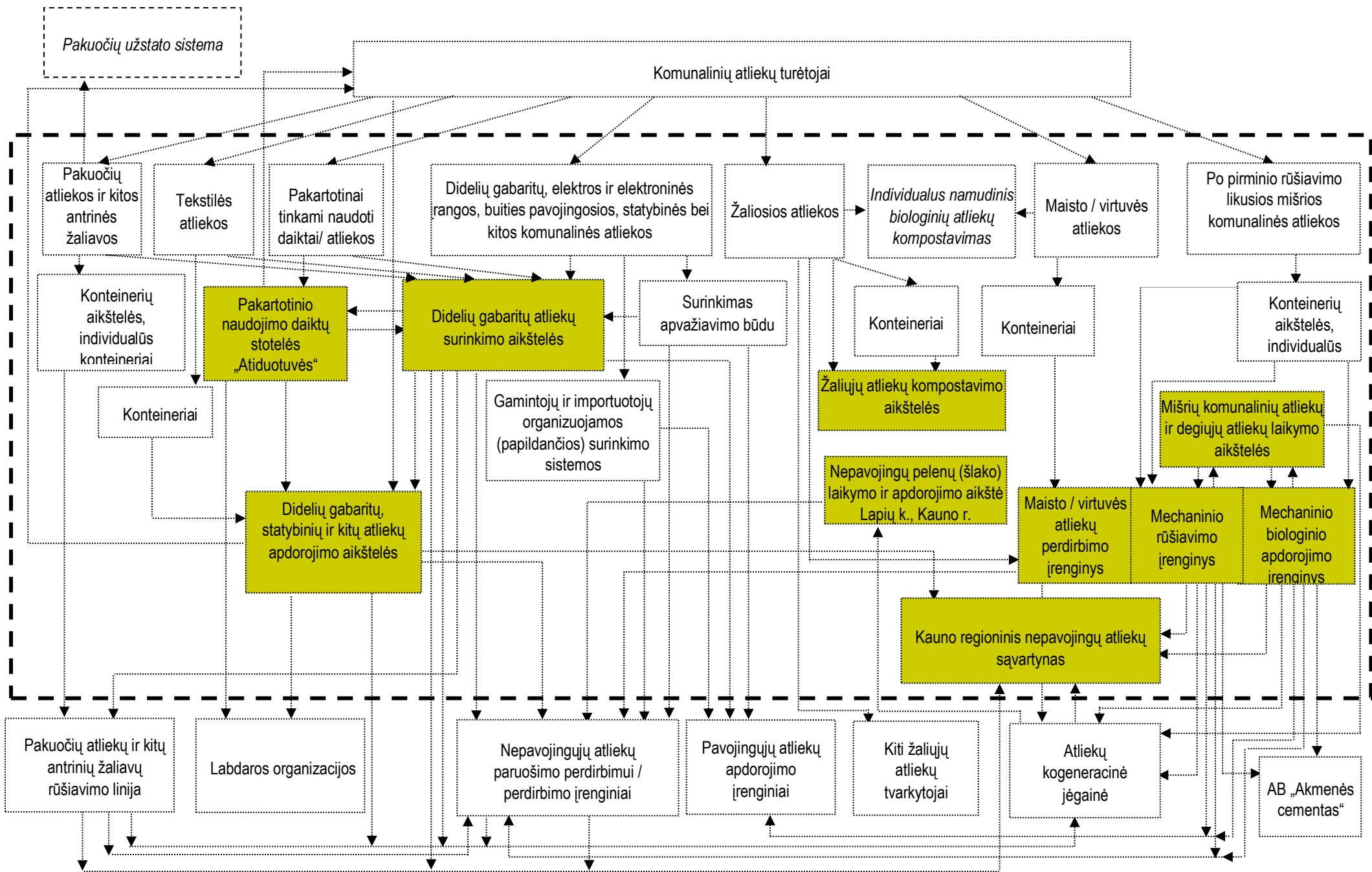
36 lentelė. Valstybinių komunalinių atliekų tvarkymo užduočių įgyvendinimas Kauno rajone iki 2027 m.

Valstybinės komunalinių atliekų tvarkymo užduotys	2023	2024	2025	2026	2027
<i>Planuojamas paruošti naudoti pakartotinai ir perdirbti Kauno rajono komunalinių atliekų kiekis, proc. (vertinant nuo susidarantių komunalinių atliekų)⁴</i>	52%	57%	60%	63%	57%
<i>Planuojamas šalinti Kauno rajono komunalinių atliekų kiekis, proc. (vertinant nuo susidarantių komunalinių atliekų)</i>	12%	9%	7%	5,0%	4,5%
Rūšiuojamojo surinkimo užduotys					
Atliekų susidarymo vietoje sutvarkytų biologinių atliekų ir rūšiuojamuoju būdu surinktų komunalinių atliekų kiekis atitinkamai metais turi sudaryti ne mažiau kaip nurodytas proc. susidariusių komunalinių atliekų kiekio.	60%	65%	70%	75%	80%
<i>Planuojamas susidarymo vietoje sutvarkyti biologinių atliekų ir rūšiuojamuoju būdu surinkti Kauno rajono komunalinių atliekų kiekis, proc. (vertinant nuo susidarantių komunalinių atliekų)</i>	47%	60%	70%	78%	81%
Iki 2027 m. išplėsti DGASA tinklą				3 papildomos DGASA	

37 lentelė. Surenkamų komunalinių atliekų kiekiai vienam gyventojui Kauno rajone iki 2027 m.

	2022	2023	2024	2025	2026	2027
MKA, kg/gyv.	284	240	183	137	98	87
Maisto ir virtuvės atliekos, kg/gyv.	-	-	16	21	26	31
Žaliosios atliekos, kg/gyv.	33	35	37	39	40	39
Visų pakuočių atliekos ir antrinės žaliavos, kg/gyv.	79	93	109	123	136	141

⁴ Vertinant inertinių atliekų, atskirtų iš MKA srauto, perdirbimą ir panaudojimą bei BSA kompostavimą (perdirbimą) MBA/MAR įrenginiuose

10 paveikslas. Komunalinių atliekų tvarkymo srautai Kauno rajone, 2027 m.

 Komunalinių atliekų tvarkymo sistema

 Regioninės atliekų tvarkymo sistemos infrastruktūra

2.4.1 Komunalinių atliekų prevencijos ir pakartotinio naudojimo ateityje vertinimas

Atliekų prevencija yra aukščiausias prioritetas atliekų susidaryme ir tvarkyme. Atliekų prevencijos tikslas – vengti atliekų susidarymo, mažinti susidarančių ir nenaudojamų atliekų kiekį, neigiamą poveikį aplinkai ir visuomenės sveikatai, kenksmingų medžiagų kiekį medžiagose ir produktuose.

Iki 2027 m. Kauno rajone planuojama skirti ypatingą dėmesį visuomenės švietimui ir informavimui atliekų prevencijos srityje bei vykdyti visuomenės švietimo ir informavimo priemonės atliekų prevencijos ir atsakingo vartojimo srityje (pvz., leisti straipsnius, laidas, organizuoti renginius ir pan.). Viešinio kampanijomis bei įvairiais projektais bus siekiama ugdyti atliekų turėtojų sąmoningumą bei atliekų prevencijos ir tvarkymo prioritetų supratimą (keisti požiūrį, sumažinti, naudoti pakartotinai ir perdirbti). Kauno mieste planuojama edukacijų erdvė atliekų prevencijos, pakartotinio naudojimo ir perdirbimo tema. Šia edukacijų erdve galės naudotis visų Kauno regiono savivaldybių atstovai, joje bus organizuojamos įvairios veiklos ir renginiai, skirti viso regiono gyventojams.

Didelis dėmesys bus skiriamas maisto ir kitų atliekų prevencijai, o tų atliekų, kurių neįmanoma išvengti – tinkamam atskyrimui ir sutvarkymui, daugkartinių gaminių naudojimui, vienkartinį plastikinių gaminių vartojimo mažinimui, buityje susidarančių pavojingųjų atliekų vengimui ir pan.

Lietuvoje nėra nei duomenų, nei skaičiavimo metodikos, kiek galima sumažinti komunalinių atliekų kiekį, taikant atliekų prevencijos priemones, todėl iki 2027 m. kiekybinis atliekų prevencijos rodiklis nenustatomas. Didžiausios pastangos bus nukreiptos į MKA kiekio mažinimą, siekiant, kad 2027 m. vienas gyventojas sugeneruotų ne daugiau kaip 87 kg/metus MKA (2021 m. šis rodiklis buvo 326 kg/metus).

Atliekų tvarkymą reglamentuojančiuose teisės aktuose produktų ar jų sudedamųjų dalių paruošimas naudoti pakartotinai yra išskirtas kaip atskiras atliekų prevencijos ir tvarkymo prioritetas. Dėl šios priežasties Kauno rajone ir regione numatoma skatinti ne tik atliekų prevencijos veiklą, bet ir paruošimo naudoti pakartotinai tinklus:

- organizuoti atskirą pakartotiniam naudojimui tinkamų daiktų (tekstilės, drabužių, baldų, elektros ir elektroninės įrangos, sporto ir laisvalaikio inventoriaus ir kt.) surinkimą per DGASA ir/ar priėmimo vietas (stoteles „Atiduotuvė“); stotelės „Atiduotuvė“ bus įrengtos visose naujose DGASA;
- įrengti pakartotinio naudojimo daiktų eksponavimo ir realizavimo centrą (parduotuvėlę) Kauno mieste, kartu su edukacijų ir laisvalaikio erdve atliekų prevencijos, pakartotinio naudojimo ir perdirbimo tema;
- teikiant mokamą daiktų/atliekų surinkimo iš namų ūkių paslaugą ir nuvežimą į DGASA ar „Atiduotuvė“, gerinti pakartotiniam naudojimui tinkamų daiktų surinkimo stotelių/ DGASA tinklo „Atiduotuvė“ paslaugų prieinamumą.

Vertinama, kad įgyvendinus visas suplanuotas priemones, regione per metus bus paruošiama naudoti pakartotinai apie 50 t atliekų/daiktų.

2.4.2 Biologinių atliekų tvarkymo ateityje vertinimas

Žaliosios atliekos. Kauno rajone ir toliau planuojama skatinti atliekų turėtojus kompostuoti biologines atliekas namų ūkio sąlygomis. Dalis Kauno rajono savivaldybės individualių namų gyventojų, pageidaujančių biologines atliekas kompostuoti namų ūkių valdose, jau yra aprūpinti kompostavimo dėžėmis, skirtomis kompostuoti žaliąsias atliekas bei augalinės kilmės maisto atliekas (38 lentelė). Vertinama, kad pasinaudojant esamomis kompostavimo dėžėmis, individualiose valdose galima sukompustuoti iki 2,6 tūkst. tonų augalinės kilmės biologinių atliekų.

38 lentelė. Esama ir planuojama žaliųjų atliekų kompostavimo namų sąlygomis infrastruktūra Kauno rajone

Individualių valdų sk.	Kompostavimo dėžės (900 l talpos, esamos), vnt.	Sukompostuojama biologinių atliekų namų sąlygomis (esamosiose dėžėse), t	Kompostavimo dėžių papildomas poreikis, vnt.
30 376	3 389	2 595	-

Kauno rajono savivaldybės gyventojai žaliąsias atliekas gali kompostuoti namuose arba pristatyti į ŽAKA, kurių tinklą planuojama plėsti, arba už papildomą mokestį užsisakyti žaliųjų atliekų surinkimo paslaugą konteneriais (plačiau apie žaliųjų atliekų esamą surinkimą ir tvarkymą žr. 1.5.3 skyriuje).

Plano įgyvendinimo laikotarpiu esant paramos galimybės, planuojama plėsti ŽAKA tinklą savivaldybės parinktose vietose (1-2 naujas ŽAKA planuojama įrengti Kauno raj. sav., jeigu bus galimybė gauti finansinę paramą, aikštelių skaičius bus patikslintas projektinių pasiūlymų rengimo etape).

39 lentelė. Esama ir planuojama žaliųjų atliekų tvarkymo infrastruktūra (ŽAKA) Kauno rajone

Savivaldybė	Esama/ planuojama ŽAKA	Esamų ŽAKA pajėgumas, t/m	Planuojamų ŽAKA pajėgumas, t/m
Kauno r.	Esama, Juozapavos k., Vandžiogalos sen., Kauno r. Planuojamos 1 arba 2 naujos, vietos bus parenkamos plano įgyvendinimo laikotarpiu	2 400 -	- 8 000

Planuojama, kad 2027 m. Kauno rajono savivaldybėje bus atskirai surenkama ir sukompostuojama apie 1,4 tūkst. tonų žaliųjų atliekų.

Maisto atliekos. *Valstybiniame atliekų tvarkymo 2021-2027 metų plane* savivaldybėms numatyta užduotis – iki 2024 m. aprūpinti namų ūkius biologinių atliekų surinkimo priemonėmis urbanizuotose vietovėse, kuriose gyventojų – daugiau nei 2000, arba užtikrinti kompostavimą šių atliekų susidarymo vietose, taip pat užtikrinti, plėtoti ir skatinti kompostavimo bendruomenių daržuose sistemą.

Vadovaujantis *Valstybinio atliekų prevencijos ir tvarkymo 2021–2027 metų plano* užduotimis, MVA atskirą surinkimą arba kompostavimą planuojama organizuoti 22 Kauno rajono savivaldybės gyvenvietėse. Plano įgyvendinimo laikotarpiu, įvertinus finansines bei kitas galimybes, gali būti pasirenkamas ir kitas MVA tvarkymo modelis, užtikrinantis *Valstybiniame atliekų tvarkymo 2021-2027 metų plane* nustatytą užduočių įgyvendinimą.

40 lentelė. Kauno rajono gyvenvietės, kuriose planuojamas MVA surinkimas bei planuojami surinkti MVA kiekiai

Gyventojų skaičius Kauno rajono savivaldybėje, 2022 m.	Gyvenamoji vietovė, kurioje planuojamas atskiras MVA surinkimas	Gyventojų skaičius gyvenvietėse, 2022 m.	Planuojamas surinkti maisto atliekų (grynasis) kiekis, t	Planuojamas surinkti maisto atliekų kiekis (su 7 proc. priemaišų), t
92 400	22 gyvenvietės: Akademijos mstl., Domeikavos k., Garliava, Giraitės k., Jonučių II k., Kačerginės mstl., Karmėlavos II k., Karmėlavos mstl., Mastaičių k., Narsiečių k., Naugardiškės k., (Alšėnų sen.), Naugardiškės k. (Garliavos apylinkių sen.), Neveronių k., Noreikiškių k., Pabiržio k., Ramučių k., Raudondvario k., Ringaudų k., Šakių k., Teleičių k., Užliedžių k., Vijūkų k.	54 615	1 892	2 034
		53%	34,6 kg/gyv.	37,2 kg/gyv.

Šaltinis: Kauno RATC duomenys, 2022 m.

Atsižvelgiant į užsienio šalių patirtį, planuojama namų ūkius, kuriems bus teikiama MVA atskiro surinkimo paslauga, aprūpinti ne tik konteineriais, bet ir maisto atliekų kibirėliais, kurie naudojami virtuvėse. Preliminarus kibirėlių, maišelių į juos bei konteinerių poreikis Kauno rajono savivaldybėje pateiktas 41 lentelėje. Kokius maišelius naudoti šiems kibirėliams (plastikinius ar kompostuojamus), turėtų būti nuspręsta projektuojant MVA perdirbimo pajėgumus ir paaiškėjus, kokie reikalavimai priimamų atliekų švarumui bus keliami, siekiant gautą raugą toliau kompostuoti ir panaudoti žemės ūkyje.

41 lentelė. Preliminarus virtuvinių kibirėlių, maišelių bei MVA konteinerių poreikis Kauno rajono savivaldybėje

1-2 butų namai, vnt.	Būstai		Planuojamas aptarnauti namų ūkių skaičius, vnt.	Kibirėlių poreikis, vnt.	Maišelių poreikis, vnt./metus*	Konteinerių poreikis	
	Butai daugiabučiuose namuose, vnt.	Iš viso savivaldybėje būstų, vnt.				Bendro naudojimo pusiau požeminiai, > 1 m ³	Individualūs (60 l talpos)
38 754	12 648	51 402	30 382	30 382	3 311 638	214	10 420

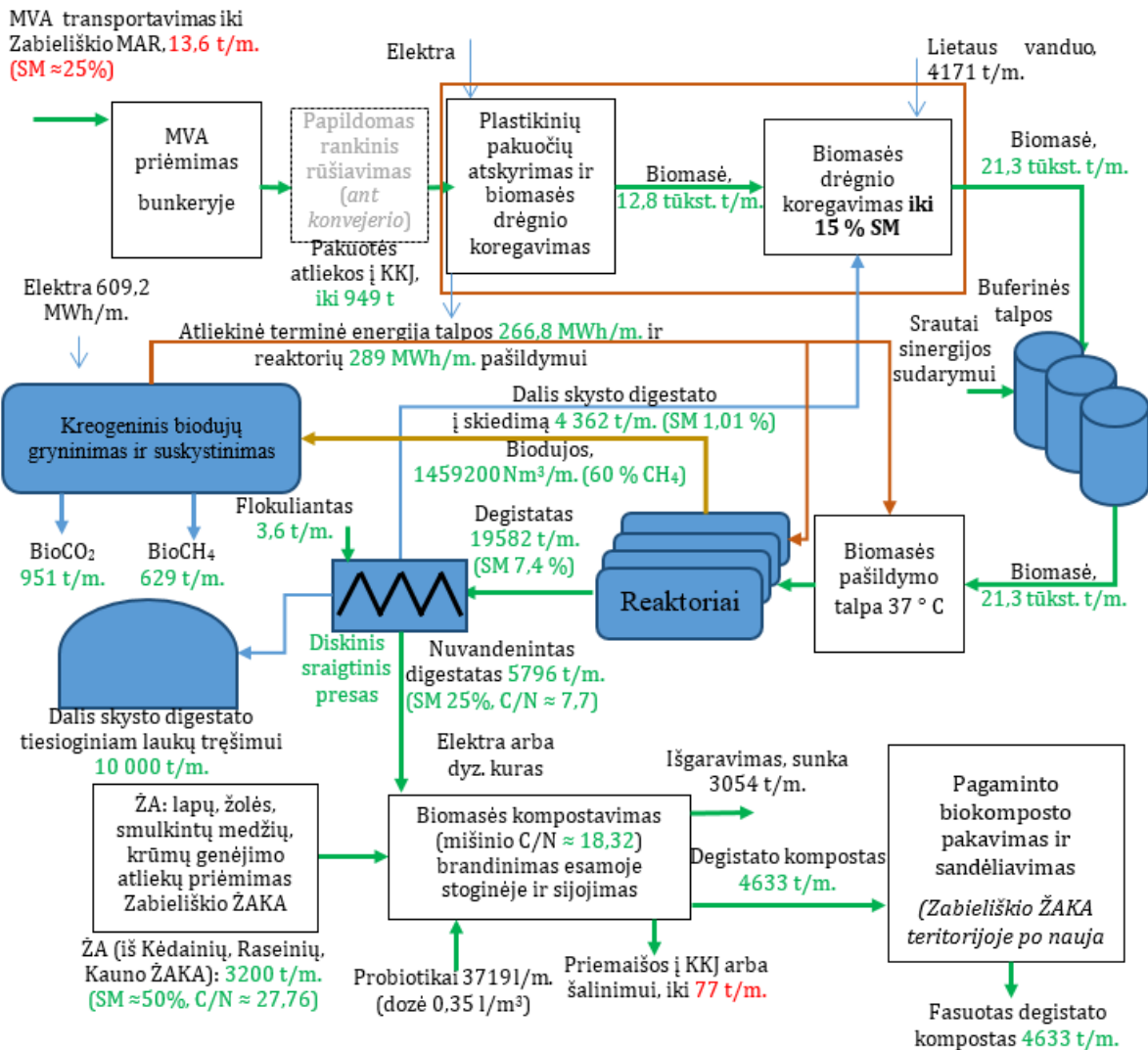
Šaltinis: Pasirengimo maisto ir virtuvės atliekų atskiro surinkimo įdiegimui Kauno regiono savivaldybėse galimybių studija, Kauno RATC, 2022 m.

Vertinama, kad 2027 m. Kauno rajone bus atskirai surenkama (be žaliųjų atliekų) virš 2 tūkst. t/metus maisto ir virtuvės atliekų.

Atskirai surinktų maisto ir virtuvės atliekų apdorojimui Kauno regione planuojami sukurti regioniniai Maisto atliekų perdirbimo pajėgumai. Kol kas dar nėra priimtas galutinis sprendimas dėl techninių sprendinių ir vietos alternatyvos pasirinkimo. Regioninis Maisto atliekų perdirbimo įrenginys gali būti įrengiamas Kauno MBA arba Zabieliškio MAR teritorijose⁵. Atsižvelgiant į galimybę gauti ES finansinę paramą, kuri gali būti skiriama tik biologinių atliekų perdirbimo pajėgumų sukūrimui, galėtų būti įgyvendinta galimybių studijos⁹ 2.3 alternatyva - Zabieliškio MAR įrenginių teritorijoje įdiegta depakerio sistema biomasės išskyrimui bei biodujų gamybos iš išgrynintos biomasės sistema (termofilinė šlapio tipo nepertraukiamo veikimo anaerobinio apdorojimo sistema ir kreogeninio biodujų gryninimo ir suskystinimo sistema), o susidaręs raugas (digestatas) būtų nusausinamas ir kompostuojamas kartu su žaliosiomis atliekomis. Planuojamo maisto atliekų perdirbimo principinė technologinė schema bei srautų diagrama pateikta 11 paveiksle. Planuojami sukurti maisto atliekų perdirbimo pajėgumai – 15 000 t/m.

11 paveikslas. MVA paruošimo perdirbimui depakeryje Zabieliškio MAR, anaerobinio apdorojimo ir aerobinio nusausinto raugo apdorojimo kartu su ŽA, maksimaliai panaudojant esamą infrastruktūrą, srautų diagrama ir principinė technologinė schema

⁵ Vadovaujantis Kauno RATC užsakymu parengta Pasirengimo maisto ir virtuvės atliekų atskiro surinkimo įdiegimui Kauno regiono savivaldybėse galimybių studija, 2022 m.

Iš MVA atskirtos priemaišos (plastikinės pakuotės, stiklo pakuotės, metalinės pakuotės, kitos mechaninio atliekų (įskaitant medžiagų mišinius) apdorojimo atliekos) bus perduodamos šias atliekas naudojančioms ar šalinančioms įmonėms.

Kadangi biodujų naudojimas kogeneracijoje gaminat terminę ir elektros energiją nėra itin efektyvu, svarstoma pagamintas biodujas transformuoti į didesnės pridėtinės vertės produktą – biometaną. Galutinis techninis sprendinys bus tikslinamas projektavimo metu.

Viešojo maitinimo įstaigos atsako už savo veikloje susidarantių maisto / virtuvės atliekų atskyrimą ir perdavimą atliekų tvarkytojams teisės aktų nustatyta tvarka. Diegiant maisto / virtuvės atliekų atskiro surinkimo iš gyventojų sistemą, bus svarstoma galimybė į šią sistemą ateityje įtraukti ir viešojo maitinimo įstaigas.

Informacija apie kitų biologiškai skaidžių atliekų, esančių MKA srute, planuojamą tvarkymą pateikta 2.4.5 skyriuje.

2.4.3 Pakuočių atliekų ir kitų antrinių žaliavų tvarkymo ateityje vertinimas

Vadovaujantis atliekų prevencijos ir tvarkymo prioritetų eiliškumu, didžiausias atliekų tvarkymo prioritetas teikiamas komunalinių atliekų perdirbimui, todėl pagrindinis komunalinių atliekų tvarkymo tikslas – atskirti kuo daugiau pakuočių atliekų ir kitų antrinių žaliavų rūšiuojamojo surinkimo būdu, nes

tokios žaliavos yra geresnės kokybės ir tinkamesnės perdirbimui, negu išskirtos iš MKA srauto mechaninio apdorojimo (rūšiavimo) įrenginyje.

Kauno rajono savivaldybė yra pasirašiusi bendradarbiavimo sutartis su pakuočių gamintojų ir importuotojų organizacijomis – VŠĮ „Žalioji taškas“, VŠĮ „Gamtos ateitis“⁶ ir VŠĮ „Pakuočių tvarkymo organizacija“⁷ - bei trišales sutartis dėl pakuočių atliekų tvarkymo organizavimo ir paslaugų teikimo. Tačiau priėmus *Lietuvos Respublikos pakuočių ir pakuočių atliekų tvarkymo įstatymo Nr. IX-5172, 4, 4-2, 7, 10, 11-2 straipsnių ir 2 priedo pakeitimo įstatymą*, savivaldybės (arba jų pavedimu – komunalinių atliekų tvarkymo sistemos administratoriai) iki 2022 m. gruodžio 1 d. *Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymo* nustatyta tvarka turėjo pradėti procedūras pakuočių atliekų tvarkytojams, kurie teiks komunalinių atliekų sraute susidarantių pakuočių atliekų rūšiuojamojo surinkimo ir vežimo paslaugą, parinkti. O esamos bendradarbiavimo sutartys su pakuočių atliekų tvarkymo organizavimo licenciją turinčiomis gamintojų ir importuotojų organizacijomis per 6 mėnesius nuo pakuočių atliekų tvarkymo organizavimo ir finansavimo sutarčių pasirašymo turės būti pakeistos arba sudarytos naujos, kad atitiktų naujus *Lietuvos Respublikos pakuočių ir pakuočių atliekų tvarkymo įstatymo* reikalavimus. Tikimasi, kad šie pokyčiai prisidės prie pakuočių atliekų surinkimo ir tvarkymo sistemos efektyvumo didinimo.

Kauno rajono savivaldybėje gerai išvystyta pakuočių atliekų ir kitų antrinių žaliavų surinkimo infrastruktūra (žr. 1.5.3 skyrių), tačiau bendradarbiaujant su gamintojais ir importuotojais, ji toliau bus tobulinama ir prižiūrima. Preliminarus papildomų pakuočių atliekų ir kitų antrinių žaliavų surinkimo konteinerių poreikis Kauno rajone pateiktas 42 lentelėje.

42 lentelė. Pakuočių atliekų ir kitų antrinių žaliavų surinkimo konteinerių poreikis Kauno rajone

Trūkstamas/ planuojamas individualių pakuočių konteinerių poreikis, vnt.		Planuojamas kolektyvinių pakuočių atliekų surinkimo konteinerių ir aikštelių poreikis, GYVENTOJAMS, vnt.				Planuojamas kolektyvinių pakuočių atliekų surinkimo konteinerių poreikis, JURIDINIAMS ASMENIMS, vnt.		
Pakuočių, 0,24 m ³	Stiklo, 0,12 m ³	Popieriui	Plastikui	Stiklui	Konteinerių aikštelės/ pastatymo vietos	Popieriui	Plastikui	Stiklui
Aprūpina paslaugos teikėjas pagal poreikį		15	15	15	15	Aprūpina paslaugos teikėjas pagal poreikį		

Šaltinis: savivaldybės duomenys, 2022 m.

Kadangi patys žemiausi rūšiavimo rezultatai (mažiausi tinkamai išrūšiuoti ir sutvarkyti kiekiai) yra daugiabučiuose gyvenančių gyventojų, kurie naudojami bendro naudojimo konteineriais, tad šiai tikslinei grupei turės būti skiriamas didžiausias dėmesys, skatinant rūšiuoti atliekas ir naudotis jau sukurta rūšiavimo infrastruktūra. Planuojama vykdyti viešinio kampanijas, skatinančias atliekų rūšiuojamąjį surinkimą ir tinkamą tvarkymą, didelį dėmesį skiriant daugiabučių namų gyventojų rūšiavimo įgūdžiams tobulinti.

Atsižvelgiant į tai, kad vis dar dideli pakuočių atliekų ir antrinių žaliavų kiekiai patenka į mišrias atliekas, pakuočių atliekų ir antrinių žaliavų rūšiavimo potencialas yra ganėtinai didelis, todėl planuojama, kad iki 2027 m. atskirai surenkamų šių atliekų kiekiai turėtų išaugti beveik 2 kartus (35 lentelė). Atliekų turėtojams bus suteikiama visa reikalinga informacija, kaip teisingai rūšiuoti atliekas, didelį dėmesį planuojama skirti švietimo kampanijoms, ir toliau bus plėtojama rūšiavimo infrastruktūra. Siekiant mažinti priemaišas ir gryninti rūšiuojamuoju būdu surinktus atliekų srautus, planuojama didinti rūšiuojamojo atliekų surinkimo kontrolę, įskaitant juridinių asmenų kontrolę.

⁶ VŠĮ „Gamtos ateitis“ nuo 2023-01-01 perdavė visas teises ir pareigas, organizuojant gamintojų ir importuotojų pakuočių atliekų tvarkymą, Gamintojų ir importuotojų asociacijai „Gamtos ateitis“

⁷ VŠĮ „Pakuočių tvarkymo organizacija“ pakuočių atliekų tvarkymo organizavimo licencijos Nr. 003 galiojimas panaikintas Aplinkos apsaugos agentūros 2022-10-05 sprendimu Nr. LO-4 ir įstaiga 2022-10-12 įgijo bankrutuojančios įmonės statusą.

2.4.4 Kitų komunalinių atliekų tvarkymo ateityje vertinimas

Valstybiniame atliekų tvarkymo 2021-2027 metų plane savivaldybėms numatytos šios rūšiuojamojo surinkimo plėtros užduotys:

- sudaryti galimybę butyje susidarančioms išrūšiuotoms statybinėms atliekoms surinkti;
- atskirai surinkti baldų, elektros ir elektroninės įrangos, baterijų ir akumuliatorių atliekas. Savivaldybės privalo užtikrinti, kad jų organizuojamos komunalinių atliekų tvarkymo sistemos neatsisakytų priimti baterijų ir akumuliatorių atliekų iš gyventojų arba suteikti galimybę atliekų tvarkytojams aprūpinti gyventojus šiomis priemonėmis;
- iki 2025 m. aprūpinti gyventojus surinkimo priemonėmis butyje susidarančioms tekstilės atliekoms surinkti arba suteikti galimybę atliekų tvarkytojams aprūpinti gyventojus šiomis priemonėmis;
- iki 2025 m. užtikrinti galimybę atiduoti atskirai surinktas butyje susidarančias pavojingas atliekas (išskyrus baterijų ir akumuliatorių atliekas);
- pastatyti specialius konteinerius tekstilės, pavojingosioms, statybinėms atliekoms surinkti arba užtikrinti gyventojams kitas priemones ir būdus butyje susidarančioms tekstilės, pavojingosioms ir statybinėms atliekoms atskirai surinkti (apvažiuojamasis surinkimas ne rečiau kaip 4 kartus per metus, individuali atliekų išvežimo paslauga pagal gyventojų užsakymą, specialūs maišai ar kitos priemonės);

Aukščiau išvardintų atliekų atskiras surinkimas numatomas per DGASA (bendradarbiaujant su gamintojais ir importuotojais, organizuojančiais elektros ir elektroninės įrangos atliekų tvarkymą bei apmokestinamųjų gaminių tvarkymą). Be to, gyventojams ir toliau bus siūlomi alternatyvūs atliekų atskiro surinkimo būdai, t. y. surinkimas apvažiavimo būdu (apvažiuojamasis surinkimas ne rečiau kaip 4 kartus per metus, individuali atliekų išvežimo paslauga pagal gyventojų užsakymą) bei kitomis priemonėmis.

Planuojama, kad butyje naudojamos elektros ir elektroninės įrangos atliekų bei naudotų padangų tvarkymo veikla ir toliau bus organizuojama bendradarbiaujant su licencijuotomis elektros ir elektroninės įrangos bei padangų gamintojų ir importuotojų organizacijomis, kurios ir toliau vykdys įsipareigojimus, numatytus teisės aktų nustatyta tvarka su Kauno RATC sudarytose sutartyse dėl butyje naudojamos elektros ir elektroninės įrangos atliekų, naudotų padangų surinkimo Kauno RATC įrengtose DGASA ir šių aikštelių eksploatavimo dalinio finansavimo. 2023 m. pradžioje Aplinkos ministerija pristatė planuojamus Atliekų tvarkymo įstatymo pakeitimus. Jeigu šioms įstatymo pakeitimams bus pritarta, padangų gamintojams ir importuotojams ar jų organizacijoms nereikės sudaryti sutarčių su RATC dėl padangų atliekų surinkimo DGASA ir dengti šių aikštelių eksploatavimo išlaidas. Šiose aikštelėse surinktų padangų atliekų, už kurių priėmimą bus imamas savivaldybės nustatytas mokestis, tvarkymą organizuotų RATC. DGASA nemokamai priimtų tik iš gyventojų butyje susidarančių neapmokestinamų padangų atliekas, kurių sutvarkymo sąnaudos būtų įtraukiamos į vietinės rinkliavos ar kitos įmokos už komunalinių atliekų surinkimą iš atliekų turėtojų kainą.

DGASA tinklo plėtra. Siekiant užtikrinti didesnę pavojingųjų, statybinių, didelių gabaritų atliekų, EEI atliekų, baterijų ir akumuliatorių atliekų, naudotų padangų ir kitų atliekų surinkimo ir rūšiavimo patogumą visiems komunalinių atliekų turėtojams, taip pat vykdant *Valstybiniame atliekų tvarkymo 2021-2027 metų plane* numatytą užduotį iki 2027 m. išplėsti DGASA tinklą, kad kaimo vietovėse DGASA būtų įrengta ne didesniu kaip 15 km atstumu nuo gyvenamųjų teritorijų, o miestuose – vieną DGASA 10 km atstumu tarp tokių aikštelių arba aprūpinančią bent 40 000 gyventojų, iki 2027 m. Kauno rajone, esant finansinėms ir techninėms galimybėms, planuojama įrengti **tris naujas DGASA**. Aikštelių vietas parinks Kauno rajono savivaldybė taip, kad rajono gyventojams būtų patogumais naudotis. Taip pat, Kauno rajono savivaldybės gyventojai gali naudotis ir Kauno miesto DGASA tinklu. Kadangi esamos ir planuojamos DGASA yra skirtos gyventojams aptarnauti, jomis negali naudotis juridiniai asmenys, pas kuriuos taip pat susidaro didelių gabaritų atliekos, todėl planuojama peržiūrėti Kauno RATC DGASA kainodarą ir organizuoti mokamą atliekų, viršijančių nustatytus nemokamus kiekius, priėmimą iš gyventojų bei juridinių asmenų bent vienoje DGASA kiekvienoje savivaldybėje, taip pat praplečiant už mokestį priimamą atliekų rūšių sąrašą.

Siekiant padidinti DGASA paslaugų prieinamumą, planuojama organizuoti atskirą didelių gabaritų atliekų bei buityje susidarančių statybinių atliekų surinkimą apvažiavimo būdu, individualios atliekų išvežimo paslaugos pagal gyventojų užsakymą teikimą ir pan.

Pavojingųjų atliekų surinkimas ir tvarkymas. Numatant komunalinių atliekų tvarkymo sistemos plėtrą, labai svarbu užtikrinti, kad į MKA tvarkymo įrenginius ir juose gaunamus produktus patektų kuo mažiau pavojingų medžiagų, todėl savivaldybės, organizuodamos komunalinių atliekų surinkimo sistemas, turi užtikrinti atskiro buities pavojingųjų atliekų surinkimo paslaugų teikimą ir visuomenės švietimą. Savivaldybė turi užtikrinti buityje susidarančių pavojingųjų atliekų (išskyrus baterijų ir akumuliatorių atliekas) surinkimą ir tai, kad jų organizuojamose atliekų tvarkymo sistemose nebūtų atsisakoma iš gyventojų priimti baterijų ir akumuliatorių atliekas.

Pavojingųjų atliekų surinkimas bus ir toliau vykdomas DGASA ir apvažiavimo būdu (planuojama savivaldybėje organizuoti nemokamą apvažiuojamąjį surinkimą ne rečiau kaip 4 kartus per metus, mokamą individualią atliekų išvežimo paslaugą pagal gyventojų užsakymą, ir kt.). Kauno RATC planuoja parengti ir su visomis regiono savivaldybėmis suderinti buityje susidarančių pavojingųjų atliekų rūšiavimo vadovą, kuris bus skirtas gyventojams ir suteiks visą būtiną informaciją, kaip tinkamai rūšiuoti pavojingąsias atliekas.

Savivaldybė arba Kauno RATC, sudarant su gamintojais ir importuotojais ar jų įsteigtomis organizacijomis sutartis dėl komunalinių atliekų tvarkymo sistemą papildančių atliekų tvarkymo sistemų, sieks, kad pavojingųjų atliekų srautai, kuriuos techniškai ir organizaciniu požiūriu galima surinkti, būtų surenkami tiesiogiai iš atliekų turėtojų, įrengiant specialius konteinerius įmonių, įstaigų ar organizacijų patalpose.

Tekstilės atliekų surinkimas. Tekstilės atliekų atskiras surinkimas ir toliau numatomas per DGASA bei vykdant konteinerinį šių atliekų surinkimą savivaldybėje. Kauno rajone tekstilės atliekų surinkimo paslaugą teikia privatus tvarkytojas, kuris su savivaldybe suderintose vietose pastato tekstilės atliekų konteinerius savo lėšomis. Tekstilės konteineriai skirti pakartotiniam naudojimui tinkamiems drabužiams ir aprangos aksesuarams surinkti: tvarkingiems rūbams, avalynei, rankinėms, užuolaidoms.

43 lentelė. Tekstilės atliekų surinkimo konteineriai Kauno rajone

Savivaldybė	Turimas/ naudojamas tekstilės atliekų surinkimo konteinerių skaičius, vnt.	Papildomas poreikis tekstilės atliekų konteineriams, skaičius
Kauno r.	24*	26*

* atliekų tvarkytojų nuosavybė, planuojama plėtra (Kauno rajone – iki 50 vnt.)
Šaltinis: savivaldybės duomenys, viešai skelbiama informacija, APVA duomenys, 2022 m.

2.4.5 Po pirminio rūšiavimo likusių mišrių komunalinių atliekų tvarkymo ateityje vertinimas

Siekiant atliekų tvarkymo sistemos efektyvumo ir ekonominės naudos vartotojams, MKA tvarkymo infrastruktūros išlaikymas bei plėtra ir toliau bus vykdoma regioniniu principu. Planuojamu laikotarpiu numatyta modernizuoti esamus Kauno MBA įrenginius, siekiant daugiau išrūšiuoti pakuočių ir antrinių žaliavų iš mišrių atliekų, o taip pat inertinių medžiagų. MBA įrenginių modernizavimas planuojamas po to, kai bus įdiegtas rūšiuojamasis maisto atliekų surinkimas. Planuojama atnaujinti biologinio apdorojimo dalį, siekiant mažinti pagaminamo techninio komposto kiekius ir skatinti panaudojimo pokytį nuo 2027 m. Kauno RATC siekia kuo daugiau atliekų perdirbti ar kitaip panaudoti, kad būtų palaipsniui atsisakoma atliekų šalinimo sąvartynuose. Kauno MBA įrenginiuose apdorojamų MKA sudėties tyrimai rodo, kad patenkančio plastiko atliekų srautas sudaro 23,6 proc., efektyviai išskiriant plastikų atliekas, šis kiekis ženkliai prisidėtų prie komunalinių atliekų perdirbimo užduoties įgyvendinimo. Turimų rūšiavimo pajėgumų efektyvumo didinimas gerintų racionalaus lėšų panaudojimo, žiedinės ekonomikos principų įgyvendinimą, mažintų mokestinę našlą gyventojams, kadangi plastiko atliekų paruošimo perdirbimui efektyvinimas mažintų jo šalinimo ar deginimo kaštus. MBA įrenginių modernizavimo terminai ir apimtys priklausys nuo planuojamos gauti ES paramos.

Per DGASA surinktų atliekų apdorojimui ir (ar) galutiniam sutvarkymui planuojama įrengti didelių gabaritų, statybinių ir kt. atliekų apdorojimo aikšteles, o taip pat deginti skirtų ir MKA terminuoto laikymo aikšteles Lapių k., Kauno r. ir Zabieliškio k., Kėdainių r. MKA terminuoto laikymo aikšteles (20000 t Lapėse ir 8000 t Zabieliškyje) sąvartynuose planuojama įrengti tam atvejui, jeigu dėl atliekų deginimo įrenginių laikino veiklos sustabdymo (planinės patikros ir pan.), MBA įrenginių gedimo, einamojo remonto ar įrenginių modernizacijos kiltų poreikis laikinai saugoti iš Kauno regiono savivaldybių surinktas mišrias komunalines atliekas.

Saugiam atliekų šalinimui užtikrinti, susidarančio filtrato kiekių bei taršos mažinimui, planuojama užsipildžius likutiniam laisvam tūriui, uždengti Zabieliškio regioninio nepavojingųjų atliekų sąvartyno Zabieliškio k., Kėdainių r. užpildytas atliekų sekcijas, uždengimui panaudojant pelenus, techninį kompostą, statybines atliekas ir kt. medžiagas. Filtrato taršos mažinimui suplanuoti Zabieliškio sąvartyno filtrato valymo įrenginiai įdiegti 2022 m.

Po rūšiavimo likusios netinkamos perdirbimui energetinę vertę turinčios atliekos ir toliau bus tiekiamos energijos gamybai. *Kauno regiono atliekų prevencijos ir tvarkymo 2021-2027 m. plane* taip pat numatyta įvertinti galimybes iš energetinę vertę turinčių atliekų gaminti ir realizuoti kietąjį atgautąjį kurą.

Kauno regiono atliekų prevencijos ir tvarkymo 2021-2027 m. plane numatyta priemonė – atlikti galimybių studiją dėl regioninių įrenginių (MBA, MAR, maisto atliekų perdirbimo ir kt.) ir komunalinių atliekų tvarkymo veiklos optimizavimo po 2027 m., siekiant kokybiškai pasirengti komunalinių atliekų tvarkymo planavimui sekančiam planavimo periodui nuo 2028 m.

Siekiant įgyvendinti *Valstybiniame atliekų tvarkymo 2021-2027 metų plane* nustatytą valstybinę komunalinių atliekų tvarkymo užduotį – iki 2030 m. sumažinti sąvartynuose šalinamų komunalinių atliekų kiekį, kad jis sudarytų ne daugiau kaip 5 proc. visų susidariusių komunalinių atliekų (pagal svorį), Kauno rajone kasmet bus mažinamas likutinių komunalinių atliekų šalinimas. Prognozuojama, kad sąvartyne šalinamų komunalinių atliekų kiekis ir toliau mažės ir 2027 m. sudarys apie 4-5 proc. nuo visų į komunalinių atliekų tvarkymo sistemą patekusių komunalinių atliekų kiekio (36 lentelė) (darant prielaidą, kad bus šalinamos tik atliekos po apdorojimo MBA įrenginiuose, netinkamos nei perdirbimui, nei energijos gamybai). Jeigu sąvartyne taip pat būtų šalinamos gatvių sąšlavos, asbesto atliekos bei statybinių atliekų apdorojimo metu ar didelių gabaritų atliekų apdorojimo metu gauti likučiai, kurie netinkami nei perdirbimui, nei naudojimui energijai gauti, šalinamų atliekų kiekis gali būti šiek tiek didesnis, tačiau 2027 m. neviršys 8 proc.

2.4.6 Šiukšlinimo mažinimo priemonės

Pirmą kartą į *Kauno rajono savivaldybės atliekų prevencijos ir tvarkymo 2021-2027 m. planą* yra įtrauktos šiukšlinimo prevencijos priemonės, kuriomis siekiama sumažinti aplinkos šiukšlinimą ir sutvarkyti bešeimininkes atliekas:

- organizuoti, skatinti ir dalyvauti pilietinėse šiukšlių rinkimo iniciatyvose;
- įtraukti šiukšlių rinkimą miškuose, aplink vandens telkinius, pakelėse į viešųjų darbų programas;
- išplėsti antrinių žaliavų rūšiuojamojo surinkimo priemonių tinklą viešose vietose (parkuose, skveruose, lankytinose vietose, pagrindinėse gatvėse), užtikrinti jų surinkimą ir sutvarkymą;
- siekiant mažinti plastiko pakuočių atliekas, plėtoti viešųjų geriamojo vandens stotelių tinklą savivaldybių traukos centruose, viešose sporto aikštelėse, aikštynuose ir parkuose;
- organizuoti padangų ir kitų atliekų, kurių turėtojų nustatyti neįmanoma arba kuris neegzistuoja, sutvarkymą;
- ir kt.

2.5 Plano įgyvendinimo poveikio įmokų už atliekų tvarkymą dydžiui vertinimas

Iki 2023 m. komunalinių atliekų tvarkymo paslauga buvo vienintelė viešoji paslauga, kurios kaina nereguluojama. Paskutiniiais metais didėjant gyventojų nepasitenkinimui dėl taikomo skirtingo komunalinių atliekų tvarkymo apmokestinimo savivaldybėse ir ženklus vietinės rinkliavos ar kitos įmokos už paslaugas dydžio skirtumo, Aplinkos ministerijos iniciatyva buvo imtasi veiksmų, siekiant sukurti efektyvesnę komunalinių atliekų tvarkymo paslaugų apmokestinimo sistemą.

LR Vyriausybės programos įgyvendinimo plane buvo numatyta patvirtinti atliekų kainodaros principus, taikomus komunalinių atliekų tvarkymo paslaugoms. Atitinkamai 2021 m. gruodžio 23 d. priimti *Atliekų tvarkymo įstatymo* pakeitimai (įsigalioja 2023 m. sausio 1 d.) dėl reguliuojamos komunalinių atliekų tvarkymo kainodaros įvedimo, suteikiant papildomas funkcijas nepriklausomai reguliavimo institucijai – Valstybinei energetikos reguliavimo tarybai (VERT).

2023 m. sausį įsigaliojus naujam reguliavimui, VERT pagal savo patvirtintą *Komunalinių atliekų tvarkymo regioninės kainos nustatymo metodiką* nustatys regionines komunalinių atliekų tvarkymo paslaugų kainas ir prižiūrės, kaip jos taikomos. Regioninė kaina bus nustatoma 3 metų laikotarpiui, ją sudarys RATC reguliuojama kaina, pagrįsta būtinosiomis sąnaudomis. Į regioninę kainą nebus įskaičiuojamos komunalinių atliekų tvarkymo lėšų administravimo, atliekų surinkimo ir vežimo paslaugų sąnaudos.

Nuo 2023 m. Kauno RATC visas planuojamas vykdyti, vykdomas ar įvykdytas investicijas, susijusias su reguliuojama veikla, privalės pagrįsti ir suderinti su VERT. Be to, *Atliekų tvarkymo įstatymo* pakeitime numatyta, kad RATC privalės sumokėti VERT 0,95 procento praėjusių kalendorinių metų RATC reguliuojamosios veiklos pajamų.

Taigi komunalinių atliekų, kurias savo įrenginiuose tvarkys Kauno RATC, tvarkymo kainą nuo 2023 m. tvirtins VERT. Kadangi reguliuojama kaina skaičiuojama pirmą kartą 2023 m., šiuo metu vis dar nėra aiškumo dėl jos patvirtinimo, sunku įvertinti, kokia ji bus nuo 2024 m.

Reguluojama kainos dalis skirtinguose RATC skiriasi, bet galutinėje rinkliavoje už komunalinių atliekų tvarkymą tai gali sudaryti vidutiniškai apie 50 proc.

Savivaldybės taryba, atsižvelgdama į VERT nustatytą regioninę kainą, taip pat vadovaudamasi LR Vyriausybės patvirtintomis vietinės rinkliavos ar kitos įmokos už komunalinių atliekų surinkimą iš atliekų turėtojų ir atliekų tvarkymą taisyklėmis bei Kauno rajono savivaldybės vietinės rinkliavos už komunalinių atliekų surinkimą iš atliekų turėtojų ir atliekų tvarkymą dydžio nustatymo teisės aktais, pridėjus savivaldybės komunalinių atliekų tvarkymo administravimo, komunalinių atliekų tvarkymo lėšų administravimo sąnaudas ir komunalinių atliekų surinkimo iš atliekų turėtojų ir vežimo paslaugų kainą, ne vėliau kaip per 3 mėnesius nuo regioninės kainos patvirtinimo privalės pagal naują tvarką nustatyti rinkliavos už komunalinių atliekų surinkimą iš atliekų turėtojų ir atliekų tvarkymą dydžius.

Pažymėtina, kad savivaldybių tarybos, patvirtindamos rinkliavos už komunalinių atliekų surinkimą iš atliekų turėtojų (fizinių asmenų) ir atliekų tvarkymą dydžius, turi įvertinti, ar jų mokama suma už paslaugas **neviršys 1 proc.** vidutinių mėnesio statistinių savivaldybės namų ūkio pajamų. Jei apskaičiuotas rinkliavos už komunalinių atliekų surinkimą iš atliekų turėtojų (fizinių asmenų) ir atliekų tvarkymą dydis už atliekų tvarkymo paslaugas viršys 1 proc. vidutinių mėnesio statistinių savivaldybės namų ūkio pajamų, savivaldybė iš naujo turės įvertinti komunalinių atliekų tvarkymo administravimo, komunalinių atliekų tvarkymo lėšų administravimo sąnaudas ir perskaičiuoti rinkliavos už komunalinių atliekų surinkimą iš atliekų turėtojų (fizinių asmenų) ir atliekų tvarkymą dydį, kad jis neviršytų 1 proc. vidutinių mėnesio statistinių savivaldybės namų ūkio pajamų.

3.KAUNO RAJONO SAVIVALDYBĖS ATLIEKŲ PREVENCIJOS IR TVARKYMO PRIEMONĖS

3.1 Kauno rajono savivaldybės atliekų prevencijos ir tvarkymo priemonių planas 2021-2027 m.

Kauno rajono savivaldybės atliekų prevencijos ir tvarkymo 2021-2027 m. plano įgyvendinimo priemonės, skatinančios atliekų paruošimą naudoti pakartotinai, perdirbimą, kitokį naudojimą ir saugų atliekų šalinimą, pateiktos 44 lentelėje. Šiame priemonių plane numatytas ir prognozuojamas preliminarus investicijų poreikis komunalinių atliekų tvarkymo infrastruktūros objektams (naujų įrengimui ar esamų plėtrai bei modernizavimui), lėšų poreikis visuomenės švietimui bei galimi finansavimo šaltiniai. Kaip jau buvo minėta 2.5 skyriuje, nuo 2023 m. Kauno RATC visas planuojamas vykdyti, vykdomas ar įvykdytas investicijas, susijusias su reguliuojama veikla, privalės pagrįsti ir suderinti su VERT.

2021-2027 metų vykdymo laikotarpiu Kauno regione bus baigta kurti ir pradėta eksploatuoti jau suplanuota regioninė komunalinių atliekų tvarkymo infrastruktūra – Maisto atliekų perdirbimo įrenginys. Kauno rajono savivaldybėje bus įrengtos planuojamos 3 naujos DGASA, veiks esama žaliųjų atliekų kompostavimo aikštelė, o esant finansavimo galimybėms bus įrengtos 2 naujos modernios žaliųjų atliekų kompostavimo aikštelės. Taip pat bus eksploatuojama regioninė infrastruktūra - Kauno MBA ir Zabieliškio MAR įrenginiai, regioniniai sąvartynai (Lapių ir Zabieliškio), didelių gabaritų, statybinių ir kt. atliekų apdorojimo aikštelės, vykdoma uždarytų sąvartynų priežiūra. Komunalinių atliekų tvarkymo sistemos principai Kauno rajone iš esmės išliks tokie patys, kaip yra suplanuota ir numatyta *Kauno rajono savivaldybės atliekų tvarkymo 2014–2020 m. plane*, patvirtintame 2015 m. gegužės 15 d. Kauno rajono savivaldybės tarybos sprendimu Nr. TS-134, t. y. ir toliau bus vystomas rūšiuojamasis atliekų surinkimas, o MKA apdorojamos regioniniame MBA įrenginyje, mažinamas sąvartyne šalinimų atliekų kiekis.

Pagrindinis dėmesys šiuo planavimo laikotarpiu bus skiriamas atliekų prevencijos, paruošimo naudoti pakartotinai bei perdirbimo skatinimui. Šių tikslų bus siekiama ne tik įgyvendinant technines priemones (pvz., sudarant geresnes atliekų rūšiavimo sąlygas), bet ir stiprinant atliekų tvarkymo reikalavimų įgyvendinimo kontrolę bei šviečiant ir informuojant visuomenę.

2 skyriuje pateiktas detalesnis *Kauno rajono savivaldybės atliekų prevencijos ir tvarkymo 2021-2027 m. plano* įgyvendinimo priemonių aprašymas.

44 lentelė. Kauno rajono savivaldybės atliekų tvarkymo plano įgyvendinimo 2021-2027 m. priemonės.

Priemonė	Vykdytojai	Įvykdymo terminas	Finansavimo šaltinis*	Preliminarus investicijų poreikis								
				iš viso, tūkst. Eur be PVM	tame tarpe priemonių, finansuojamų iš šių šaltinių, tūkst. Eur be PVM			iš viso, tūkst. Eur su PVM				
					2014-2020 ESF, VB lėšos	2021-2027 ESF, VB lėšos	SB, VR, Kauno RATC, kitos lėšos					
1 tikslas. Bendradarbiaujant su atliekų turėtojais, ugdyti sąmoningumą bei atliekų prevencijos ir tvarkymo prioritetų supratimą (permąstyti, sumažinti, naudoti pakartotinai ir perdirbti, naudoti energijos gamybai)												
1.1. uždavinys. Padidinti visuomenės įsitraukimą įgyvendinant atliekų prevencijos ir tvarkymo prioritetus per partnerystes, didesnę komunalinių atliekų tvarkymo paslaugų prieinamumą ir įvairias žiniasklaidos priemones												
1.1.1. Sukurti Kauno RATC išmaniąją programėlę apie Kauno RATC teikiamas paslaugas su galimybe integruoti savivaldybių informaciją (apie teikiamas komunalinių atliekų surinkimo paslaugas, atliekų surinkimo grafikus, remonto dirbtuves, labdaros organizacijas ir pan.)	Kauno RATC	2025 m.	VR, Kauno RATC, kitos lėšos	0,0	10		00,0	1	1,0	12		
1.1.2. Vykdyti viešinio kampanijas, skatinančias atliekų rūšiuojamąjį surinkimą (ypač maisto, tekstilės, statybinių, baldų, pakuočių, padangų, pavojingųjų atliekų) ir tinkamą tvarkymą, didelį dėmesį skiriant gyventojų rūšiavimo įgūdžiams tobulinti, įtraukiant ir 2.1.1, 2.2.1 bei 3.1.1 priemonėse numatytas temas	Kauno RATC, savivaldybė	2022-2026 m.	2021-2027 ESF, VR, Kauno RATC, VB, kitos lėšos	6,4	37		08,9	3	7,5	6	5,5	45
1.1.3. Didinti rūšiuojamojo atliekų surinkimo kontrolę, taikyti atsakomybę už savivaldybių atliekų tvarkymo taisyklių pažeidimus	Savivaldybė, komunalinių atliekų vežėjai	2023-2027 m.	VR, SB, Kauno RATC, kitos lėšos									
1.1.4. Edukacijų ir laisvalaikio erdvės atliekų prevencijos, pakartotinio naudojimo ir perdirbimo tema įrengimas Kauno mieste	Kauno RATC	2024-2026m.	VR, Kauno RATC, SB, kitos lėšos	0,0	25		50,0	2	2,5	30		
1.2. uždavinys. Stiprinti Kauno rajono savivaldybės darbuotojų administracinius gebėjimus žiedinės ekonomikos, atliekų prevencijos ir efektyvaus tvarkymo srityse												

Priemonė	Vykdytojai	Įvykdymo terminas	Finansavimo šaltinis*	Preliminarus investicijų poreikis				
				iš viso, tūkst. Eur be PVM	tame tarpe priemonių, finansuojamų iš šių šaltinių, tūkst. Eur be PVM			iš viso, tūkst. Eur su PVM
					2014-2020 ESF, VB lėšos	2021-2027 ESF, VB lėšos	SB, VR, Kauno RATC, kitos lėšos	
1.2.1. Dalyvauti konferencijose, seminaruose ar mokymuose komunalinių atliekų tvarkymo tematika, pažintinėse išvykose į kitų regionų ar šalių atliekų tvarkymo įrenginius	Savivaldybė	2022-2027 m.	SB, kitos lėšos					
1.2.2. Dalyvauti tarptautiniuose projektuose komunalinių atliekų prevencijos ir tvarkymo tematika (esant kvietimams ir pagal tikslingumą)	Savivaldybė	2022-2027 m.	SB, kitos lėšos					
2 tikslas. Mažinti susidaranti komunalinių atliekų kiekį ir šiuokšlinimą								
2.1. uždavinys. Padėti gyventojams keisti elgesį, siekiant sumažinti maisto švaistymą								
2.1.1. Vykdyti visuomenės švietimo ir informavimo kampaniją apie maisto atliekų prevenciją, tinkamą rūšiavimą ir tvarkymą (1.1.2 priemonės dalis)	Kauno RATC, savivaldybė	2023-2027 m.	2021-2027 ESF, VR, Kauno RATC, kitos lėšos	Žr. 1.1.2 priemonę				
2.1.2. Įgyvendinti taupaus maisto vartojimo iniciatyvas mokyklų, darželių, darbuotojų valgyklose, skatinant „švediško stalo“ principu grįstą maitinimą	Savivaldybė	2023–2027 m.	SB lėšos					
2.2. uždavinys. Padėti gyventojams keisti elgesį, siekiant sumažinti susidaranti komunalinių atliekų kiekį ar jų pavojingumą								
2.2.1. Organizuoti viešinimo kampaniją, ypatingai atkreipiant dėmesį į ilgalaikio vartojimo gaminius, tekstilę ir vienkartinius gaminius, skatinančią rinktis daugkartinius gaminius ir pakartotinai naudoti daiktus, vengti vienkartinį plastikinių gaminių vartojimą (1.1.2 priemonės dalis)	Kauno RATC	2023–2027 m.	2021-2027 ESF, VR, Kauno RATC, VB, kitos lėšos	Žr. 1.1.2 priemonę				
2.2.2. Skatinti gyventojus saugiai pašalinti asbestinio šiferio ir kitas asbesto turinčias atliekas ir suteikti informaciją apie finansinę paramą namų ūkiuose susidaranti asbesto atliekų šalinimui	Savivaldybė	2022–2027 m.	SB, Kauno RATC, kitos lėšos					
2.3. uždavinys. Plėtoti ir vystyti paruošimo naudoti pakartotinai veiklą								

Priemonė	Vykdytojai	Įvykdymo terminas	Finansavimo šaltinis*	Preliminarus investicijų poreikis				
				iš viso, tūkst. Eur be PVM	tame tarpe priemonių, finansuojamų iš šių šaltinių, tūkst. Eur be PVM			iš viso, tūkst. Eur su PVM
					2014-2020 ESF, VB lėšos	2021-2027 ESF, VB lėšos	SB, VR, Kauno RATC, kitos lėšos	
2.3.1. Organizuoti atskirą pakartotiniam naudojimui tinkamų daiktų (tekstilės, drabužių, baldų, elektros ir elektroninės įrangos, sporto ir laisvalaikio inventoriaus ir kt.) surinkimą per DGASA ir/ar priėmimo vietas (stoteles) „Atiduotuvės“	Kauno RATC arba savivaldybė	2023–2027 m.	VR, Kauno RATC, kitos lėšos					
2.3.2. Įrengti pakartotinio naudojimo daiktų eksponavimo ir realizavimo centrą (parduotuvėlę) Kauno mieste (1.1.2 priemonės dalis)	Kauno RATC	2023–2027 m.	VR, SB, Kauno RATC, kitos lėšos	Žr. 1.1.2 priemonę				
2.3.3. Teikiant mokamą daiktų/atliekų surinkimo iš namų ūkių paslaugą ir nuvežimą į DGASA ar „Atiduotuvę“, gerinti pakartotiniam naudojimui tinkamų daiktų surinkimo stotelių/ DGASA tinklo „Atiduotuvės“ paslaugų prieinamumą	Komunalinių atliekų vežėjai	2024–2027 m.	Privačios, kitos lėšos					
2.4 uždavinys. Užtikrinti šiukšlinimo prevenciją, tvarkyti šiukšles								
2.4.1. Organizuoti, skatinti ir dalyvauti pilietinėse šiukšlių rinkimo iniciatyvose	Kauno RATC, savivaldybė	2023–2027 m.	SB, kitos lėšos					
2.4.2. Įtraukti šiukšlių rinkimą miškuose, aplink vandens telkinius, pakelėse į viešųjų darbų programas	Savivaldybė	2023–2027 m.	SB, kitos lėšos					
2.4.3. Išplėsti antrinių žaliavų rūšiuojamojo surinkimo priemonių tinklą viešose vietose (parkuose, skveruose, lankytinose vietose, pagrindinėse gatvėse), užtikrinti jų surinkimą ir sutvarkymą	Savivaldybė	2023–2027 m.	SB, GI, kitos lėšos					
2.4.4. Siekiant mažinti plastiko pakuočių atliekas, plėtoti viešųjų geriamojo vandens stotelių tinklą savivaldybių traukos centruose, viešose sporto aikštelėse, aikštynuose ir parkuose	Savivaldybė	2023–2027 m.	SB, VB, kitos lėšos					
2.4.5. Organizuoti padangų ir kitų atliekų, kurių turėtojų nustatyti neįmanoma arba kuris neegzistuoja, sutvarkymą	Savivaldybė	2023 - 2027 m.	VB, SB, kitos lėšos					

Priemonė	Vykdytojai	Įvykdymo terminas	Finansavimo šaltinis*	Preliminarus investicijų poreikis				
				iš viso, tūkst. Eur be PVM	tame tarpe priemonių, finansuojamų iš šių šaltinių, tūkst. Eur be PVM			iš viso, tūkst. Eur su PVM
					2014-2020 ESF, VB lėšos	2021-2027 ESF, VB lėšos	SB, VR, Kauno RATC, kitos lėšos	
3 tikslas. Didinti komunalinių atliekų rūšiuojamąjį surinkimą ir mažinti mišrių komunalinių (nerūšiuotų) atliekų kiekius								
3.1. uždavinys. Skatinti atliekų turėtojus kompostuoti biologines atliekas namų ūkio sąlygomis								
3.1.1. Skatinti namudinį kompostavimą žaliuosius ir (ar) maisto atliekoms, parengti ir platinti atliekų turėtojams maisto ir žaliųjų atliekų kompostavimo namų ūkio sąlygomis instrukciją (lankstinukus, informaciją internete, žiniasklaidoje) (1.1.5 priemonės dalis)	Savivaldybė, Kauno RATC	2023-2027 m.	VR, Kauno RATC, kitos lėšos	Žr. 1.1.5 priemonę				
3.1.2. Atnaujinti bei papildyti rinkliavos/įmokos mokėtojų registrus informacija apie kompostuojančius namuose namų ūkius, jiems suteiktas priemones	Savivaldybė, vietinės rinkliavos administratorius	2024-2027 m.	VR, kitos lėšos					
3.2. uždavinys. Plėsti biologinių atliekų (žaliųjų ir maisto atliekų) rūšiuojamojo surinkimo apimtį								
3.2.1. Įsigyti ir aprūpinti atliekų turėtojus maisto atliekų surinkimo priemonėmis (Kauno raj. sav. preliminarus poreikis 10500 vnt. individualių, 214 vnt. bendro naudojimo konteinerių ir 30400 vnt. kibirėlių; Pastaba. MVA tvarkymo modelis savivaldybėje gali keistis, tame tarpe ir reikalingų priemonių poreikis / apimtys)	Savivaldybė, Kauno RATC	2022-2024m.	VB, SB, VR, kitos lėšos	1 330,1		1 330,1	1 609,4	
3.2.2. Organizuoti maisto atliekų rūšiuojamojo surinkimo paslaugos teikimą gyventojams	Savivaldybė	2024–2027m.	VR lėšos					
3.2.3. Plėtoti žaliųjų atliekų rūšiuojamojo surinkimo apimtį (atliekų turėtojus konteineriais aprūpina paslaugos teikėjas)	Savivaldybė	2024–2027m.	VR lėšos, privačios lėšos					

Priemonė	Vykdytojai	Įvykdymo terminas	Finansavimo šaltinis*	Preliminarus investicijų poreikis				
				iš viso, tūkst. Eur be PVM	tame tarpe priemonių, finansuojamų iš šių šaltinių, tūkst. Eur be PVM			iš viso, tūkst. Eur su PVM
					2014-2020 ESF, VB lėšos	2021-2027 ESF, VB lėšos	SB, VR, Kauno RATC, kitos lėšos	
3.2.4. Vykdėti maisto atliekų ir žaliųjų atliekų rūšiavimo monitoringą ir kontrolę	Savivaldybė, Kauno RATC, komunalinių atliekų vežėjai	2024-2027 m.	VR, SB, Kauno RATC, kitos lėšos					
3.3. uždavinys. Plėsti pakuočių atliekų ir kitų antrinių žaliavų atskiro surinkimo (pirminio rūšiavimo) apimtį								
3.3.1. Peržiūrėti ir pagal poreikį atnaujinti konteinerių aikštelių išdėstymo schemas Kauno rajono savivaldybėje	Savivaldybė	2023 m.	VR, SB, kitos lėšos					
3.3.2. Plėtoti daugiabučių namų rūšiuojamojo surinkimo infrastruktūrą, įrengiant papildomas aikšteles ar vietas su konteineriais pakuočių atliekoms ir kitoms antrinėms žaliavoms rūšiuoti, bendradarbiaujant su gamintojais ir importuotojais, organizuojančiais pakuočių atliekų tvarkymą (Kauno raj. sav. 15 vnt. aikštelių arba rūšiavimo konteinerių komplektų. Pastaba. Aikštelių arba rūšiavimo konteinerių komplektų kiekis gali būti tikslinamas)	Savivaldybė, gamintojai ir importuotojai	2023 - 2027 m.	GI, kitos lėšos	**			**	**
3.3.3. Parinkti pakuočių atliekų, susidarančių komunalinių atliekų sraute, rūšiuojamojo surinkimo ir vežimo savivaldybės teritorijoje surinkimo paslaugą teikiančius atliekų tvarkytojus bei infrastruktūros įrengimo, atnaujinimo, plėtros, priežiūros paslaugas teikiančius paslaugų teikėjus ir sudaryti su jais sutartis (ar pavedimus)	Savivaldybė	2022-2023 m.	SB, kitos lėšos					
3.3.4. Organizuoti pakuočių atliekų, susidarančių komunalinių atliekų sraute, rūšiuojamojo surinkimo ir vežimo savivaldybės teritorijoje surinkimo paslaugos bei infrastruktūros įrengimo, atnaujinimo, plėtros, priežiūros paslaugos teikimo administravimą	Savivaldybė	2023-2027 m.	GI, kitos lėšos					
3.4. uždavinys. Plėtoti kitų paruošimui naudoti pakartotinai ir perdirbimui tinkamų atliekų rūšiuojamojo surinkimo infrastruktūrą ir paslaugas								

Priemonė	Vykdytojai	Įvykdymo terminas	Finansavimo šaltinis*	Preliminarus investicijų poreikis				
				iš viso, tūkst. Eur be PVM	tame tarpe priemonių, finansuojamų iš šių šaltinių, tūkst. Eur be PVM			iš viso, tūkst. Eur su PVM
					2014-2020 ESF, VB lėšos	2021-2027 ESF, VB lėšos	SB, VR, Kauno RATC, kitos lėšos	
3.4.1. Parinkti vietas trūkstamų didelių gabaritų atliekų surinkimo aikštelių Kauno rajono savivaldybėje įrengimui, užtikrinant jų prieinamumą atliekų turėtojams	Savivaldybė	2023–2027 m.	SB, Kauno RATC, kitos lėšos					
3.4.2. Plėsti buitįje susidarantių tekstilės atliekų rūšiuojamojo surinkimo infrastruktūrą (plėtoti konteinerių tinklą ir per DGASA) <i>(savivaldybė plėtrą planuoja pasitelkdama partnerius, kurie nemokamai surenka ir tvarko tekstilės atliekas bei aprūpina tekstilės atliekų konteineriais)</i>	Savivaldybė, Kauno RATC	2022-2027 m.	2021-2027 ESF, VB, SB, VR, kitos lėšos					
3.4.3. Vykdyti elektros ir elektroninės įrangos atliekų priėmimą DGASA, bendradarbiaujant su gamintojais ir importuotojais, organizuojančiais elektros ir elektroninės įrangos atliekų tvarkymą	Kauno RATC	2022-2027 m.	GI, Kauno RATC, kitos lėšos					
3.4.4. Vykdyti atskirą naudotų padangų ir kitų apmokestinamų gaminių priėmimą DGASA, bendradarbiaujant su gamintojais ir importuotojais, organizuojančiais apmokestinamų gaminių atliekų tvarkymą	Kauno RATC	2022-2027 m.	GI, VR, privačios, Kauno RATC, kitos lėšos					
3.4.5. Vykdyti atskirą perdirbimui tinkamų atliekų (buitįje susidarantių statybos ir griovimo atliekų, didelių gabaritų, žaliųjų atliekų ir kt. atliekų) surinkimą DGASA	Kauno RATC	2022-2027 m.	VR, privačios lėšos, kitos lėšos					
3.4.6. Organizuoti atskirą didelių gabaritų atliekų bei buitįje susidarantių statybinių atliekų surinkimą apvažiavimo būdu, individualios atliekų išvežimo paslaugos pagal gyventojų užsakymą teikimą ir pan.	Savivaldybė	2022-2027 m.	VR, privačios lėšos, kitos lėšos					
3.4.7. Peržiūrėti DGASA kainodarą ir organizuoti mokamą atliekų, viršijančių nustatytus nemokamus kiekius, priėmimą iš gyventojų bei juridinių asmenų bent vienoje DGASA kiekvienoje Kauno regiono savivaldybėje	Kauno RATC	2023-2027 m.	Privačios lėšos					

Priemonė	Vykdytojai	Įvykdymo terminas	Finansavimo šaltinis*	Preliminarus investicijų poreikis				
				iš viso, tūkst. Eur be PVM	tame tarpe priemonių, finansuojamų iš šių šaltinių, tūkst. Eur be PVM			iš viso, tūkst. Eur su PVM
					2014-2020 ESF, VB lėšos	2021-2027 ESF, VB lėšos	SB, VR, Kauno RATC, kitos lėšos	
3.5. uždavinys. Vystyti buitį susidarantių pavojingųjų atliekų rūšiuojamojo surinkimo infrastruktūrą ir paslaugas								
3.5.1. Parengti ir su Kauno regiono savivaldybėmis suderinti buitį susidarantių pavojingųjų atliekų rūšiavimo vadovą gyventojams	Kauno RATC	2024 m.	VR, Kauno RATC, kitos lėšos					
3.5.2. Organizuoti buitį susidarantių pavojingųjų atliekų rūšiuojamąjį surinkimą (nemokamą apvažiuojamąjį surinkimą ne rečiau kaip 4 kartus per metus, mokamą individualią atliekų išvežimo paslaugą pagal gyventojo užsakymą, ir kt.)	Savivaldybė	2025-2027 m.	VR, privačios lėšos, kitos lėšos					
3.5.3. Plėsti buitį susidarantių pavojingųjų atliekų rūšiuojamojo surinkimo infrastruktūrą (plėtoti surinkimą per DGASA)	Kauno RATC, Savivaldybė	2022-2027 m.	VR, Kauno RATC, kitos lėšos					
4 tikslas. Užtikrinti aplinkos apsaugos ir visuomenės sveikatos saugos reikalavimus atitinkantį komunalinių atliekų tvarkymą								
4.1. uždavinys. Užtikrinti viešąją komunalinių atliekų tvarkymo paslaugą								
4.1.1. Visiems atliekų turėtojams teikti viešąją komunalinių atliekų tvarkymo paslaugą, atitinkančią minimalius kokybės reikalavimus, kuriuos nustato Aplinkos ministerija	Savivaldybė, Kauno RATC	2022-2027 m.	VR, GI lėšos					
4.1.2. Nustatyti vietinės rinkliavos ar kitos įmokos už komunalinių atliekų surinkimą iš atliekų turėtojų ir atliekų tvarkymą dydžius, atsižvelgiant į Valstybinės energetikos reguliavimo tarybos nustatytą regioninę kainą	Savivaldybė	2023-2027 m.	VR lėšos					
4.2. uždavinys. Plėtoti Kauno rajono savivaldybės ir Kauno regiono komunalinių atliekų tvarkymo infrastruktūrą								
4.2.1. Įgyvendinti regioninių (visų Kauno regiono savivaldybių) maisto atliekų perdirbimo pajėgumų sukūrimo Kauno RATC projektą pagal pasirinktą parengtos galimybių studijos scenarijų	Kauno RATC	2024 m.	2021-2027 ESF, VR, SB, Kauno RATC, kitos lėšos	9 700,0		9700,0		11737,0

Priemonė	Vykdytojai	Įvykdymo terminas	Finansavimo šaltinis*	Preliminarus investicijų poreikis				
				iš viso, tūkst. Eur be PVM	tame tarpe priemonių, finansuojamų iš šių šaltinių, tūkst. Eur be PVM			iš viso, tūkst. Eur su PVM
					2014-2020 ESF, VB lėšos	2021-2027 ESF, VB lėšos	SB, VR, Kauno RATC, kitos lėšos	
4.2.2. Esant finansinėms bei techninėms galimybėms, įrengti papildomas (trūkstamas) 3 DGASA savivaldybės parinktose vietose	Kauno RATC	2027 m.	2021-2027 ESF, VR, SB, Kauno RATC, kitos lėšos	3 000,0		988,2	2 011,8	3 630,0
4.2.3. Esant finansavimo galimybėms, įrengti papildomas (trūkstamas) 1 - 2 ŽAKA savivaldybės parinktose vietose	Kauno RATC	2024-2026 m.	2021-2027 ESF, VR, SB, Kauno RATC, kitos lėšos	7 500,0		7 500,0		9 075,0
4.2.4. Įrengti didelių gabaritų, statybinių ir kt. atliekų apdorojimo aikštes bei deginti skirtų ir mišrių komunalinių atliekų terminuoto laikymo aikštes Lapių k., Kauno r. ir Zabieliškio k., Kėdainių r.	Kauno RATC	2023-2025 m.	Kauno RATC, VR, kitos lėšos	1 000,0			1 000,0	1 210,0
4.2.5. Įdiegti Zabieliškio sąvartyno filtrato valymo įrenginius	Kauno RATC	2022 m.	Kauno RATC, VR, kitos lėšos	200,0			200,0	242,0
4.2.6. Atlikti galimybių studiją dėl regioninių įrenginių (MBA, MAR, maisto atliekų perdirbimo ir kt.) ir komunalinių atliekų tvarkymo veiklos optimizavimo po 2027 m.	Kauno RATC	2024-2025 m.	Kauno RATC, kitos lėšos	80,0			80,0	96,8
4.2.7. Modernizuoti Kauno MBA ir Zabieliškio MAR įrenginius, pritaikant daugiau išrūšiuoti pakuočių ir antrinių žaliavų iš mišrių atliekų, įdiegus maisto atliekų rūšiuojamąjį surinkimą, bei vykdyti atskirai surinktų pakuočių atliekų ir antrinių žaliavų antrinį rūšiavimą	Kauno RATC	2025-2027 m.	VB, SB, VR, Kauno RATC, kitos lėšos	24 000,0		24 000,0		29 040,0
4.2.8. Dalinai uždengti Zabieliškio regioninio nepavojingųjų atliekų sąvartyno Zabieliškio k., Kėdainių r. užpildytas atliekų sekcijas (šonus), uždengimui panaudojant pelenus, statybines atliekas ir kt. medžiagas	Kauno RATC	2027 m.	Kauno RATC, VR, kitos lėšos	2 500,0			2 500,0	3 025,0

Priemonė	Vykdytojai	Įvykdymo terminas	Finansavimo šaltinis*	Preliminarus investicijų poreikis				
				iš viso, tūkst. Eur be PVM	tame tarpe priemonių, finansuojamų iš šių šaltinių, tūkst. Eur be PVM			iš viso, tūkst. Eur su PVM
					2014-2020 ESF, VB lėšos	2021-2027 ESF, VB lėšos	SB, VR, Kauno RATC, kitos lėšos	
4.3. uždavinys. Aplinkai ir visuomenės sveikatai saugiu būdu eksploatuoti regioninę ir Kauno rajono savivaldybės komunalinių atliekų tvarkymo infrastruktūrą, optimizuoti jos darbą ir poveikį aplinkai								
4.3.1. Eksploatuoti Lapių regioninį nepavojingųjų atliekų sąvartyną ir Zabieliškio regioninį nepavojingųjų atliekų sąvartyną, kaupti lėšas jų uždarymui	Kauno RATC	2022-2027 m.	VR, Kauno RATC, kitos lėšos					
4.3.2. Vykdėti uždarytų sąvartynų priežiūrą po uždarymo	Kauno RATC	2022-2027 m.	VR, Kauno RATC, kitos lėšos					
4.3.3. Eksploatuoti regionines DGASA	Kauno RATC	2022-2027 m.	VR, Kauno RATC, GI, kitos lėšos					
4.3.4. Eksploatuoti žaliųjų atliekų kompostavimo aikštes	Kauno RATC	2022-2027 m.	VR, Kauno RATC, kitos lėšos					
4.3.5. Eksploatuoti regioninius mechaninio biologinio apdorojimo įrenginius Kaune(Kauno MBA) ir Zabieliškio k., Kėdainių r. (Zabieliškio MAR)	Kauno RATC	2022-2027 m.	VR, Kauno RATC, kitos lėšos					
4.3.6. Eksploatuoti maisto atliekų apdorojimo įrenginius	Kauno RATC	2024-2027 m.	VR, Kauno RATC, kitos lėšos					
4.3.7. Eksploatuoti didelių gabaritų, statybinių ir kitų atliekų apdorojimo, laikymo ir terminuoto laikymo aikštes Lapių k., Kauno r. ir Zabieliškio k., Kėdainių r.	Kauno RATC	2025-2027 m.	VR, Kauno RATC, kitos lėšos					
4.3.8. Valdyti kvapų bei kietųjų dalelių emisijas ir diegti kvapus bei kietąsias daleles mažinančias priemones atliekų tvarkymo įrenginiuose	Kauno RATC	2022-2027 m.	VR, Kauno RATC, kitos lėšos					

Priemonė	Vykdytojai	Įvykdymo terminas	Finansavimo šaltinis*	Preliminarus investicijų poreikis				
				iš viso, tūkst. Eur be PVM	tame tarpe priemonių, finansuojamų iš šių šaltinių, tūkst. Eur be PVM			iš viso, tūkst. Eur su PVM
					2014-2020 ESF, VB lėšos	2021-2027 ESF, VB lėšos	SB, VR, Kauno RATC, kitos lėšos	
4.4. uždavinys. Vykdyti atliekų monitoringą								
4.4.1. Nustatyta tvarka vykdyti komunalinių atliekų sudėties tyrimus	Kauno RATC	2022-2027 m.	VR, Kauno RATC, kitos lėšos					
4.4.2. Vykdyti surinktų ir perduotų tvarkyti komunalinių atliekų, įskaitant ir surinktas atliekas per papildančias atliekų surinkimo sistemas, apskaitą	Savivaldybė, Kauno RATC	2022-2027 m.	VR, Kauno RATC, kitos lėšos					
Iš viso:				50 036,5	-	42 497,2	7 539,4	60 544,2
<i>Visuomenės švietimui ir įtraukimui Kauno regiono mastu***</i>				726,4	-	308,9	417,5	879,0
<i>Rūšiuojamojo surinkimo infrastruktūros ir kompostavimo namų sąlygomis plėtrai</i>				4 330,1	-	988,2	3 341,9	5 239,4
<i>Atliekų tvarkymo įrenginių, infrastruktūros plėtrai, atnaujinimui</i>				44 980,0	-	41 200,0	3 780,0	54 425,8
Iš viso tik Kauno rajono sav. priemonės:				11 830,1	-	8 488,2	3 341,9	14 314,4
Iš viso Kauno regioninės ar kelių savivaldybių (bendros) priemonės:				38 206,4	-	34 008,9	4 197,5	46 229,8

* Finansavimo šaltinių trumpiniai:

2014-2020 ESF – 2014–2020 metų Europos Sąjungos fondų investicijų lėšos,

2021-2027 ESF – 2021–2027 metų Europos Sąjungos fondų investicijų lėšos,

GI – gamintojų ir importuotojų lėšos,

Kauno RATC – Kauno RATC lėšos,

SB – Kauno rajono savivaldybės biudžeto lėšos,

VB – valstybės biudžeto lėšos,

VR – vietinės rinkliavos už komunalinių atliekų surinkimą iš atliekų turėtojų ir atliekų tvarkymą lėšos.

** - lėšų poreikis nenumatomas, infrastruktūra bus įrengiama pakuočių gamintojų ir importuotojų organizacijų lėšomis.

*** - visiems visuomenės švietimo projektams iki 2027 m. planuojamas lėšų poreikis Kauno regiono mastu – 726,4 tūkst. Eur be PVM (879,0 tūkst. Eur su PVM).

Atsižvelgiant į 2021–2027 metų Europos Sąjungos fondų investicijų programoje numatytus veiksmus – didinti komunalinių atliekų rūšiuojamojo surinkimo pajėgumus bei plėtoti atliekų paruošimo perdirbti ir perdirbimo pajėgumus, planuojama, kad dalis *Kauno rajono savivaldybės atliekų prevencijos ir tvarkymo 2021-2027 m. plane* numatytų priemonių galės būti dalinai finansuojamos 2021–2027 metų Europos Sąjungos fondų ir (ar) valstybės biudžeto lėšomis.

Regioninė pažangos priemonė 02-001-06-10-01 (RE) „Skatinti rūšiuojamąjį atliekų surinkimą“. Planuojama, kad iš šios pažangos priemonės bus finansuojama DGASA tinklo bei atliekų, tinkamų paruošti pakartotinai naudoti, priėmimo vietų (stotelių „Atiduotuvė“) tinklo plėtra, taip pat regioninė visuomenės informavimo kampanija. Kauno rajono savivaldybės indėlis pažangos priemonėje bus suplanuotas bei rezultato rodikliai įvertinti, Aplinkos ministerijai parengus ir patvirtinus pažangos priemonės aprašą ir Kauno regionui parengus pažangos priemonę.

Pažangos priemonė 02-001-06-10-02 „Skatinti atliekų perdirbimą ir antrinių žaliavų panaudojimą“. Planuojama, kad iš šios pažangos priemonės bus finansuojami biologinių atliekų perdirbimo pajėgumų sukūrimo ar plėtros projektai bei Kauno MBA įrenginių modernizavimo projektai:

Kauno rajono savivaldybės atliekų prevencijos ir tvarkymo 2021-2027 m. plane numatyta priemonė	Komunalinių atliekų perdirbimo pajėgumai, t/m	Preliminarus lėšų poreikis, tūkst. Eur (be PVM)	Preliminarus rezultato rodiklis ⁸
4.2.1. Įgyvendinti regioninių (visų Kauno regiono savivaldybių) maisto atliekų perdirbimo pajėgumų sukūrimo Kauno RATC projektą pagal pasirinktą parengtos galimybių studijos scenarijų	15 000 t/m	9 700,0	5 000
4.2.3. Esant finansavimo galimybėms, įrengti papildomas (trūkstantis) 2 ŽAKA savivaldybės parinktose vietose	8 000 t/m	7 500,0	4 000
4.2.7. Modernizuoti Kauno MBA ir Zabieliškio MAR įrenginius, pritaikant daugiau išrūšiuoti pakuočių ir antrinių žaliavų iš mišrių atliekų, įdiegus maisto atliekų rūšiuojamąjį surinkimą, bei vykdyti atskirai surinktų pakuočių atliekų ir antrinių žaliavų antrinį rūšiavimą	220 000 t/m paruošimo perdirbti pajėgumai	24 000,0	16 000

⁸ Rezultato rodiklis bus tikslinamas, Aplinkos ministerijai parengus ir patvirtinus pažangos priemonės aprašą. Rodiklis turi būti tikslinamas ir atsižvelgiant į tai, kurios konkrečiai komunalinių atliekų perdirbimo pajėgumų sukūrimo priemonės bus planuojamos įgyvendinti Kauno regione.

3.2 Plano įgyvendinimo vertinimo kriterijai

Kauno rajono savivaldybės atliekų prevencijos ir tvarkymo 2021-2027 m. plano įgyvendinimo vertinimo kriterijai:

1. kaip vykdomos atitinkamų kalendorinių metų *Kauno rajono savivaldybės atliekų prevencijos ir tvarkymo 2021-2027 m. plano* įgyvendinimo priemonės, pateiktos 44 lentelėje;
2. kaip vykdomos atitinkamų kalendorinių metų *Valstybinio atliekų tvarkymo 2021-2027 metų plano* komunalinių atliekų tvarkymo užduotys (užpildoma 45 lentelė):

45 lentelė. Valstybinio atliekų tvarkymo 2021-2027 metų plano įgyvendinimo vertinimo kriterijų ir jų siekiamų reikšmių sąrašas

VAPTP punktas	Komunalinių atliekų tvarkymo užduotys	Reikšmė	2023	2024	2025	2026	2027
Valstybinės komunalinių atliekų tvarkymo užduotys							
260.1-260.2	<i>Planuojamas paruošti naudoti pakartotinai ir perdirbti Kauno rajono komunalinių atliekų kiekis, proc. (vertinant nuo susidarančių komunalinių atliekų)</i>	<i>Siektina reikšmė Faktinė reikšmė</i>	52% ...	57% ...	60% ...	63% ...	57% ...
260.3	<i>Planuojamas šalinti Kauno rajono savivaldybės komunalinių atliekų kiekis, proc. (vertinant nuo susidarančių komunalinių atliekų)</i>	<i>Siektina reikšmė Faktinė reikšmė</i>	12% ...	9% ...	7% ...	5,0% ...	4,5% ...
Rūšiuojamojo surinkimo kiekybinės užduotys savivaldybėms/regionui							
261.1	<i>Planuojamas susidarymo vietoje sutvarkyti biologinių atliekų ir rūšiuojamuoju būdu surinkti Kauno rajono savivaldybės komunalinių atliekų kiekis, proc. (vertinant nuo susidarančių komunalinių atliekų)</i>	<i>Siektina reikšmė Faktinė reikšmė</i>	60% ...	65% ...	70% ...	75% ...	80% ...
261.2	Namų ūkių aprūpinimas biologinių atliekų surinkimo priemonėmis bei kompostavimo susidarymo vietoje priemonėmis urbanizuotose vietovėse, kuriose gyventojų – daugiau nei 2000, tame tarpe: Žaliųjų atliekų kompostavimo dėžės, vnt. Maisto atliekų kompostavimo dėžės, vnt. Žaliųjų atliekų surinkimo konteineriai, vnt. Maisto atliekų surinkimo konteineriai, vnt.	<i>Faktinė reikšmė Faktinė reikšmė Faktinė reikšmė Faktinė reikšmė</i>	
261.5	Gyventojų aprūpinimas surinkimo priemonėmis buityje susidarančioms tekstilės atliekoms surinkti, vnt.	<i>Faktinė reikšmė</i>		
261.7.5	Iki 2027 m. išplėsti DGASA tinklą – kaimo vietovėse įrengti po vieną DGASA ne didesniu kaip 15 km atstumu nuo gyvenamųjų teritorijų, o miestuose – vieną DGASA 10 km atstumu tarp tokių aikštelių arba aprūpinančią bent 40 000 gyventojų	<i>Siektina reikšmė Faktinė reikšmė</i>	0 ...	0 ...	0 ...	0 ...	3 ...

VAPTP punktas	Komunalinių atliekų tvarkymo užduotys	Reikšmė	2023	2024	2025	2026	2027
263.3.	plėsti atliekų, tinkamų paruošti pakartotinai naudoti, priėmimo vietų (stotelių) tinklą;	<i>Siektina reikšmė</i>	0	0	0	0	3
		<i>Faktinė reikšmė</i>					...